

maviADA

kültür sanat edebiyat

Yıl:2 Cilt:6 Sayı:16-17-18

şenol yazıcı
öner yağcı
feyza hepçilingirler
gültekin emre
cihan demirci
ömer turan
niyazi uyar
hasan erkek
ihsan topçu
nalan çelik
güldem şahan
raşel rakella asal
zübeyde seven turan
kemal gündüzalp
hakan sürsal
alaattin topçu
alime mitap
ahmet yeşil
ayşe kilimci
ve ....

Bahar

DOSYASI:

"GÜNEŞE DOKUNMAK"

6

Şenol YAZICI

Şenol YAZICI

Ay Zamanı

ŞİİR / maviADA kitap

Ay Zamanı

maviada kitap

maviADA

BAHAR

www.adasanat.com.tc

Kültür Sanat Edebiyat Dergisi

Yıl: 2 sayı: CİLT:6 SAYI: 16-17-18
 üç ayda bir, yılda 4 mevsim çıkar
 bahar 2007 – nisan mayıs haziran
 yerel süreli yayın

Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni

Şenol YAZICI

sen_yaz@hotmail.com

İnternet yayın yönetmeni

Dr. Aysin YAVUZ

Dizgi, grafik ve tasarım

maviADA

adasanat@hotmail.com

İletişim:

posta kutusu: 202 Ulucami / Bursa

05xx 4xx 4x 4x

adamavi@gmail.com /

Yazılarınızı WORDte yazıp

İnternette iletiye ekle gönderiniz.

Katkıda Bulunanlar, Temsilciler Ve
 Dergimizin Bulunduğu Yerler:

Görmek için Web Adresimizi Ziyaret

Ediniz

WEB:

www.adasanat.com.tc/

maviADA ticari bir kuruluş değil,
 imece bir ürettir. Nitelikli olması
 koşuluyla, maviADA üyelerine, ulusal
 kültür, sanata katkıda bulunanlara,
 gençlere ve yenilere öncelikle yer
 verilir.

maviADA, yapısalıcıdır, yazarın
 söylediğiyle yaptığı arasında benzerlik
 arar. maviADA evrensel ideolojiyi
 savunur. İrkçi, dinci, mezhepçi,
 ayrımcı; etiğe, poetikaya aykırı
 söylemlere, gündelik politikaya yer
 vermez.

ABONE dışında dergi gönderemiyorumuz

ABONE:

Dergimiz Yılda 4 Kez Her Mevsim
 Çıkar.

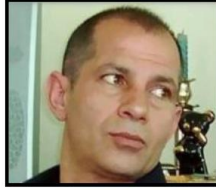
YILLIK 4 SAYI 20 YTL

Katkı bedelli Şenol YAZICI 112 86 75
 nolu posta çeki hesabına yatırılıp
 dergiye ADRES bildirilmesi yeterlidir.

BASIM:

Ozcan Ofset / HEYKEL / BURSA

Şenol YAZICI sayfa: 4

size bırakıp.
 Sevinebilir misiniz?"

Hasan ERKEK SAYFA 14

Yılmaz UÇAR sayfa 21

FeYZa HEPÇİLİNGİRLER

sayfa: 7

Dünyanın ne kadar kurşunu bir renk
 aldığını ve nasıl da kan koktuğunu
 gördüğü halde kendini sanatın kırtarılmış alanların-
 dan mahrum eden kişi, havasızlık-
 tan boğulmayı hak eder

Niyazi UYAR sayfa: 42

Engerek Tabiatlı Adam

İlker GÖREN Sayf 44

Öner YAĞCI Say 20

Ayşe KESKİN Say 15

Güldem ŞAHAN sayfa: 30

Raşel Rakella Asal Say 19

Kemal GÜNDÜZALP, Say 26

İsmail GÜÇTAŞ Sayfa 31

Münevver OĞAN say:
23

Yaratmak için birikim, eleştirel
 göz, değiştirebilme istemi,
 anadilini sanatsal düzeyde
 kullanabilme becerisi ve duyarlılık gerektiğine
 inanıyorum.

İlkay NOYLAN say: 20

"Sanatsız kalan toplumlar estetik değerlerini,

mizah duygularını, iletişim
 kanallarından en önemilerini,
 kültürel birikimlerini,
 kendilerini ifade becerilerini
 ve geleceklerini yitirirler.. "

Özcan ÖZTÜRK Say 22

Sakine ÖZKAN sayfa: 24

Gökçe Güneş YAZICI , Sayfa:17

Ahmet YEŞİL sayfa: 32

Filiz GÜLMEZ sayfa: 28

Yaratmanın yaşama karşı cephe almak olduğu

inancıyla, yaşanan
 gerçekten kendi
 gerçeğimi yaratarak
 çoğalıyorum.

Gültekin EMRE

sayfa: 8

Yaratma ile yaratılan arasındaki kıldan ince
 köprüde yürürken beden ve beyindeki değişik-
 likleri kim gözlemledi ki?

Şenol YAZICI sayfa: 31

Ömer TURAN Sayfa 33

Alime MİTAP Sayfa 34

Hakan SÜRSAL sayfa: 12

Sanatçıların yükselttiği doruklar-
 da uçuşur esin perileri. Bağımsız
 değildirlir. Sanatçı ne kadar
 birikimiyse onların uçabilecekleri
 doruklar da o kadar yüksektir.

Nihat Güldal sayfa: 13

OlcaY YILMAZ Sayfa 15

CİHAN DEMİRCİ sayfa: 10

"Aydınlanma sürecini tamamlamış,
 Rönesansını yüzyıllar önce
 yaşamış toplumlarda sanata ve
 sanatçıya bakış açısı oluşmuştur,

Zubeyde S. TURAN Sayfa:16

Alaattin TOPÇU Sayfa: 39

Ayşe KİLİMCİ sayfa: 35

Mehmet RAYMAN Sayfa 36

Şenay EKİN Sayfa 37

Bilal KAYABAY Sayfa: 37

Nalan ÇELİK sayfa: 41

"Aşk sorulanı yetersiz
 bulurken
 acıyla yutkunmaktır
 son sözcükte."

Fehiman YAZICI Say 40

Cennet BİLEK Sayfa 39

Ayşe TEHMEN Sayfa 45

Fadime Y.KAROĞLU

Birsen Durmaz

Mavi IŞIK YAZICI

kitapADAsı sayfa: 46-48

İbrahim İSPIRLİ ,say 49

Melda ÖZATA, say-50

maviADA'dan

Zor bir kıştı, hep üşüdük.

Zaten gündemimiz doluydu. Birbirinin gözünü oymakta dünya sıralamasında sanki birinci ülkeydik. Yetmedi, güneyimizdeki savaş, firavun ateşi gibi büyüyor. Saddam'ı da astık ama dünya barışa santim yol almadı. Küreselleşen dünyanın bizi ham edeceğinden tutun da, ısınan yer kürenin kıyameti kapıya getirdiğine dair söylemlere bir de yaklaşan seçim gerginliği... eklenince böyle oldu, demek isterdim, ama... Kötü insanlar çok mu diyorsunuz? En kara günlerde umudu yeşerten de insandı ama.

Ya şimdi? Şimdi bahar. Edebiyat güzel bir yalandır demezler mi? Yalan da olsa umuda ve güzelliğe ihtiyacımız var. Güzeli konuşsak, güzel olur her şey... Ama sorunlar orda... Ama hep onlar kazanıyor, demeyin gene. Belki söylenen doğrudur, bakarsın görmezsek kaybolur olumsuzluklar, bakarsın onlar utanır. Bakarsın kırmızı kar da yağar...

***

Sanatta, hele lafın ebesi olan edebiyat dünyasında bir alanın piri yoktur, birkaç kişiyi saymazsak kimse kimseye elvermez, kimse kimsenin dostu da değildir. Yukarıdakilerin havuzu asla dolmaz, aşağıdan gelenlerden kimse hoşlanmaz, biri ortaya çıkar da sırça sarayını elinden alır, diye olsa gerek, yenilere vurmak adettendir. Kim korkar hain kurttan. Hiç alırmayın. Orhan Pamuk'u düşünün...

Döverken, sizi Nobel ödülü sahibi de yapabilirler.

Biz öyle düşünmedik, arada düşünmediğimize pişman olmadık değil, ama inat ettik. YANILMADIĞIMA SEVİNİYORUM. Dost mu edindik, daha neler?... Edebiyatın ilahi bir güç olmadığını savunuyorduk ya, az bir şey yeteneği olan, eğitilmiş, ama çok çalışın herkes yapardı, onu kanıtladık.

Bize paylaştıkça büyüdükümüz, güzelleştiklerimiz öğretildi. Zaman zaman bu romantik kahramanlık bizi elverdıklarimize yem yapsa da, sevdik duruşumuzu. Bu da normal değil mi? Kanamadan kahraman mı olunmuş? İlk dergi **kimse-SİZ**'i çıkardığımızda o güne değin edebiyatı tanrısal bir iş gören, deneyimsiz birçok arkadaşımı yazmaya yönlendirmiş, tartışmalara girerek yazılarına şiirlerine biçim vermişim. Bir bölümü şimdi kitaplı yazar, bir kaçını ulusal çapta ödüllü... Onların da ilk işleri bizden birkaç santim büyük olduklarını savlamak olsa da, edebiyatın aristokrasisini bozduk(!). Gerek bu arkadaşlarımızın, gerekse başkalarının deneyim ve düşüncelerini bu sayımızdaki "**Güneşe Dokunmak**" dosyamızda bulabilirsiniz.

Sanat, hele edebiyat yetenek, eğitim, en önemlisi çokça çalışma istiyor. Çok satan yazar olmaksızın başka bir şey. Profesyonel pazarlama, reklam, dağıtım gerekli. Dergiler bir ölçüde bunu yapar, popüler olandan daha çok, nitelikli olanı öne çıkarmaya çalışır. İşlevimizin, var olan değerleri açığa çıkarmak, yenilere okul olmak olduğunu, medyanın, oku diye dayattığının reklamını yapmak olmadığını, düşünüyoruz. Diğer dergileri bilmeyiz, ama maviADA bunu yapacak, asla karşı olduğu edebiyat dükaliğinin bir parçası, çarkın dişlilerinden biri olmayacak.

YARIŞMA AÇIYORUZ. Siz de mi demeyin şimdi? Eksik mi kalsaydık. İlk gün 2007'de sonuçlanacak, ayrıntıyı kapakta ve Web sayfamızda bulacağınız yarışmanın amacı, yeni değerleri açığa çıkarmak, onlara destek vermek, bir farkındalık yaratmak. Bakarsınız umut oluruz...Siz de ödül aramayın başka, yok öyle bir şey çünkü.

Yorucu, ama bir o kadar zevkli altı dosyadan sonra yenisine geçiyoruz. Gelecek sayıda diğer yazıların yanında yeni bir dosyamız var. Dünyanın en gizemli, sihirli, vurucu, ama bir o kadar da yorgun bir anlatı türü konumuz; yani **ŞİİR**...

Salt şiirlerinizi değil, Türk ve Dünya şiiri üzerine düşüncelerinizi, yorumlarınızı, şiirimizin durumunu, sorunlarını, seçkin şiirleri ve şairleri ... inceleyen, irdeleyen yazılarınızı bekliyoruz.

Şenol Yazıcı

Şenol YAZICI

SEN Kİ BENİM AY KANATLI SEVDAMSIN

Varsay ki, zindan gibi bir gece vakti, Anadolu'nun karanlık, kimliksiz bir köyünün kıyısındasın. Bıçak gibi bir ayaz yalarken yüzünü, uzaklardaki solgun yıldızdan başka ışığın yok. Toprak damlı evler bir mezar gibi karanlık; yoksulluğun ve cehaletin padişahlığıdır burası. Sen şimdi cehennem bir karanlığın ortasında, anlamsız, garip bir noktasin.

Az ilerden, kırık söğütlerin gölgesinden bilinmeyene bir çift ray uzar, gümüş, yılanı... Düdüğü düdüğü, çağının en üstün teknolojisiyle donanmış trenler geçer, ışık ışığa katarlar. Tanrının unuttuğu bir karanlık köyün kıyısından İstanbul geçer, Mozart geçer, Vivaldi geçer. Ama sana ait tek bir im taşımadan, ama öünden, ama senin dünyandan, ama tam ortasından,.. öylece geçer.

Işığın azalır usul usul, ayazın kıyamet gibi artar.

Önce üşürdük. Bir çağ üşümek, düşünmekten kolay mıydı ne?

Az düşünsen, az bilsen o tren, yıkar toprak damlı, mağaramsı evini başına, döşer raylarını yüreğinin tam ortasına, öyle geçer.

Sırtından beline iğneler akar. Hani ağlamak bentleri zorlayan bir sudur, ama gırtlığında bir kıl ustura dolaşır, ağlamazsın. Tam ordasin; ıssızlaştıkça dört yanın, bir ağılama tutar.

*Cemre düşmez dağlarım,
Nevruzlar başka tanrıların çocukları,
Artık bir lokma, bir hırka, bir de sen değil hayat,
Kimsesizlik giyneğimiz,
Üşürüz, çok üşürüz*

Şimdi yaz da geçer, şimdi sınanma zamanıdır. Benim ülkemde yalnızlık başlar... ve yalnızlık üşütür insanı.

İlk ayaklar soğur derler, önce toprak soğudu. Dağlar artık güneşin önünde bile sisli. Doğa acıklı bir keman sesine tutulmuş pür dikkat dinliyor, sadece dinliyor. Kimileri yeni düşüyor, kimileri ölüyor, kimileri bir dahaki düğüne değin uykuya hazırlanıyor. Çocuklar, yaşlılar hasta. Doğa zayıfa yükleniyor, canını kolay alacağına. Ne çok ölüm; yalnız gidemiyor yaz, yalnız ölemiyor.

Turnalar, yaban ördekleri de geçer birazdan. Gökyüzünü "V"lerle doldurup kuş sesinden öte, kükreyerek geçerler.

Ne zaman, ayaz çekip göçer kuşların sesleri doldursa ay dolu gökleri, öyle olurum. Önce vaat edilmiş, sonra terk edilmiş bir ülkeymişim gibi gelir. Cennette bir başına yaşamaya bırakılmışım gibi... Yalnız kalmış gibi olurum. Bunu anlar mısın? Zor olan, yalnız olmak değildir. Gibi 'si yok mu? Hani dört yanın insan kaynar, ama... Hani bayramlarda daha bir duyumsarsın; işte öylesi.

Tanımasam da, aynı ülkeyi paylaştığım insanlar gibi göçmen kuşlar. Bir sabah kalksanız ki, tüm insanlar çekip gitmiş kentinizden, köyünüzden. Hırsınızdan, aç gözlülüğünüzden gına getirmişler, gına getirmişler kendiniz gibi yapma

gayretinizden ve gitmişler neleri varsa size bırakıp. Sevinebilir misiniz?

Sonbahar öyle usul usul geldi.

Ve şimdi gece; üstüne cila çekilmiş siyah bir kuzgun, üşüyen ve üşüten ayaz bir gece.

Seni düşünüyorum. Ne zaman seni düşünsem, bir yıldız gelir aklıma. Her keresinde, o yıldızları yüreğimin göğüne ilştiririm. Bu kadar çok yıldızı taşıyacak göğüm yok ki benim. Kimsenin yoktur, senin bile yaz *annem*.

Yıldız zamanlarına çok var; patlayacak ilk tomurcuğa, dallara yürüyecek kana çok var. Şimdi yarımı deşip ilk cemre düştüğünden bu yana, *güzel ne yaptın ki*, diye sorma.

İşim bu benim. Gözlerim yol çeker ve düşler kurarım. Düşler kurmak, beklemek benim işim; yaşamak başkalarının.

Kendimi sorgulamıyorum belki ama, geriye korkarak baktığım oluyor. Kimi, öyle bir zaman diliminden geçip geldiğime bile inanmıyorum. Gerçekte ne önemi var ki, her sabah yeniden doğmaz mıyız biz? Düne bizi bağlayan tek şey, anılarımızdır. Bir karışıklık olamaz değil mi? O uzun uykuda birilerinin anıları benimkilerle karışmış olamaz mı? Ya da düşlerimi, anılarım sayıyor olmayayım. Karabasan demek daha doğru ya. Razıyım, nefret ettiğim birinin anıları olmasın da.

İnanası gelmiyor insanın. Bir çağ vardı, yaprağa su yürüdüğünde deliren bir çağ... Her yağmur şafağında gökyüzünü dolduran ateş böcekleri... Yaşam bir masaldı. Biz ne kadar güzeldik... ve ölmeye o kadar uzak.

Hanimelleri akar, akar tahta cumbalarından.

Şimdi Mayıs, Çingeneler Zamanı,

havada oynak bir Cigan.

Sarı güle keserdi ellerin.

Yüreğini yüklenmiş bir ses kan revan:

Kendine iyi bak demelerdedir.

Zaman, güllerin katmerlendiği gün

Yani bahar...

Ölüme ne kadar uzak.

Duyarsın,

Asılmış en kuru ağacına ömrün,

Üç dal fidan.

Hayat ve genç olmak;

En korkunç tuzak...

Yanarsın, bitmez susuzluğun,

Bir nehir kıyısında dört elin bağlı.

Kozasında bir vurgun büyür,

Sen artık sonsuz korkarsın.

Bu hal, hal değildir bilirim;

Yüz seksen kilometreyle bir duvara vurmak ister gibisin.

...

Dedik ya; yaşam, nerde güldüreceğini bilemeyen acemi bir masaldı. Neyleyelim, biz masallarımızı böyle uydurmuşsak? Çocuk doğasına bırakılırsa acımasızdır; kelebeklerin, kuşların kanatlarını kopartan da onlardır.

Neden severiz masalları bunca? Biz, hiç masal anlatan olmayan çocuklardanız oysa. Masal anlatanı olmayan çocuk

nedir bilir misin? Çocukluğu olmayan çocuk... bilsen korkarsın. Korkma, bu ülkede tüm çocuklar bir devir biraz oydu.

Biz miydik?

Kuş aklım zorlanıyor; bu hüznü de bir gün bitecek ve yeniden bahar gelecek. Her sabah kendi külünden doğan mitolojik kuş gibi umut, yaşama isteği, daha enginleri görme özlemi yeniden büyüyecek. Ya da yeniden kül olmaya dayanma gücü...

Yeniden kül olmaya dayanmak, özlenir mi? Biraz sapma var mı ruhumuzda? Vardır; masal dinlemeden büyüyen ve kendi masalını yazan çocukların huyudur bu. *O Eylül öncesini* niye özleriz, sanıyorsun? Biz de öldürülmeden biten *Eylül öncesini*... Yılmaz Güney'i neden çok severiz, düşündün mü? Tutunamayacağı, uymayan yaşamlar ve insanlar için bir film boyu kavga verir, son birkaç saniyede de, sevgiliye koşar gibi gittiği özenilecek bir ölümle öldürdü hep. Bu da bizi deli ederdi. Biz elde edemedik, etsek de saklamayı beceremedik, ama, güzel öldürdük. Bir iyi bildiğimiz acı çekmektir, bir diğeri de delikanlıca ölmek...

Büyümeli. Acı çekmekten değil, sevinçlerden, yaşamak için savaşmaktan, atılan her adımı sonuna değin savunmaktan, insan gücünün sınırlarını zorlayan direnmelerden zevk almak değil midir, büyümek? Ayakta durmak, tek başına da olsun... ayakta durmanın yolu, en yükseği özlemekte. O zaman sallantı niye? Neden dört yana dağılmış tespih taneleri gibi toplanamıyoruz?

Nedeni sen; hep böyle gitmelerin. Alışamıyorum.

Her sonbahar gidiyorsun. Ne zaman dağlara vuran güneşin altın ışıklarının ayarı artar, daha bir sararır, gözlüyorsun. Enginlere dalıyorsun, gözlerin yol çekiyor. Kenarlarda, kuytularda bir şeylerin kalmasın diye toplanmaya başlıyorsun. Her ayrılış sonrası, salt ben değil, seni tanıyan herkes, öksüz bayram çocukları gibi hüznü boşuluyor. Nasıl beceriyorsun, insanlara bu denli kendini sevdirmeyi, vazgeçilmez kılınmayı? Bunu başardıktan sonra, yüreğimin en derinlere daldırdıktan sonra köklerini, ilmik ilmik söküyorsun ördüğünü. Ne vermişsen topluyorsun, canımın yandığına aldırmadan en ince kılcal damarımda yürüyeni, kanıma karışanı çekip alıyorsun.

Eşyalara, yaşamın her yanına, sözcüklere sinen kokuna dört el sarılıyorum. Beş yaşında, ayrılmak en büyük öğretilerdir, diyerek uzak koydukları annemin kokusuna da öyle sarıldım. O ayrılıklardan bir tek, sonsuz yalnızlıkları öğrendim; ne erkekliliği, ne direnci, ne de yaşamı; bir yakan, bitiren sonsuz yalnızlıkları.

Bir sabah bakıyoruz, yoksun.

Olması gerekenden ne kadar daha az kalıp, ne kadar rahat, gidiyorsun. Her defasında da hazırlıksız yakalanıyoruz. Biz ki, acımasızlığın ustasıyızdır; bu denli acımasızlığı sanmam ki, bir insan okulu öğretebilisin.

Tutkuya gereksinmemiz varmış. Ayrıntına varmayışımızın nedeni; senin kadar sıcak, sevecen birine denk gelmeyişi-mizden olsa gerek. Daha önce, ne olursa olsun bir başımıza olmayı başarırken, şimdi sensiz bir eksiklik, yeri doldurulmayan bir boşluk var. Bu boşluğu unutsam da, birileri anımsatıyor. "Bu onun sıcaklığı," dese birisi, yetiyor. Durum bu olunca, sevginin aslıyla tanınmadığı bu diyarda dayanılmaz bir yalnızlığa dönüşüyor gitmelerin. Senin için hava hoş tabi. Gittiğin yerlerde sevgiyi kitaplarından henüz silmediler.

Dostluklar da vardır, anlatılmaya değer. İki yüzlülüğün, içten olmayışın, en gösterişli sözcükleri kullanıp bir şey anlatmayı-şın egemen olmadığı dünyalar oralar. Orda sınanmış insanlar var; yabancılığı bilmeyenler. Belki ateş böcekleri de...

Şimdi gerçeği kırıcı da olsa söylemeliyim: Senin tüm işin, fetihlerle büyüyen imparatorluklar gibi yeni ülkeler elde etmektir. Sıcaklığına muhtaç gönülleri ele geçirmek ve nesi varsa yağmaladıktan sonra... işte sonrası seni hiç ilgilendiriyor. Sonralara değin dost değilsin.

Sitem yeter mi? Belki de kendi yaşamını seçmen, bize kıysa da hakkın. Hakkın da ya bize olanlar?

Biz buraya alışmıştık; tam yüreğimizi unutarak tüm omurgasız yaratıklar gibi her uzantımızı ayak yapıp üzerinde durmaya alışmıştık ki, sen bir sevgi seliyle çıktın geldin. Aydınlık ve onurluydun. Unuttuğumuz ne varsa anımsattın. Zaten sevgisizlik seçimimiz değildi, zorunluluğumuzdu. Bir umutla kalktık mezarlarımızdan. Her birimiz çarşıya gerilmeye hazırдық. Bize neler yapacakları, dışarıda ne olduğu umurumuzda değildi. Sen varken nelere katlanmazdık? Bunlar, başkalarının dayattıklarını yaşayanlar, bizler miydik? Katlandığımız için kendimizi aşağıladık. Yeniden insan, yeniden çocuk olabilirdik, kirletilmemiş.

Öldürüp en derinlere gömdüğümüz erdemlerimizi, top-rağın derinliklerinden çıkardık. Bir deri bir kemik yeniden dirildik yaşama.

Anımsamak tohumdur ve tohum her bir şeydir. Şimdi anımsıyoruz, devlere kafa tuttuğumuz devirleri. Delikanlıca intihar ettiğimiz filmleri anımsıyoruz. Bu denli korkmuş, yılmış ve bezmiş beynimizin kıvrımları arasında, bize ait olmasalar da ne gam, yenileceğini bile bile çarşılarımızı en güzel türkülerimizle yürüdüğümüz destanları anımsamak ve de yalan yanlış da olsa anlatmak az yüreklilik değil.

Arada bir, acaba bu anımsadıklarımız, yaşadığı aşağı-lanmalardan sonra kendinden öğrenen ruhumuzun ürettiği bir yalan mı, diye düşünsek de, övünecek bir mezar taşımız olması, bu kimliksizliğimizde ne denli önemliydi bilemezsin ve sana borçluyduk. Artık gerisini getirebiliriz.

Oysa sen gittin. Önce üşüdük. Şimdi biliyorum ki, yalnızlık üşütmüş insanı.

Daha sabaha çok vardı. Gecenin orta yerinde, ağaçların bile uyku açtığı o saatte, ışık ışık yüzünle kalkıp ben gidiyorum, diyebildin. Aydınlağınla değişim, tam gerçekleşmemiştin. Bizi özendiren, istersek o denli yürekli olabileceğimize inandıran sendin. Boyalı yüzlerimiz, ak saçlarımız, bir uçurum kadar derin çizgilerimizle ışığa çırılçıplak yakalandık. Aydınlıkta yaşlı bir çıplak olmak ne denli acıklıdır, bilir misin? Nerden bileceksin, sen hiç yaşlanmadın ki. Ölenler ve gidenler hiç yaşlanmazlar.

İlkeyi bilmiyorduk. Tırmanmak zorunda olanlar geriye bakmamalıdır. Sevmek koşan insanın bir yürümeyi bileni beklemesidir. Ya da zıttı... seni o kadar sevmemeliydik. Sen koşuyordun, bizse toprağa değen her organımızı ayak yapmış yürüyor... hayır sürünüyorduk.

Şimdi sitem etmeye de hakkımız yok öyle mi?

Ne yapacağım şimdi ?

Oturup herkese, önce kendime, seni karalamak; bu saf-lığı, yaşadığım sanallığa inanışı, tırmanma düşünüyü unutturmak, derin vadilerde köstebekler gibi uyum sağlayarak yaşamayı becermek ya da seninle gelmek... yapabileceğim.

Seni nasıl karalarım? Sen ki benim ay kanatlı sevdamsın; sen yaşamsın. Çok zamandır gurur duyacağım bir şey yapmadım, şimdi ürettiğin bu cehennemle; yalnızlıkla sınanacağım.

Ya da hangisi benim intiharım bilmem, ama seninle gelirim

Sensiz çok üşüyorum. Yalnızlık, hele böyle gibisi çok zor. Öyledir; yaşamak , tuz basılan bir yara gibi hissederek yaşamak zor, ama gelemem. Beni başıyla, belki onursuzluğu yaşayacağım. Unutacağım dağlarımı, yüreğimi ve kanatlarımı, kurtaracağımız ülkeleri, ışığı ve rengi unutacağım.. Dönersen bir gün, insan değil, insan fosili bulacaksın.

Kim bilir hiçbir şey öğrenemediğimi düşünüyorsun, delikanlıca teslimiyeti bile.

İyi de, senden öğrendim sevdayı ve sevdadan öğrendim onurla ölmeyi. Senden öğrenmedim mi, bir insanın yaşamı taşıyamadığı için değil, onu korumak için ölmeyi göze alması gerektiğini? Yanlış anlamışsam, anlayan insan yanımdır. Mağaralarda yaşasa da, en aşağılık koşullarda sürünse de, ışığı ve aydınlığı hiç görmese de, ışığın bir parçasını küledeki kor gibi en derinlerinde saklayabilen insan yanımdır.

O zaman, sen de git yaz annem ve sen öyle gel yalnızlığım. Elde ettiğimi taşıyamazsan gelirim, ama şimdi kendimle yüzleşmem var ve hayatla hesabım. Hayat ki. benim boy aynam, yaşayıp yalnızlığımınla sınanacağım.

Öyle dur, yalnızlığım,

Sen anam, mihenk taşım,

On sekizimdeki suretime takılmış,

Topal çerçiden kalma, kenarı kırık ve de çilli

Boy aynamsın.

İssızlaştıkça dört yanım,

Bir ağlama tutar,

Çözülüp çözülmemekte sınanmamsın.

Hiç sınanmadan bir ömür kendini Zaloğlu Rüstem sanmak vardı... ve öyle ölmek, daha mı iyiydi sanki?

Dahası bir gün geri döneceğini biliyorum. Dönüp bana her bir şeyi yeniden anımsatacağını. Belki, bundan böyle yaşanan aklım daha az güzellikler anımsayacak, belki huzur bulmam için unutmayı yeğleyecek, ama olsun, ne zaman dallara su yürüse, ne zaman yeşile ağarsa dünya, ne zaman ılınsa toprak ve düşerse cemre, ince bir sızı duyacağım: Neydim, diye.

Sen git, katlanırım, beni bırak. Sürünerek de olsa yaşamak ve kavgamı vermek istiyorum. Uğruna ömrümü harcadığım o aydınlık günler için, güzel ülkem için, doğacak çocuklarım için dişimle tırnağımla savaşıp umudu beklemek istiyorum. Senin artık dişlerin ve tırnakların yok ki diyorsun değil mi? Ve artık yalnızsınız, diyorsun. Doğru ama, hala yüreğim var ve teslim olmayacağım. Şimdi güz olsa da, ben o mayıs rengini ve ışığı biliyorum. Anlatmadan gelemem. Döndüğünde anımsayacak tek kişi bulamazsan neylersin? Bir düşün.

Sen öğretmedin mi, *sevgili yaz annem; as'lolan onurla yaşamaktır*, diye ?

SANATIN ÇAĞLA RENGİ

DOSYA

Feyza
HEPÇİLINGİRLER*

Yazmaya, okul yıllarında Feyza Baran adıyla ve İzmir'de kimi dergilerde yayımlanan şiirlerle başladı. 1979 yılında Kültür Bakanlığının açtığı Çocuk Yapıtları Yarışmasında 'Yanışıklar' adlı oyunuyla aldığı Başarı Ödülü ve 1981'de Akademi Kitabevi Yarışmasında 'Sabah Yolcuları' adlı dosyasıyla kazandığı Öykü Birincilik Ödülü profesyonel yazmanın başlangıcı oldu. Kitapları başka dillere de çevrilen yazar, yurtiçi ve yurtdışında ödülleri aldı. "Eski Bir Balerin" (1985), 'Potluğu Gidermek'(1989), 'Ne Güzel Ölmüştüm' (1991), 'Savrulmalar' (1997) öykü kitapları. Türkçenin yanlış ve kötü kullanımını eleştirdiği Türkçe "Off" adlı kitabı ilgi uyandırdı. 'Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?' ve 'Tanrıkadın' adında iki romanı ile deneme ve eleştiri kitapları da var. Cumhuriyet Kitap'ta köşe yazıları yazıyor.

Sanata yönelmek genellikle o sanat dalında yetenekli olunduğuna inanmakla başlar. Yetenekli olunup olunmadığı tümüyle konumuzun dışında. İnsan, hele çocuk yaşlarda belli bir sanat dalında yetenekli olduğuna inandırılırsa onu kanıtlamaya çalışır. İşin garibi, başarısında ya da başarmak için bundan sonra göstereceği çabaların çoğunda, yeteneğinin rolü, sanıldığından daha azdır. Tümünden yeteksiz biri de çok yetenekli olduğuna inandırılırsa gerçekten yetenekli olandan daha başarılı; ötekinden çok daha ünlü olabilir. Sözün bu noktasında, konuya açıklık getirmek için birçok örnek ad verilebilir; ama zaten dikkatli okurun aklına o birçok ad çoktan gelmiştir. Yetenek, başlangıçtaki itici güçtür. Yeteneğin dışında, sanatçı adayının, başka pek çok şeye gereksinmesi olacaktır. Yola devam etmek için, zekâ, düşünme gücü, birikim, donanım, çalışkanlık, hatta kimilerinde hırs boyutlarına varan bir azim ve bunlardan da fazlası gerekir.

Benim edebiyata yönelmemin sorumlusu da bende sözünü ettiğim yeteneği gören ya da gördüğünü sanan ilkokul öğretmenim olmuştur. Herhalde odur. Yıllardır aradığım halde başka sorumlu bulamıyorum. O yeteneğin peşinden giderek harcanmış bir ömrün sonlarına doğru rasgele bir noktada durup baktığımda, söylenecek çok fazla söz olmadığını görüyorum. Böyle olması gerektiği için böyle oldu: Altı tane öykü kitabım var; yedincinin hazırlığı içindeyim. İki tane romanım var; üçüncüyü yazmayı şimdilik düşünmüyorum. Deneme, inceleme, eleştiri kitaplarım var. Bunları bana yazdıran Türkçe'ye karşı duyduğum sorumluluk duygum var. Bu duyguyla yazılacak, Türkçe'ye hizmeti önceleyen daha pek çok kitap tasarım var.

Başka biri olma hakkımı ve şansımı saklı tutarım. Her öyküde, her romanda bu şansım ve hakkım vardır ve bunu

sonuna kadar kullanırım. Deneme ve eleştiri yazılarında dönüp tekrar kendim olmak zorunda kalmamam içimdeki birçok kişiyle birlikte, "ailecek" uyum içinde yaşayıp gidebiliriz. Ama düşünsel yazılar, sizi kurmacanın düş dolu dünyasından çıkarıp çıplak gerçeğin ortasına bıraktığı için, orada kendiniz olmaktan başka çareniz kalmaz.

Sanat, insana ölümlü olduğunu unutturan, yaşamı yaşanası kılan, zümrüt yeşili bir alandır. Dünyanın ne kadar kurşunu bir renk aldığını ve nasıl da kan koktuğunu gördüğü halde kendini sanatın kurtarılmış alanlarında soluklanmaktan mahrum eden kişi, havasızlıktan boğulmayı hak eder.

Sanata bakışta uluslar arasında fark olmaz. Sanatın mavi göğüsüyle, kar beyazıyla, çağla rengiyle tanışan kişi ve tanışmayıp kendi karanlığı içinde çırpınan kişi... Bütün fark budur; bu fark da ulus sınırlarıyla belirlenmez.

Sanat, alımlayıcısı içindir. Üretenin kendi keyfi için oluşturduklarını gün ışığına çıkarmasına gerek yoktur.

Dünyada sanatçıya esin vermek için bekleyen her renkten, her cinsten milyonlarca insan; kuşuyla börtü böceğiyle bir o kadar hayvan; çiçeği, dalı, ormanı, ağacı, otu, çalısı, diken; denizi, gölü, ırmağı ile yüzyıllardır anlatla anlatla tüketilememiş güzeller güzeli bir doğa varken esinini perilere bağlayanın vay haline!

Sanatçı kendi sesinin sahibi olmalı; o sesi topluma sunmalı; toplumun sesini, kendi sesine katarak gürleştirmelidir. İlle de bir kesimin sesi olacaksa çoğunluğun değil, azınlığın sesi olmalıdır. Çoğunluk nasıl olsa kendi sesini duyurur. Sanatçı, daima hakkı yenenden, zulüm görenden, ezilenden, baskı altında yaşayanlardan yana tavır koymalıdır. Sahip olması gereken sanatçı vicdanı başka türlü hareket etmesine zaten izin vermez. Çoğunluktan yana olanın, zulmedenin yanında yer alanın, ezenin, bastırmanın dostu olanın ya vicdanı yoktur ya da sanatçı sayılmasına gerek yoktur.

Yaratmak, olmayanı ortaya koymak, var etmek; yaşamda olanı yeniden biçimlendirmek, ona kimlik ve kişilik kazandırmaktır. Her şey yaşamdan çıkar. Yaşamda var olmayanın sanatta yer alması düşünülemez. Sanatçı ressamısa rengi, biçimi; müzikiyse sesi, tınıyı; mimarsa taşı, tuğlayı; heykeltıraşsa kili, mermeri; edebiyatçıysa sözü, sözcüğü alır, yoğurur, yeniden biçimlendirir, yeni bir varlık oluşturur. O varlık, yaratıcısından kurtulup bağımsızlaşınca sanat olur. Sanat olur ve kendi başına yaşama gücü varsa yaşar durur; yoksa dağılır, bozulur, doğanın bir parçası olur. Bir başka sanatçı onu alıp "malzeme" olarak kullanabilir yeniden.

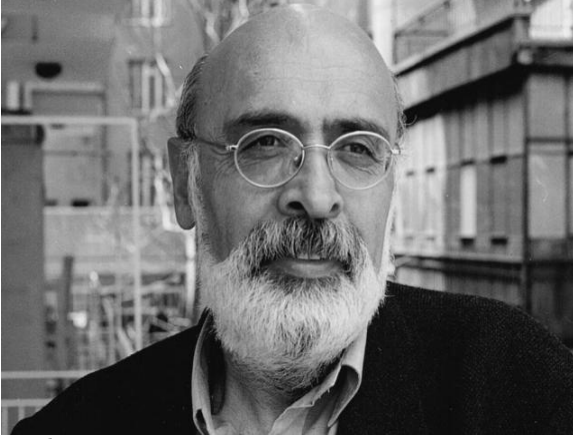
Kişi ölümsüzlüğün peşinde koştuğu için yaratma gereği duyar. Yarattısıyla ölümlü yeneceğini düşünür. Yener de. Osman Hamdi Bey'in maddi olarak zerreleri kalmamıştır; ama "Kaplumbağa Terbiyecisi" hiç yaşlanmaz. Dede Efendi çoktan toprak olmuştur; ama "Yine bir gül nihâl aldı bu gönlümü" dendiğe yaşamayı sürdürür. Süleymaniye durdukça Mimar Sinan yaşayacaktır. Zincirlikuyu'daki parça parça şeritlerden yapıma kadın heykeli tek başına İlhan Koman'ı ölümsüz kılmaya yeter. Reşat Nuri yaşanmış ve ölmüştür; ama Feride, gencecik bir kız, bir "çalıkuşu" olarak, her okuyanla Anadolu'yu dolaşır durur. Yalnız yapanı, yaratmanı değil, o sanatla buluşanı da yüzyıllardan aşırır, ölümsüz olanla, kalıcı olanla buluşturur sanat. Alımlayıcısını da kendisinin bir parçası yapar.

Gültekin

EMRE

DOSYA

Güneşe dokunuyorum, o halde bahar geldi demek ki!

Gültekin Emre. 1951 yılında Konya'da doğdu. Ankara Üniversitesi DTCF Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1974). İlk şiiri *Türkiye Yazıları* dergisinde yayımlandı (1977). Bir süre Sol ve Onur Yayınları'nda düzeltmen olarak çalıştı. Millî Kütüphanede görev aldı. 1980'den beri Berlin'de öğretmenlik yapıyor.

Yayımladığı şiir kitapları:

Kurşunî Bir Siperde, (1980); *Bizsiz Gibi*, (1983); *Gece Düşleri*, Dağyeli Verlag/Frankfurt (1985), *Aşk ve Minyatürler*, (1989), *Düşkuyusu*, (1990) – Bu kitabıyla 1991 Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülü'nü aldı; *Siyaha Elveda*, (1993); *Taşı Sula*, (1998) – *Taşı Sula* başlıklı şiir dosyasıyla 1996 Ceyhan Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü kazandı; *Kanun Hükmünde Şiir*, (1999); *Melez* (seçme şiirler 2004-1997), (2005)

Yazarın öteki kitapları:

Berlin'deki Türklerin izini sürdüğü *300 Jahre Türken an der Spree* (Üç Yüz Yıldır Türkler Berlin'de) belgesel çalışmasının ilk cildini 1983'te Ararat Verlag (Berlin) yayımladı. *Yarım Damla*-Almanya'daki Türk Şiiri Antolojisi-, YKY (1993); *Posta Şiirleri Antolojisi*,- Posta Kutusu dergisinin ilk sayısının eki olarak- (2003), *Türk Edebiyatında Berlin*, (2003), *Yol, Yolcu, Yolculuk Şiirleri Antolojisi*, (1986)

Ayrıca, 17 sayı süren *Parantez* (Nisan 1986-1987), 55 sayılı *Şiir-lik* (Şubat 1994-Ekim 1996), 2 sayı çıkarabildiği. *Melez* (Ocak – Şubat 2002) şiir dergilerini yayımladı. Şiirlerinden bir seçme *Liebe und Miniaturen* başlıklı altında Almanca yayımlandı, Babel Verlag, Berlin (1991).

Ah bunu bir bilebilsem sevgili ilk soru, beni sanata hayat mı, aşk mı, çocukluğum mu yöneltiyor? Bana bunu kimse söylemedi, ben de nedenini tam olarak bilmiyorum. /M. V. Llosa'nın sorusu her şeyi açıklıyor bence: "Edebiyatın olmadığı bir dünya nasıl olurdu?" Ben böyle bir dünyayı düşünmüyorum, buna edebiyatın dışındaki tüm sanat dallarını da katarak düşününce soruyu genişletip, tüylerim hiç inmeceğine diken diken kalıyor./ Her toplumun kendince geliştirdiği bir görüş düşünce var. Sanatçısını ezen, tepe tepe kullanan, baş tacı eden de var. Ama devlet(ler) kendine karşı duran has sanatçılardan hoşlanmaz. Bunun örnekleri çok. Sanatçı uluslar arası üne ulaşınca da, onun kılına dokunmamışlar, kendisini tedirgin, huzursuz etmemişler gibi de övünürler, kendilerine pay çıkarırlar. Ülkemizi ise hiç işin içine karıştırmayalım. Bu konuda hep sınıfta kalmıştır çünkü./ Yaşantımdan memnunum kulak çınlamamın dışında. Öğretmen olarak çalışıyorum ve artık bu meslek beni mutlu etmiyor. Bıktım çünkü. Yalnızca yazmak ve okumak beni kendime getiriyor. Zaman zaman kimi mesleklerin cazibesine kapılıyorum ama bu duygum çabuk geçiyor. Bir Ayyalık Kitabı'yla Şair Ressamlar/Ressam Şairler kitabı üzerinde çalışıyorum, malzeme topluyorum./Herkesin kendine ve bulunduğu yere, mevkisine göre bir sorumluluğu vardır: Çöpçü, otobüs şoförü, elektrik tesisatçısı, kaloriferci mesleki sorumluluklarıyla ayakta duruyorlar aramızda. Yazarın da sorumluluğu yazdıklarında yatıyor./Siyasi bakış da, vicdan da, periler (bunlar huri mi yoksa?) (ya da esin perisi mi demek istiyorsunuz?) de gerekli./Zaman zaman önem sırası değişse de, üçü de bizi belirleyen şeyler./Ah, sanat kimin için değil ki? Hem sanat sanat için –yaptığımı iş dört dörtlük olacak, hem topluma seslenecek –içinde yaşadığı toplumdan ve çağdan kim kopabilir ki- hem de işin içinde keyif olmadan silah zoruyla birine bir şey ürettirebilir misiniz? Sanatsız kalan toplum ormansız, çiçeksiz, kelebeksiz, denizsiz, oksijensiz, renksiz, aşksız, kavgasız, düşsüz... kalmış gibi olmaz mı?/Esin perisinden söz edildiğini çok duydum da bu yaşıma kadar henüz kendisini görmedim./Benim belli bir kiloda esin perim yok. Çünkü, ben, elinde oltayla dolaşan bir şairim. Şiiri nerede ve nasıl yakalayacağımı bilemediğim için içimdeki oltanın ucunda hep yem vardır. Yalnızca esin perisiyle iş kotarılır mı? Ortaya çıkacak ürünün beyinde, tüm hücrelerde doğması gerekiyor önce. /Gerekli koşul yer ve zamansa, buna hiç gerek yok. Bol zamanı ve sıcak ortamı olan, geçim kaygısı çekmeyen ne çok insan var aramızda. Ama bir şey üretmiyorlar. İş, üretilecek şeyin kendini tüm vücutta tamamlaması ve hazır hale gelmesinde. /Yaratma için ilk üç koşul falan yok bana göre. Bir ses, bir görüntü, bir koku, bir renk, bir nesne, bir anı, bir düşünce, bir özlem, bir fantezi, okunan bir şiir/metin.... bilinçaltından zıplayıveren bir imge bir şeyin yaratılmasına neden olabilir. /Kalp ve akıl yeterli değil bir şey üretmek için. /Elbette. Bir şiir, bir metin, bir öykü yeni düşüncelere, yeni yaratma yollarına yönlendirebilir insanı. Bende çok oldu böyle anlar. Elimdeki, ya da içimdeki oltaya takılacak ilk dizeyi, beli belirsiz temayı, özü ararım hep. Oltaya takılınca o şey, nerede olursam olayım hemen harekete geçerim. Küçük defterlerime o ham imgeyi, düşünceyi, sözcüğü, dizeyi, şiiri geçiririm. Sonra da

asil çalışmaya sıra gelir. Ekleyerek, çıkararak, kolajlayarak, yırtarak... yazacağım şiirle, metinle boğuşur durum tamamlandıncaya dek. /Masada çalışırken meyve verim. Daha çok elma. Bir şey içmem. Sigara içmiyorum zaten. /Toplumun yönlendirmesine kulak asmam. Önemli olan benim düşüncemdir çünkü. /Öykünmekten de öte etkilenmek, esinlenmek daha önemli bence. Bunlar doğaldır. /Bireysellik ve toplumsallık iç içedir, bunlar birbirlerinden ayrılmaz. Biri biraz daha az, biri biraz daha fazla olmaz. Kendi aralarında oluşturdukları bir terazi vardır ve sık sık tartılırlar. /Ah, bunun için İlhan Berk'in kimi kitaplarındaki taslaklara bakmak gerekiyor. Bir şiirin başladığı ve biteceği yer arasındaki zamanı ve mesafeyi kestirmek kolay değildir. Değişmeyi de elbette. Ham olanı adam etmek için günler, aylar, yıllar gerekebilir./ Yaratmak keyiflidir ama bu bir konser, tiyatro izlerkenki keyif değildir elbette. Onun kendine özgü hoş bir yanı vardır betimlenmesi mümkün olmayan. /Yaratmak bir tutku mudur? Bilmem. Belki de öyledir. Düşür her şeyden önce. Düşü gerçekleştirmektir daha çok /Görev fazla ağır bir sözcük. İşin içinde angajelik varsa, o zaman "görev" devreye girer. /Bunu kim bilebilir. Fikret Muallâ, Ece Ayhan, Edip Cansever aynı karakterde mi? Sanatçının kişiliği elbette yapıtına yansır. Toplumun yapısı da sanatçıyı derinden etkiler ve o da yapıtlarına yansır. Kimi zaman, sıkı yönetim dönemlerinde, askeri yönetimlerde, oto sansürler uygulanır, ya da daha kapalı yapıtlar ortaya çıkar. /Yaratma bir ifade biçimidir. Üretilen her yapıt bir şeyi ifade etmek için dolaşıma girer. /Geleceğe kalmak kimsenin tekelinde değildir. (Bu konuda Sabahattin Kudret Aksal, şöyle yazıyor: "Unutulmayı iste/Yeniden anımsanırsan/Sonsuz yaşam ondan sonra") Bunu zaman, toplumsal yapı, yapıtların içeriği, işlenen konular, estetik yapı, üslup, dil... belirler. /Genetik yapıyla yaratma babadan oğula, anneden kıza geçseydi çok farklı şeyler çıkardı ve ailesinde sanatçı olamayan birinin bir şey ortaya koyması mümkün olmazdı o zaman. Olmuyor işte, bu biyolojik bir şey. Yaratmanın ne ve nasıl olduğu tam olarak çözülmüş değil zaten. Yaratmayı özgür irade destekler, baskılar, kötü koşullar köstekler. Yaratmanın olmazsa olmaz üçlüsü için bir heves, iki sabır, üç durmadan okuma demek geliyor içimden. /Ben, olmadan yaratma olur mu. Ben, demek, geçmiş, şimdi ve gelecek demek tüm gövdemle, hücrelerimle, birikimimle. Değil mi?

Aslında her biri için sayfalar doldurulabilir bu soruların. Zor bir sınavdı doğrusu. Yaratma ile yaratılan arasındaki kıldan ince köprüde yürürken beden ve beyindeki değişiklikleri kim gözlemleyebilmiştir ki? Gövdede bir değişikliğin olduğu ortadadır ki, bir şeyler üretiliyor doğum sancıları çekile çekile. Üretilen her şey insana bir sorumluluk da yüküyor elbette sanatsal kaygıyı bağrında taşıdığı için. Üretilen şey ilkin kendim içindir, yayımlanınca da okurundur artık o şey.

Bu kadar açılma yeter.

Güneşe dokunuyorum, güze erdi ömrüm demek ki!

ÜŞÜRÜZ

*Bir gece vakti, kımlıksız bir köy kıyısında,
Dağ çocuklarının gözleri gibi karanlıkken ömrüm,
İçimden trenler geçer, düdüğü düdüğü,
İstanbul geçer, Vivaldi geçer,
Ay ışığı çalar kemanında.*

*Bir kılıç gibi yarar sonsuz geceni,
Işık ışığa ülkeler geçer;
Döşer raylarını yüreğimin tam ortasına,
Yıkarak toprak damlı evimi başıma ,
Geçer trenler, hiç binmediğim.*

Biz üşürüz.

*Sırtımdan belime iğneler akar,
Hiçbir şey bıraktığımız yerde değildir artık,
Terkedilmiş, cami avlusu çocukları gibiyiz,
Bir okyanus ortasında tek gibidir ömrün.*

*Cemre düşmez dağlarımıza
Nevruzlar başka tanrıların çocukları,
Artık bir lokma, bir hurka, bir de sen değil hayat
Kimsesizlik giyneğimiz.*

Üşürüz, çok üşürüz.

Şenol YAZICI

**Cihan
DEMİRCİ**

DOSYA

SANATÇI

a. Sanatsal ağırlıklı özgeçmişiniz. (alanınız, yaptıklarınız, eğitim durumunuz gibi...)

1963 İstanbul doğumlu Cihan Demirci, İDGSA-Tekstil, MSÜ-Türk Dili ve Edebiyatı ve MSÜ-Sinema Televizyon bölümlerinde okudu bu bölümlerin kimisini üçüncü sınıfın sonunda, kimisini de ikinci sınıftan kendi hallerine terk etti. Yola karikatür çizerek çıktı. İlk karikatürleri Fırt dergisinde yayınlandı.(1978) İlk imzalı yazısı Haziran 1980'de Gırgır'da çıktı. Yazar ve çizer olarak profesyonelliğe 1981'de Ses dergisinin Atmaca mizah ekinde adım attı. 1982-1986 arasında Güldürü Üretim Merkezi'nde (GÜM) Türk Mizahının önemli ustalarıyla birlikte çalışma fırsatı bulan Cihan Demirci bu dönemde Güneş, Hürriyet, Milliyet gazetelerine yazıp çizdi ve çeşitli televizyon programlarında metin yazarlığı yaptı. Sonrasında Gırgır, Fırt dergilerinde çalışan Demirci 1988-89 arasında Gazete adlı gazetede köşe yazarlığı "Mazete" adlı mizah ekinde yazıp-çizdi. 2 yıla yakın bir süre Fransa'da Paris'te yaşadı. Sırasıyla; Milliyet Yayınları, Yorgan, EP, Yeni Günaydın, Pes, Takvim, Cumhuriyet, Milliyet, Miço, Mobidik, Kirpi, Radikal-İki, Birgün-Pazar, İmge-Öyküler gibi yayınlarda yazdı, çizdi, çalıştı. 1996'da bir grup arkadaşıyla Panik isimli mizah dergisini çıkardı. 3 yıl boyunca TRT-FM radyosuna 157 bölüm süren mizahi bir radyo programı hazırlayıp sundu. MSM adlı sanat okulunda 3 yıl boyunca "Mizah Kültürü" adlı bir ders verdi. İki 1985'te olmak üzere bugüne dek yayınlanmış 31 kitabı bulunmaktadır.

b. Sizi sanata yönelten temel etkiler nelerdir.

Ben akıl sağlığımı korumak edebiyatın içinde üvey evlat olan "mizah"a sarılmış biriyim. İçimdeki öfkeyi, sıkıntıyı, derdi, tasayı, hüznü, neşeyi sanatla ortaya dökmek için yazıp-çiziyorum.

c. Sizce sizin ve sıradan bir insanın yaşamında sanat nedir, ne olmalıdır?

Sanat benim soluk almamı sağlayan en önemli dayanma gücü. Sıradan bir insan için de aynı şekilde önemli bir güç olabilir, lakin bu gücün farkında olmamak değil midir, biraz da sıradan insan olmak?..

d. Toplumumuzun sanatçılara bakış açısı sizce nasıl? Bu başka uluslarda görülennle örtüşüyor mu?

Türk toplumu henüz gerçek sanatçının kim olduğundan bile habersiz ki, bakış açısından bahsetmek için daha çooook erken. Başka bir bahara belki bundan bahsedebiliriz!.. Aydınlanma sürecini tamamlamış, Rönesansını yüzyıllar önce yaşamış toplumlarda sanata ve sanatçıya bakış açısı oluşmuştur, Türk toplumu henüz bu aşamaları tamamlamamıştır bu yüzden örtüşmeden bahsetmek doğru olmaz.

e. Yaşamınızdan memnun musunuz? Hiç başka bir şey olsaydım keşke, dediğiniz oldu mu?

Yazar-çizer olmaktan ötürü mutluyum. Çünkü bu işleri yapmayı ben istedim benim adıma başkaları istemedi. Ancak bu ülkede yazar-çizer olmaktan HİÇ AMA HİÇ MUTLU DEĞİLİM!

f. Şu anda neler üzerinde çalışıyorsunuz, geleceğe yönelik projeleriniz neler?

Şu anda çeşitli kitap, dergi, senaryo çalışmalarım sürüyor. Keşke televizyonlar da reyting manyaklığı sona erse de benim gibi düzgün komediler peşinde koşan senarist yazarlar şans bulabilse?

g. Sizce sanatçının toplumsal sorumluluğu sıra bir bireyden daha ötede bir yerde mi?

Sanatçının gücü, sıra bir bireyden daha fazla olduğuna göre toplumsal sorumluluğu da daha ötede bir yerdedir tabii ki.

h. Sanatçıda vicdan mı olmazsa olmaz, periler mi, siyasi bakış açısı mı?

Vicdan, Türk toplumunun şu an yitirdiği bu güzelliği bence her şeyin üstündedir.

i. Sanat kimin içindir, birey için mi, sanat için mi, toplum için mi, yaratmanın kendi keyfi için mi?

Sanat önce sanatı yapan sanatçı içindir, sonra o sanatı sunduğu toplum içindir, gerisi biraz palavradır.

j. Sanatsız kalan toplumlar ne olur sizce? Aklından mı olur, duygusundan mı, sesinden mi? Sanatçı toplumunun, çoğunluğun sesi olmalı mıdır?

Bugün Türkiye onca yetenekli gerçek sanatçısına rağmen sanatsız gibidir, bu yüzden de aklından ve sesinden yitirmiştir. Sanatçı önce kendi sesi olmalıdır, daha kendi sesi olmayan bir sanatçı çıkıp da toplumun sesi olmaya kalkarsa, bize özgü alaturkalıklar kaplar böyle her yanı.

ESİN PERİLERİ:

1. Esin perileri var mıdır? Esin perinizi anlatır mısınız? Mizahçı kökenli bir yazar-çizerin esin perisi hayattır. Hayatın içidir, göbeğidir. Mizahçı rasathane görevlisi gibidir. Onun kadar gözlem yapar ve toplumdaki fay kırıklarını kağıda döker. Bunun dışında peri filan tanımaz, perilerle dalgasını geçer.

2. Bu perilerin yaratmaya etkisi nedir? Periler epeyce geridedir mizah yazarı için.

3. Yaratmak için gerekli her koşul yaratıldı diyelim, yalnızca esin perisi eksik, yapıt ortaya çıkabilir mi?

Esin perisiyle hiç işim olmadığı için bilemeyeceğim.

4. Yaratma için gerekli ilk üç temel koşul ne olabilir, bunların içinde periler var mı?

Bence 3 koşul şöyle sıralanabilir; yaratmaya hazır hale gelmek, yetenek sahibi olmak, buna uygun ortam bulabilmek...(Görüldüğü gibi ilk üçte de peri takıntım yoktur!)

5. Sanatçının kalbi, akli perili ev diye nitelenebilir mi?

Farklı olmaya evet ama peri takıntısına hayır!

6. Bu periler çağrılabilir mi? Yaratmak sanat atölyelerinde öğretilir mi?

Bu işin sonu ruh çağırmaya da gider. Gerçek sanatçının perisi kendisidir!

7. Bir başka yapıt sizin esin perilerinizi harekete geçirip, kulağınıza fısıldar mı?Yapıt yapıtı çağırır mı?

Buna arakçılık, intihal vesaire diyenler de var. Ama insan bazen etki altına girdiğini anında anlayamaz, içine işleyen bir yapıtın etkisinde kalabilir böyle anlarda fısıltılara itibar etmemek de yarar var!

YARATMA SÜRECİ:

Yaratmak sizce nedir? Nasıl üretiyorsunuz Yaratırken nelere yaslanır, nelerden güç alırsınız?

Yaratmak yoktan var etmektir. Sanatçı bu anlamda tannısal bir iş yapar. Gerçek sanatçıların üretim için özel anlar aradığını zannetmiyorum. Üretmek her an, her şekilde sizi gelir bulur, bundan kaçamazsanız sanatçılığınızdaki gerçeklik payı artmıştır bence. Yaratırken içimde çocuk yaşta oluşmaya başlayıp, 29 yıllık yazarlık -çizerlik emeğimle derinleşmiş birikimlerime yaslanıyorum. Güç aldığım şey, yeteneğimle onu besleyen birikimimdir.

Toplumsal ve kişisel rüzgarlar alır mısınız, yaratırken?

Tabii ki, kişisel rüzgarlarla başlar ve an gelir toplumsal bir fırtınaya dönüşür yaratma denen o güzel süreç.

Yeniden kurgulamak, uyarlamak, öykünmek, intihal ya da taklit, yaratmanın neresine düşer?

Yaratamayanın sancısıdır bu, yaratmanın çok uzağına, kaf dağının ardına düşer!

Bireysellik ve toplumsallık yaratmayla ne kadar örtüşür?

Yaratma gücüne sahip bir sanatçı bireysel gücünü toplumsal bir güce dönüştürmek de pek de zorlanmaz diyebiliriz.

Bir yapıt yaratılıncaya dek yaratıcısı ve kendisinin hangi darboğazlardan geçer, sizce?

Bu süreç; bir kadının doğum sancısı kadar acı da verebilir, sevdiğiniz bir tatlıyı yerken hissettiğiniz hazzı yüksek bir keyfe de dönüşebilir.

Yaratmaktan keyif alır mısınız?Yoksa yorgunluk, keyfi unutturur mu?

Yaratmanın verdiği o güzelim yorgunluğun keyfi bir başkadır. Tavsiye edilir...

Mutlak tutku mudur yaratmak, düşsel bir sanrı mı, yoksa görev midir?

Sanatçı için yaratmak sabit bir göreve dönüşürse, yapılan iş memuriyete döner, ancak sürekli düşsel sanrı sancıları çekmek de pek hoş olmasa gerek. Yani asıl

güzel olan, göreve dönüşmeyen, zorlamadan oluşmayan düşsel sanrılarıdır sanırım.

Sanatçının çevresi ve kişilik özellikleri (olumlu/olumsuz)nin yaratısına etkisi nedir? Sanatçının içinde bulunduğu toplumun koşulları yaratmayı nasıl tetikler ya da engeller?

Sanatçının çevresi ve kişilik özellikleri şüphesiz ki yaratısına büyük etki yapar. İçinde bulunduğunuz toplumun sanata bakış açısı henüz oluşmamışsa bu sizi daha da hırslandırabilir ama bunun yıkımları da bir o kadar o kadar acı olabilir.

Kişi neden yaratmak gereği duyar?

Hayatla, dünyayla, kendisiyle, ülkesiyle, toplumuyla ilgili bir derdi, bir hasleti olan yaratma ihtiyacı hisseder. İnsan dediğin yaratma ihtiyacı hissettiği oranda insandır.

Geleceğe kalmak nasıl mümkündür?

Onu bana değil de, geleceğe sormak daha doğru olacaktır.

Genetik yatkınlık olabilir mi, yaratmada? Çok yaratıcı ebeveynlerin çocuklarında neden yaratmanın izi aynı sağlamlıkla sürmüyor?

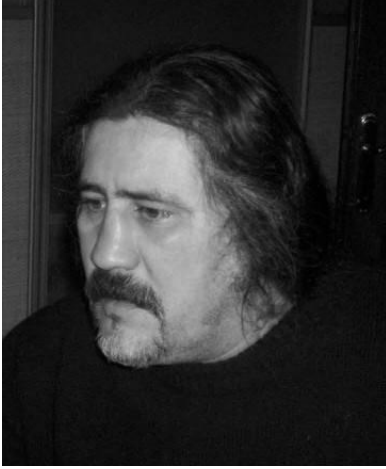
Genetik yatkınlık olabilir diye bunu zorlamak en yanlış şeydir. Bizde bu çok fazla yapılıyor o yüzden ünlü sanatçıların çocukları genellikle yetenek anlamında dökülen insanlar haline geliyor.

Yaratmayı destekleyen yahut köstekleyen unsurlar sizce neler? Bir toplum, bir ülke, ve hayat...

Yaratmanın olmazsa olmaz üçlüsü nedir? Ben kavramı ve egonun yaratı üstündeki etkisi (yapıcı,yıkıcı) nedir? Trio tarzı bir soru daha ama üçlü ya da ikiliden çok yaratma önce yetenek ister, sonra da bu yeteneğe uygun bir atmosfer ister. Bu ülkenin sorunu ise, yetenekle atmosferin genellikle aynı ortamda soluk alamamasıdır. Ben kavramı ego üzerindeki dozunu zorlarsa tabii ki yıkıcı etkisi fazla olur. Ancak unutmamak gerekir ki; sanatçı yıkıcı etkilerden de güç alan insandır.

Nehar Tüblek Ailesi Adına Özel Ödül: Cihan Demirci

Hakan

SÜRSAL

DOSYA

**Cinler
ve Periler**

1963 yılında Ankara doğumlu, İstanbul'da yaşıyor. Jeoloji mühendisliğini bitirdi.

Şiir ve yazıları; bazı dergi ve gazetelerde yer alan Sürsal, **is'tas'yön** (2005) **eşeytsiz Rodin** (2006) adlı iki şiir kitabı sahibi. Amatör olarak kolaj ve fotoğraf çalışmaları da yapıyor.

Türkiye Edebiyatçılar Derneği (TED) ve Bilim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (BESAM) üyesi..

Her şey usda başladı. İlk duyuş algı sınırları içinde kalan gıdaları beyne taşıdılar. Gıdalar öğütüldü, harmanlandı ve beyin rahminde çok özel bir kıvama ulaşınca, bu karışımın zar kanatlı bir bebek oluştu. İnsan beyni bebeğin adını 'Esin Perisi' koydu. Kendini ise sanatçılıkla ödüllendirdi.

Sanatçıların yükselttiği doruklarda uçuşur esin perileri. Bağımsız değildiler. Sanatçı ne kadar birikimliyse onların uçabilecekleri doruklar da o kadar yüksektir. Dağlar yükseldikçe esin perilerinin perspektifi genişler. Kanatlarının altına zaman ve mekândan düşsel malzemeler toplarlar. Yükleri ağırlaştıkça yere inip, bu malzemeleri sanatçılarına aktarırlar. Sanatçı bunları detaylandırarak eserini yaratır. Böylece devinir süreç. Sanatçı olgunlaştıkça perisi güçlenir, kuvvetlenir. Kanatlarının altında her gün yeni bir dünya taşır, her gün yeni bir evren... Ancak esin perilerinin yaşamları sanatçının yaşamıyla kısıtlıdır. Sanatçının ölümüyle bilin ki bir esin perisi daha ölmüştür; bir dünya, bir evren...

Dağlar genel olarak yükselmeye eğilimlidir. Aynı zamanda aşınırlar da. Esin perilerini daha yükseklerle salabilmek için bu aşınmanın önüne geçmek gerekir. Ne yazık ki bazı dönemlerde beynin diğer yanından saldırıya geçen ve çoğunlukla hayvansal içgüdülerle silahlandırılmış yıkıcı koşulların aşındırıcı etkileri, yükselme diyalektiğinin önünde seyredir. Bu etkilerin genel adı 'kişiyeye özel toplumsal zayıflıktır.' Bulaşıcıdır ve kişilikleri sanal bir 'ben'le kandırıp insan gruplarını, sanat ve yaşam adına işlevsiz kılar. Aynen günümüzde olduğu gibi. Aşınmayı engelleyemeyen sanatçılar önce sanatçılıklarını, ardından da insanlıklarını kaybederler.

Herkesin esin perisi olmaz. Var zannederler ama yanılırlar. Onlar, insan beyninde bazı özel koşullar bir araya geldiğinde doğal olarak ortaya çıkan enerjik varlıklardır. Kimi beyinlerde bu karışım kalıtsal olarak hazır olabilir. Böyle bir ussal evde, zar kanatlı bebeğin gelişimi erken başlar ve dış dünyaya ilk salındığında diğerlerine göre avantajlıdır. Ancak sanatın niteliği, perinin yükseğe uçuşmasıyla bağlantılı olduğundan, gecikmiş periler iyi eğitilirse onların önüne kolayca geçebilir. Bu tamamen eğitmen görevini üstlenen sanatçıya bağlı bir olgudur. Ancak aynı eğitimi almış iki periden kalıtsal olanın her zaman daha yukarı uçacağını da göz ardı etmemek gerek.

Esin perisinin eğitim sürecinde atölye çalışmaları, sanatçının teorik ve uygulamalı yöntem idmanlarıyla gıdasını arttırıp, periye yeni uçuş kolaylıkları öğretmesini sağlayarak, yaratım sürecine olumlu katkıda bulunur. Esin perisi oluşturmak için gereken kıvamin sağlanmadığı bir beyne, atölye çalışmaları sanatsal yaratım adına katkı sağlayamaz.

Herkesin esin perisi diğerlerinden farklıdır, kişiseldir. Dolayısıyla her sanat eseri kişiseldir. Bu kişiselik, sanatçının eserini hazırlarken iç dünyasıyla yoğurduğu dış görüntülerde karşımıza çıkar. 'Ego' kavramı 'insan' olgusunun dışında düşünülemez. Buradaki ince nokta, sanatçının içselleştirerek, egosuyla yoğurmuş olduğu her ayrıntının insanlık ve insan algılarında var olan her kavramla kaynaşması gereğidir. Kimi sanat eserlerinde sanatçının esin perisinin sadece kendine dönük olduğunu gözlemlediğimizde anlamalıyız ki, o peri yükselmek için yeterli eğitimi almamış ve ancak o sanatçının başının üzerinde uçuşma yetkinliği kazanmıştır. İşte bu tür perilerin taşıdığı malzeme eşliğinde sanatçı, kendini tekrarlamaktan öte adım atamaz.

Esin perileri narkotik varlıklardır. Bağımlılık yaparlar. Alistıkça kurtulamazsınız. Öyle bir yaratım sürecine girerseniz ki, hiçbir şey sizi bundan alıkoymaz. Sonu aykırılık ve deliliktir. Ancak aykırılıkla iç içe geçen bu tür deliliğin sanatçıya özgü bir farkı vardır. Dışarıdan incelemeyle kolay anlaşılabilir. Peri sıkıntısı çeken bazı insanlar bunu klasik delilikle karıştırıp, kendilerine sanatçı olmak adına farklı bir delilik misyonu yüklerler. İnsani değerleri, etiği hiçe saymakla, düşkünlüğü, tutarsızlığı ve kompleksleri sanatçı kimliksizliğinin! ardına saklamakla, bunu başarabileceklerini var sayarlar. Gerçek deliler komik değildir. Onlarsa sadece komik! Sanatın gerçekliği böylesi yapay yavaşmaları taşlar.

Esin perileri, sanatçı eğitmenleri dışında her ne kadar yalnız yaşayan varlıklar da olsalar, birbirleriyle iletişim içindedirler. Bu iletişimin boyutu aldıkları eğitimle ilgilidir. Eğitilmiş perilerin, iyi eğitilmiş diğer perilerle iletişim kurmalarındaki amaç, farklı dorukların kapsadığı perspektifi birbirlerine aktarabilmektir. Bu malzemeyi kendi perspektifleriyle harmanlayıp sanatçılarına indirirler. Periler birbirleriyle iletişim içinde olduğu gibi, sanatçı da başka sanatçıları okuyup, izleyip, edindiği bilgileri esin perisinin eğitiminde kullanır. Bu döngü böylece sürer gider ve tüm periler, yükselen doruklarında daha yetkin uçarlar. Hava koşulları uygun ve doruklar birbirine yakınsa peri sürüleri oluşur, sanatta akımlar kanatlanır. Ancak sanatçı, esin perisini devre dışı bırakıp diğer sanatçıların eserleriyle doğrudan kişisel etkileşime girerse, sanatı zarar görür. Beyninin diğer yanında hazır bekleyen yıkıcı gruplar; 'kopyacılar', 'kıskaçlar',

'dedikodular' atağa kalkar. Esin perilerinin bu tür güdülleri yoktur. Güdüler insana ve onun atasına özgüdür.

***

Benim perim orta yaşlarda bir sanat emekçisi. Ne zaman oluştu bilmiyorum. Ailemden dolayı kalıtsal bir peri de olabilir. Varlığını lise yıllarımda hissettim. Ne olduğundan emin değildim. Üniversite yıllarımda ilk kez tanıştığımızda, fazla yüksek olmayan tepelerde uçuşuyor, bana kır çiçeklerinden mevsimlik buketler indiriyordu. Cesurdu. Hep daha yükseğe uçmak istedi. Kışkırtıcıydı. Onu eğitebilmek için ne bulduysam okumaya başladım, sorguladım. Çok gezdim; bildiklerimi, gördüklerimi aktardım. Elimden geldiğince onun doruğunu yükseltiyordum, daha uçlara salıyordum. Geniş perspektifinden sihirli sözcükler taşıyor, bense ilk şiir ve denemelerimi oluştuyordum. Yükseldikçe köylerden, kentlerden, ülkelerden; insanların her hâlinde esintiler getirdi. Onları birleştirip şiir kolajları hazırladım. Her şeyden önce bir emekçiydi, insan erdemine, onuruna sonsuz saygısı vardı. Felsefeyi, sosyolojiyi; Marx'ı, Mustafa Kemal'i çok sevdi. Şimdi olgunluk döneminde ve beni hiç yalnız bırakmıyor. Bazen sıkılmıyor da değilim, yalnız kalmak istiyorum ama olmuyor. Ona tutkuluyum, dahası tutuklu. Hiç kavga etmedik ancak çokça tartışmamız oldu. Ben onusuz olamam, o da bensiz.

Bugünlerde bazı periler hakkında endişelerim var. Özellikle genç periler iyi eğitilmiyor. Bağlı buldukları beynin az görgülü yanının zorlamasıyla aşağılarda dolanıp duruyorlar. Eminim ki şikayetçiler. Hiçbir esin perisi alçak uçuşa mecbur bırakılmamalı. Sanatçılık ödülüyle kendini onurlandıran her beyin bilmeli ki, kolayca görünür olmak kolayca kaybolmayı beraberinde getirir. Yaşamda varım diyebilmek fark edilmekle, popüler olmakla özdeş değildir. Periler masumdur. Ancak günümüz sanatçısının çoğu için aynı şeyi söylemek olası değil.

Bazen düşünüyorum da, esin perim olmasaydı ne yapardım? Yanlış bir soru. Var olmaları için gereken kıvamın hazır olduğu beyinlerde, esin perisinin oluşumu kaçınılmazdır. Perimin taşıdığı esin, sanatın farklı yaratıcılık alanlarıyla da ilgili olabilir miydi? Oldu da. Ancak eğitim sürecinde ben onu edebiyata, özellikle şiire yönlendirdim.

***

Periler ve Cinler dedik. Peki ya Cinler? Onlar her yerde. Doruk kavramını işine geldiği gibi algılayan çukur zihinlerde, popüleriteyi hedef sayan anlık işlerde, sömürde, ezende, savaşları perde gerisinden yöneten güçlerde, doğayı parçalayan dişlerde, insana kıyım aşıl原因an insancıl! düşlerde, zar kanatlı bebeklerin olmadığı her evrende...

İyi ki varsınız 'Esin Perileri' ve onların usanmaz Eğitimcileri!..

ve

/1/

yaralı çiçeklerin avlusu konuştuğu
dili param parça ayna

dinleri var dilenmeye denk
ceplerinde mezar taşı
ve
bomba

bilmezler ölüm ucuz bir kilim

elleri yok eğirmenin

ve henüz üç yaşında
bozuk
yeşil gözlü dünya

/2/

benekli bir metalin eteklerinde
hep yokluk

göğü uykusuz sabah dörtte açtığında
gün doğacaktı
o karanlık bir gülün iğnelerinden başka neydi ki

sayı işte ya takvime
ya omzuna ilişecek
koşarsan yorulacak
korkarsan vurulacaksın

Nihat Güldal

URFA /HALVETİ

DOSYA

Yazmaya şiirle başladım. Öyküyle sürdürdüm yazma denemelerimi. Sonra oyun yazmayı denedim. 1986'da girdiğim, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümünde öğrenciyken oyun yazmaya hız verdim. Üçüncü sınıfta öğrenciyken ilk yazdığım radyo oyunuyla (ki bir kez yazdım ve neredeyse hiç düzeltmedim) TRT Radyo Tiyatrosu Büyük Ödülü'nü alınca öteki yazdıklarımı da okutma, yarışmalara ve tiyatrolara gönderme cesareti buldum. O günden beri, ondan fazla ödül aldım, onbir kitabım yayımlandı. Yurtiçinde ve yurtdışında ondan fazla profesyonel ve onlarca amatör tiyatro tarafından oyunlarım oynandı. Yirmi kadar radyo oyunum TRT Radyolarında yayımlandı. Aynı bölümde yüksek lisans ve doktora öğrenimimi tamamladım. Şimdi, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretim üyesi (Doç. Dr.) olarak çalışıyorum.

Dünyaya, hayata olan anlama merakım, anlaşılammaktan (dolayısıyla daha iyi anlatma tutkusu edindim) şikayetçi olmam ve çocuk yaşta gelişmiş sorumluluk bilincim (yararlı olma, değiştirme, dönüştürme sorumluluğu) yazmamdaki en temel itici güçlerdir.

Sanat herkesin hayatında –az ya da çok- yer alır. Değişen niteliğidir. Ama belirli bir sanat eğitimi sanat beğenisini geliştireceği gibi, o kişilerin sanatı büyük bir ihtiyaç olarak görmelerini de sağlayacaktır. Sanatı süs olmaktan, fazlalık olmaktan çıkaracaktır.

Toplumumuzda sanatçıya hala kuşkuyla bakılıyor. Genel geçer bir yaşama biçimine sahip olmadığı için kolay kabul görmüyor. Öte yandan devlet de, sanatçısıyla barışmış değil. Devlete göre, sanatçı düzen tutmaz, düzene uymaz, düzenin dışına çıkmıştır. Tekin değildir. Ne zaman ne yapacağı belli olmaz. O nedenle izlenmesi gerekir. Potansiyel düşünce suçlusudur. Oysa sanatçının muhalif tutumunu bir erdem olarak görmeli ve buna saygı duymalı.

Her şeye rağmen yaşamımdan memnunum. Hayatı anlamanın, kendini ifade etmenin, dünyayı değiştirmenin sınırı yoktur. Bu bitmez tükenmez bir hazine gibi gelir bana. Yazar yazar, tüketemem. Ayrıca sürprizlerle doludur. Sonlu

şeyler, tamamlanmış işler, varılacak hedefler bende sıradanlık duygusu yaratır ve sıkıcıdır.

Eşik Üçlemesi adını verdiğim üçlememin üçüncü (ilki ikisi Bedel ve Eşik) oyununu yazmakla meşgulüm.

Sanatçı daha duyarlı değilse bile duyduklarını dile getirme yetisini edindiğinden bir farklılık taşır. Yazar ve yazdıklarını yazar. Bunu yaparsa ancak rahat edebileceğini düşünür.. Dünyayı, toplumu, insanı ve hayatı anlamayı iş edinmiştir. Bazen bunu farkında olmadan yapar. Çünkü yazmak başlıbaşına değiştirmektir.

Her sanatçı kendi perilerini kendi yaratır. Onları deneyimleriyle besler, ideolojisiyle uçurur ve bireysel dehasıyla uzağa ve yükseğe gönderir. Arkalarından da kendisi gider.

Sanat hem yaratırken ondan keyif alan sanatçı içindir, hem alımlarken ondan tat alan bireyler içindir. Ayrıca bireyler, sanatın katkısıyla dönüşüp kendileriyle birlikte toplumu da dönüştürdüklerinden toplum içindir.

Sanatsız kalan toplumlar hem kendileri hem de başkaları için çok sıkıcı olurlar her şeyden önce. Kendilerini yeterince anlayamazlar, yeterince anlatamazlar, birbirleriyle yeterince güçlü iletişim kuramazlar. Sahip oldukları duygular aşınır, yerine yenisini üretmezler. Duygusal bir çölleşme olur. Akılları da katılaşır. Renkleri donuklaşır. Gözleri körleşir.

Esin perileri gerçek anlamda yoktur, kuşkusuz. Ama karşımıza kılık değiştirmiş olarak çıkarlar zaman zaman. Bazen etkilendiğimiz bir şiir kılığında, bazan içimizi dağlayan bir sokak olarak çıkarlar görünürler bize. Birer anı olarak gelip aklımızı bulandırdıkları da olur, geleceğe yönelik bir düşünce olarak gözümüzü kamaştırdıkları da.

Perilerin yaratmaya katkıları onlardan etkilenme derecemize bağlı. Duyarlı bir algılama, yaratıcı bir zeka ve zengin bir hayat deneyimi hiçbir periyi kaçırmaz.

Esin perisi bazan da gerekli koşullardır. Onlar varsa, peri de gelir.

Özel koşullar aramam yazmak için. Engeller olmasın yeter.

Sanaçının kalbi perilerin ökse otudur.

Sanatın öğretilebilir yanları vardır.

Başka yapıtlar da esin perisi olabilirler benim için. Ama onlara benzeyen bir yapıt değil de bambaşka, o yapıtlara esinlenme bağıyla bile bağlı olmayan yepyeni bir yapıt yazabilirim. Yapıt uyarıcı olmuştur sadece. Hem de bazen, kışkırtıcı bir biçimde, tam aksi yönde.

Yaratmak, içinde yer aldığımız sanatsal dili geliştirmektir, onda büyük dönüşümler, devrimler yapabilmektir. Ortaya koyduğumuz her yapıt için aynı şeyleri söylemek kolay değildir. Belki bunun dışında kalanlara üretim denebilir. Bazı yazarların seri üretim yaptıklarına da tanık olunmuştur.

Yaratırken, alanımın geleneği, o gelenek içinde yer almış ama yeterince başarılammış olan deneyimler bana meydan okur. Çağım da, meydan okuyan bir başka olanaktır benim için. Geleneğin üzerine, çağıma yakışır ve çağımdan beslenen ama ona etki edebilecek ve aynı zamanda geleneğe eklenilecek bir tuğla koyma isteği beni uykumdan uyandırır zaman zaman. Kalabalıklardan uzaklaştırır kimi zaman. Parasız bırakır. «Eve ekmek ve tuz götürmeyi » unutturur bazan da.

Toplumsal rüzgarlar bizi yalnız bırakmaz onu hissedebilirsek. Daha da önemlisi, hissettiğimiz toplumsal rüzgara doğru yön verebilmektir.

Yeniden kurgulamak ve uyarlamak yaratmaktan çok üretmeye denk düşer. Öykünme yaratmanın başlangıç aşamasında bir çeşit öğrencilik olarak hoş görülebilir. İntihal ise yaratıcılara ve sanata en büyük darbelerden biridir. Hem kendine, hem de yaratıcı sanatçıya ihanettir.

Toplumunun nabzını tutabilen bir bireyin yarattığı yapıtlar aynı zamanda toplumsaldır da. O istemese bile toplumsal bir nitelik kazanır. Önemli olan sanatçının topluma karşı duyarlı kılabilmesidir kendisini.

Sanatçı önce bitirip kurtulmak ister. Ama bitirince daha büyük bir felaket başlar, çünkü bu kez de beğenmez yaptığını. Beğenmesi çok kısa sürer. Yazmaya başlamadan sancılanmak kötü değildir. Sancıları iyi takip etmek ve kıvamında başlamayı bilmek gerekir. Yoksa yapıt gider sadece sancuları kalır geriye.

Yaratmaktan çok keyif alırım. Evim bir tek o zaman çekici gelir. Yoksa dışarıcı hep daha caziptir evimden.

Yazmak bir tutkudur ama onu sorumlulukla gerçekleştirmek gerekir.

Her yaratıcılık bir meydan okumadır. Beğenilmeyenin yerine yeni bir şey koymaktır. Sonra o da çevreye karışır ve sanatçı bir süre sonra onu da beğenmez. Kısa, güzel anlar için ömrünü verir.

Sanatçı kişi var'olanı beğenmez, daha iyisinin mümkün olduğunu bilir ve bunu denemeden duramaz. Hayatı bu denemelerle geçer. Ölünce de biz onları yapıt diye okuruz. Bazı denemelerine ise «başyapıt» adını veririz.

Geleceğe kalmak bugünü, bu çağı iyi özümseyerek, bugünün, bu çağın araçlarını iyi kullanarak yapıta dönüştürmekle mümkündür. Geleceği yazarak değil

Yaratmada genetik yatkınlık da olabilir. Zeka ve hormonlarda bu geçerli olabilir örneğin. Sanatçılar çevrelerinden, var'olandan memnun olmadıkları için, bir tepkiyle yaratırlar. Onların çocukları da çevrelerine tepki gösterirler ama bu çevrenin içinde sanatçı ebeveynleri de vardır. Onlara da tepki gösterirler ve belki de bu nedenle sanatla uğraşmazlar.

Yaratıyı destekleyen şeyler başka yaratılar ve uçsuz bucaksız bir hayattır. Köstekleyense, gündelik rutin işlerdir. Oysa sanatçılar hayatta yol aldıklarını bilmeliler. Olabildiğince, sanatta olduğu gibi hayatta da hiç tekrara düşmemeliler. Yoksa kendilerini tüketirler.

Yaratmanın olmazsa olmaz üçlüsü, o alanın geleneğini iyi bilmek, geçmiş ve gelecek zinciri içinde çağını iyi özümsemek ve sürekli denemektir.

Ayşe Keskin/ Trabzon

Ölüm NİNNİLERDE

Hükümsüzsün

Hükümü verdi tahra!
"Biçin gökleri"

gökten düştü lokma şeker
tıka basa doydu Kana!

dolar ilmeği boyna!
kefene zulmün kanı dolar! ...
gökler!
yırtın şimdi...sesini ecrin!..
duası say!

Toprağa...
akan aksa!
Dersin! "tarih boyu...Ölüm!"

"kızıl ninnilerde hükümsüzsün."

aksa! Haram kanı kim içer!

AH TAMARA

Ah Tamara
Gözlerimden akan yaşların adası
Ellerimi uzatamam sana
Bu dağlar, bu gökyüzü
Aynası kırılan yüreğimin

Ah Tamara
Beni bir görebilsen
Bir bakabilsen yüreğinle
Bir tutabilsen bakışımı
Bir kere anlasan dilini balıkların
Anlasan kuşların sesini
Duyabilirsin beni belki de

Ah Tamara bu sevda tükenir gibi değil
Tutabilsen elini bir
Bir göz göze gelebilsek İshak Paşa sarayında
Çıkabilsek Doğubeyazıt'tan Ağrı Dağı'na
Bir çığ gibi yuvarlanabilsek

Ah Tamara
Bu sesleniş
Bu haykırış
Tükenir gibi değil.

Olcay YILMAZ / ayşin

Zübeyde
Seven Turan

DOSYA

SANATÇI:

- b)Sanatçı olunmaz sanatçı doğulardan yola çıkmalıyım. İlkokullu yıllarda şiirle tanıştığımı ve barıştığımı söylemeliyim. Öğretmenimin, hadi oluyor, demesiyle ortalığa döküldü gizlenenler. Her şeyden önce iyi bir kitap okuyucusuydum o yıllarda da. Köy enstitüsü babamın bana en önemli getirisidir kitapla erken tanışmam.
- c)Yaşamın estetiğidir sanat. Sıradan insanın da yaşamını güzelleştirir ve çoğaltır.
- d)Kültür düzeyiyle başat bir konu. Bu soruya genelleme yaparak yanıt vermemeliyim. Bizim topraklarımızda; İzmir'de daha önde olmasına karşın, Samsun'da zorlanıyor sanatçı. Bu ayrımın getirisi de var elbette. O bölgelerde daha direngen sanatçı! Ne ki, sıradan engeller zaman yitimine neden olabiliyor. Başka ülkelerin çoğunda bizden çok önemseniyor sanat ve sanatçı. Ancak tarihsel geçmişimizden getirdiğimiz varsıl bir birikimimiz var bizim. Yüzyıllar öncesinden akıp gelen bir ırmak akıyor yanımızdan yöremizden. Orada kulaç atmayı öğrenmek gerek! Zaman zaman bulansa da suları arınacak ve yatağı genişleyecektir.
- e)Özellikle benim kuşağımın çoğu istediğimiz okulu okuyamadık ve işi seçemedik. Başka düşler büyürken içimde

1954 Yılında Samsun'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Samsun'da tamamladı. Ankara Gazi Üni. İkt. Ve İda. Bil. Fak.ni bitirdi. İzmir'de yaşamaktadır. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde Malmüdürü ve Saymanlık Müdürü olarak görev yaptı. 1999 Yılında, İzmir Gazierim Malmüdürülüğü görevinden emekli oldu. Yazına şiirle başladı. Dört yetişkin şiir, bir çocuk şiir, sekiz çocuk öykü kitabı olmak üzere, şimdiye değin on üç kitabı yayımlandı. Şiirleri ve öyküleri çeşitli dergilerde yer aldı. Dil Derneği, Türkiye Yazarlar Sendikası, Edebiyatçılar Derneği, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği ve Atatürkçü Düşünce Derneği üyesidir.

doldurdu belki de! Hep tıp doktoru olmak istemişim.

- f)Şiirle yola koyulanlardanım ben! Bir etkinlikte; şiirle yola çıkan, öyküyle soluklanan çocukla gülümseyen biriyim demiştim. Çocuk öyküleri, çocuk şiirleri yazıyorum. Yayına hazır dosyalarım var. Yetişkin öykülerimi toparlıyorum. Kitap tanıtım yazıları yazıyorum. Hangisi gelirse ya da yaz beni dürtüsü verirse onu yazıyorum!

g)Elbette daha önde bence. Bir toplumun nabzı, atardamarıdır sanatçı. Doğaldır ki toplumsal sorumluluğu ağırdır. Çünkü yaşamı sorgulama yetisi vardır. Aykırı bir kimliktir de aynı zamanda. Sistemle barışık değildir sanatçı. Sıra dışı olmasının nedeni tam da buradadır.

h)Üçü de olmazsa olmaz. Bir kolun bir ayağın dahası bir kulağın eksikliği gibi! "Oku ama konuşma/Çiz de sesin çıkmasın/Yaz yazabildiğinçe/Dilsiz okut coğrafyanı" dizelerimdeki gibi olabilir mi sanatçı?

i)Duygusundan ve sesinden olur. Sanatsız bir toplum eksiklidir. Bir yanı yoktur. Yaşamsal olandan ırar!

ESİN PERİLERİ:

1)Yoğunlaşma anı desek buna! Okuduğum güzel bir yapıtı; bir şiir bir öykü, bir deneme... Bir sergi, bir etkinlik, bir söyleşi, dahası bir ses bir koku elime kalem almama neden olabilir. Acelecidir gelenler kaçabilir. Kalem yakınımdadır her zaman... Uyurken yastık altında, yemek masasında, cebimdedir kâğıt kalem!

2) Saydığım güzelliklere, dile, birikimime, yaşamsal olan ne varsa o anda dökülürler. Daha önce yok muydular? Başkasının güzeli ya da sürüklediğim o an benim içimdeki güzeli gün yüzüne çıkarır. Belleğimdeki sözcükler yaşam bulur can gelir!

3)Çıkmaz. Buna evet diyen olur mu, merak ediyorum.

4)Periler dediğiniz ilk sırayı alır bence! Ardından ortamın uygunluğu kendimle baş başa kalmalıyım. Zemin de çok önemli elbette yaratıcılığı artırır.

5)Yoğunlaştığı süreç için denilebilir. Felsefeci şair; Afşar Timuçin; şairin yoğunlaştığı anın fotoğrafı çekilebilseydi, Bakırköy'deki en azılı deliden ayrımı olmadığı görüldü, der. Etkilediğim bir söylem bu katıldığım da...

6)Sanat atölyelerinde düzen getirilebilir yaratılara. Ama esin çağrılmaz bence. Orada paylaşılanlar o anda yoğunlaştırabilir sanatçıyı. Değişkendir bu durum.

7)Evet! Anlatmak istediğim buydu. Bir düz yazı bana şiir yazdırabiliyor. Bir dize upuzun bir öyküye çekebiliyor; küçük bir ayrıntı bir çocuk öyküsüne... Yapıt yapıtı çağırır kesinlikle. Yaratıdaki en önemli ipucu diyebilirim buna. İyi bir okuyucu olmanın önemi de burada saklı!

YARATI:

1)Yaşamın küçük bir kesitini alıp çoğaltmak... Bir dizenin ardına düşüp bir şiir ırmağına dalıvermek... Zerreyi büyütme anlam katmanlarında dolaştırıp can vermek sözcüklerle... Yüreğimle belleğimin imecesinde gelişenleri gün ışığına salmak...

2)Belleğimden, ortamdın en çok da yaşamsal olandan! Toplumsal kaygısı çok olan biriyim ben! Dolayısıyla en çok beslendiğim alan da bu!

3)Çok alırım. Toplumsal kaygılar, hüznünler, sevinçler yeni yaratılara çeker beni!

4)Yaratma yeteneği olmayanların başvurduğu bir şey olsa gerek! Yoksa içinde çağlayan bir pınar varken bir başkasının yaratı alanına niye girsin kişi?

5)"Herkes kabı kadar su alır," der Mevlâna. Bir duruştur sonuçta. Kişinin önceliği bireysellik mi, toplumsallık mı? İkincisinin alanı hep daha geniştir. Benden yola koyularak biz'le buluşmalı sanatçı...

6)Önce yaratıyı kendisi beğenmeli yaratan. Oldu diyebildiği zamana ulaşmak içindir bütün didinmeler. İçindeki yetiyi

yansıtamamışsa kişi ürettiğine, bir eksik duyumsanır. Taşların yerine oturmamış hali bir şiiirde! Yapı ustasının deneyimi ve yetisidir başarıyı getiren.

7)Bir rahatlama, başarmanın gönenci de denebilir tatlı bir yorgunluğu da getirir.

8)Bir tutkudur bence. Herkese özgü değildir.

9)Yaratıya saygısı olmayan bir ortamda yoğunlaşmaların çoğu boşa gider. Yaratı anında bölünmemek denli uygun olmalı ortam. Öyle olursa ardı ardına gelir yaratılar.

10)Yoğunlaşma bir birikimle oluşur. Omuzlarınızda yüreğinizde bir yük dolaşsınız. Tatlı bir yük de olsa onu gün ışığına çıkarmak ister insan. Bir annenin zamanı geldiğinde doğurup çocuğunu görmek istemesi gibi!

11)Söz uçar yazı kalır, denir. Salt yazanlar değil tüm yaratılar için geçerli. Yattığınız her neyse topluma mal olur. Dolayısıyla kuşaklar boyu kalır.

12) Genetik olabilir. Birkaç kuşak boyu bakmak gerek. Yazıda olmaz da müzikte, resimde olabilir bizde öyle: oğlumun müzik kulağı iyi, kızımın resim yeteneği var. En önemlisi ikisi de iyi bir okuyucu. Yeteneklerinin su yüzüne çıkabilmesini de buna borçlular doğal olarak.

13)Yaratı ve onun alanı yaşam biçimi haline gelmeli. Boş zamanlarını doldurmak için yaratıyla uğraşanların ki geçicidir.

14)Birikim, yoğunlaşma ve ortam!

15) Alanını daraltabilir. Birikim doğaldır ki üreme sürecine taşır sanatçıyı. Ben olgusu kısırlştırır.

16)Bu işim değil ilgi alanımdı. Olmasaydı sesimi kullanabilmeyi isterdim.

Doğa Anne

Yoksun!

Yokluğun sonsuz bir kıştır şimdi. Kim ısıtır beni, kim verir sıcaklığını, şefkatini?

Lütfen geri gel anne, geri!

Masamda ne ekmek, ne su var; göstermiyorsun artık bolluğunu, gözleri çalan aydınlığını. Özliyorum, sararan başaklarını, çiçek yüklü dallarını ve yağmur yağdığında gökleri tutan kokunu.

Yalnızım, açım, özledim sıcak kollarını!

Biliyorum, kırdım seni, unuttum!

Her zaman çıkarım için yanıdaydım. İnsanoğluyum ana, çiğ süt emmiş çocuklarından biri. Değerini bilemedim. Bağışla beni!

Dön artık anne, geri dön!

Gün doğuyordu dağlarına.

Seni ırmaklarına sordum, sustular...

Dostum yoktu artık, üşüdüm, yalnızlığımı duyumsadım.

Sığınacak yer arandım, baktım. Bakmaz olaydım, kör sağır olaydım.

Divane oldum; sahte göklerin, sahte yerlerin, beni tanımayan gök kuşaklarının üstündeydim.

Çok üşüdüm anne , çok !..

Erguvan kırmızısı, zümrüt yeşili, saflığı kardelenin, bana öfkeliydi. En kötüsü, hiç biri gerçek değildi. Deniz ne mavi, ne de sevgiliydi artık. Her bakışında bir fırtına, gülümseyişimde bir kasırga oluyordu. Güneş, o altın saçlı kız, artık uğramıyordu buralara. Sanki sonsuza kadar uykuya yatmıştı. Geldiğindese salt öfkeydi, inanılmazdı, batmıyordu bir türlü. Yakıp yıkıyordu, kavuruyordu her yeri. Ağaçlar simsiyahtı; yeşili , sarıyı , beyazı unutmuşlardı. Lacivert, yıldız dolu geceler de gelmiyordu.

Ay dede, dayanamadı, anlattı bana: Seni, ben öldürmüşüm, yok etmişim ana! Maviyi, kardeleni ... hepsini!.. Ben küstürmüşüm, altın saçlı kızı, güneşi! Ağaçları, torunlarını yasa boğan benmişim,.. şimdi yokluğuna ağlayan ben.

Hepsini ben yapmışım, ana!

Beni artık kim sever, bilemiyorum!

Üzgünüm, çok üzgünüm!

Yeter ki, sen geri gel.

Geri gelsin, erguvan, kardelen, mavi, güneş, ay; ben gitmeye razıyım.

Kalbinin alevini, bolluğunu ver, beni kör etse de aydınlığını ver.

Sıcak ellerini uzat bana, yanmaya, ölmeye, toprak olmaya hazırım.

Yeter ki geri gel, anam!

Doğa annem geri gel!

İhsan TOPÇU

DOSYA

SANATÇI

İHSAN TOPÇU: 30 Ağustos 1944 tarihinde Trabzon Sürmene'nin Kuşluca köyünde doğdu. 1967 yılında girdiği İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü 1971 yılında bitirdi.

Gemlik'te ve değişik liselerde edebiyat öğretmenliği, kısa aralıklarla da yöneticilik yaptı. 2006'da emekli oldu.

İlk şiiri 1964 yılında Kilis Hududeli gazetesinde yayımlandı. Bugüne dek, Üçüncü Mevki Duygular (1969), Yarısız Sayfaları Yırtyorum (1975), Arayış Yol Arıyor (1990), Gökyüzünü Yitiren Kuş (1994), O Yitik Kıpırtı (1996), Yaşam Avuçlarımızda Sonsuzveren Gül (2003) adlı şiir kitapları yayımlandı. Sözleri ve ezgisi kendisinin olan Atatürk Oratoryosu adlı bir çalışması var.

b.

İlkokul üçüncü sınıfta şiir yazmaya başlamamın nedenini, evdeki anne baba kavgaları karşısında şiire sığınarak, bu yolla "ben de varım" deme düşünceme bağlıyorum. Sonradan bilinçlenerek; kendi yaşamım, ülkem ve dünyadaki olumsuzluklar karşısında direnme ve yaşama tutunma kaynağı olarak sarıldım şiire.

e.Yaşamımdan memnun sayılırım. Şairliğimden vazgeçerek değil, laboratuvarlarda buluşlar ardında sabahlayan bir bilim insanı da olmak isterdim. Bu durum şair olmamı engellemez, hatta zenginleştirirdi. Şair de buluş adamıdır çünkü.

f.Şu anda bir roman üstünde çalışıyorum. Ayrıca 2008 yılında 7. şiir kitabımı, ayrıca hakkımda yazılanları içeren "60'inci Yaş" kitabımı yayımlamak istiyorum. Ne zaman olur

bilemem, daha güzel bulduğum şiirlerimi "Seçme Şiirler" adıyla bir kitapta toplamak istiyorum.

g.Sanatçının toplumsal sorumluluğu şart değildir, ama bence olmalıdır. Ayakları yere basmalıdır şairin. Bu nedenle, yaşamda karşılığı olmayan ölü imgelerle şiir yazmaya çalışan şairleri kınıyorum.

i."Sanat sanat için midir, sanat toplum için midir?" diye tartışarak, bizi yıllarca kandırdılar. Sanat, hem sanat için hem de toplum için olabilir, böyle olmalıdır. Biri değerinin düşmanı değil ki... Biraz düşünülürse, bana hak verileceğini sanıyorum.

ESİN PERİLERİ

Yaratmak sanat atölyelerinde öğretilemez. Şiir eleştirisi başka, şiirin yaratılması başka bir şeydir. Yaratılan şiirin kimi eleştiriler sonucunda kusursuza yaklaştırılması atölye çalışmalarıyla olanaklıdır. Şiiri yaratmak sadece şairin iç dünyasının işidir.

YARATMA SÜRECİ

1.Bazen bir sözcük, bir tamlama ya da bir cümle beni raydan çıkarabilir. Bunları duymuş da olabilirim, aklıma da gelmiş olabilirler. Şairler raydan çıkmaya gönüllü insanlardır zaten. Samimi arkadaşlarım "Nasılsın?" diye sorduklarında, bazen "Çok iyiyim, her an kötü yola düşebilirim." diye yanıt veririm ve gülüşürüz. Şiire başlayabilmek için, mutlaka raydan çıkmak gerekir. Bu anlamda benim itici gücüm sözcüklerdir...
6.Yaratmaktan çok mutlu olurum. Doğum sonrasında annenin bebeğini yanına almasındaki derin duyguları yaşarım. Yorulduğumu anımsamıyorum; ancak yazarken huzursuzlandığım anlar olur sıkça.

10.Sanatçının yaratma gereği duyması, onun, yaşamın savurma ve yok etmesi karşısında "ben de varım" kavgasıdır. Bu kavganın ürünüdür yaratmak.

11.Geleceğe kalmak için, estetik değeri yüksek, özgün yapıtlar verilmelidir. Alışılmışın dışında olmak, sanatta kalıcılığın ilk basamağıdır...

16.Sanatçı olmasaydım ne olmak isterdim? Sanatçı olmamayı kesinlikle istemezdim; ancak sorunun yanıtı olarak şunları söyleyebilirim: Sanatçı olmasaydım, dünyayı buluşlarımla şaşırtan ve yaşamı değiştiren bir bilim insanı olmak isterdim.

Raşel Rakella Asal

DOSYA

Şimdi karşınızdayım.

Bütün gün düşündüm. Yürüdüm, uzun uzun. Saatler boyu. Birkaç haftadır durum hep aynı. Bugün kararımı verdim. Bir yıldan fazla zaman harcamıştım. Bir yıl daha elimden kaçıyor. Hiçbir sonuç yoktu. Bir süre dinlendikten sonra yazıyı ilmkik elden geçirmenin zamanıydı. Yazıyı zorlayıp yeniden ele almalıydım. Ocak ayı bitiyordu. İlkbaharı şimdiden bacaklarımda, bedenimde duyuyordum. Zamanı yakalamam gerekiyordu. Yeniden yazıyı sabırla ele almalıydım.

Karşımda sizi buldum.

Ben yazar mıyım? Hayır.

Ben yazar olabilecek miyim? Hayır! HAYIR!

Bu can alıcı soru tüm ağırlığıyla kendini hissettiriyor. Her zaman bir belirsizlik, bir bulanıklık olarak karşıma çıkacak bu soru...

O çilekeş, o belirsiz savruluş, o gizem, o açıklanamaz tutku...Oysa, doyurucu bir yanıtın çok, çabası, uğruna harcadığı emek önemli olan. O sancı örneğin.

Yazmak bize yeteneklerimizi sınama fırsatını veriyor. Tehlikeli bir şey, tehlikeli olduğu ölçüde gizemli. İleriyi göremiyorsun. Metin bir yerlere alıp götürüyor seni.

Bir an geliyor ki metne hakim olamıyorsun. Bir bakıyorsun ki seni ele geçirmiş. Gitmek istediğin yoldan sapmış, ara yollarda buluyorsun kendini.

Yazarken metni sürekli yanımda taşıyorum. Bulaşık yıkarken, yemek pişirirken, bir arkadaş toplantısında, izlediğim bir oyunda. Evet, oyunda, sinemada, bir konferansta örneğin. Bir ipucu yakalama çabası. İşte buldum diye telaşlı bir sevinçle eve gelişimle metnin karşısına geçmem... Ah! O da ne? Bir mücevher değerinde eve taşıdığım notlar hiç de işe yaramıyor...Ve çöp torbasını boyluyor.

Uykularımda ruhuma, beynime sızan bir şeyler oluyor. Bir de bakıyorsunuz ki, metnin dolaşmadığı bir yer kalmamış.

Her yere sinmiş ve beni ele geçirmiş. Sanki benden ayrı bir 'ben' in benimle rekabeti gibi.

Başkaları bir günbatımını seyretmekle yetinirken, ben o anı yaşamakla kalmayıp o anı nasıl yazıya geçiririm diye telaşa kapılmam. Yaşama sevinci gibi, yazma sevinci de bu olmalı, herhalde.

Yazmak...kolsuz, kanatsız, uça uça, gezine gezine, tad ala ala

Yazmak...kimi kez hafifliğini, kimi kez ağırlığını duyarak metnin

Yazmak...var oluşta yok oluş çizgisinde özgürce gezinen özgür bir ruhun delifışeklinde,

çıplak, sevişir gibi, kendi gibi

Yazmak...kendi nağmesini bulmuş beste gibi

Yazmak...sonsuz bir uçurumun kenarında gezinir gibi.

O denli ölümlü iç içe olup uçurumun kenarında açmaya çalışan bir kır çiçeği kırılğanlığında

Yazmak...

Yazmak

1969 yılı İzmir Amerikan Kız Koleji mezunuyum. Nato Karargahına bağlı TUSLOG da kumandan sekreter yardımcısı olarak çalışma hayatına atıldım. Daha sonraki yıllar ticaret hayatına girdim.

Ailemde eğitim ilk önceliklerimiz arasında yer alır. Amerikan eğitim sisteminden geliyordum. Fransızca ve İspanyolca evde konuşulan dillerdi. Evde Fransız öğretmenlerden özel dersler almama rağmen Fransızca dil bilgimin yeterli olmadığı kanısındaydım. Böylece yurt dışında sırasıyla Lozan, Paris, Besançon ve Royan'da çeşitli dil kurslarına devam ettiğim bir dönem önüme açılmış oldu. Bu arada Ülkesel Turist Rehberlik Kokart'ımı da almış, yaz ayları boyunca rehberlik yapmaya başlamıştım.Böylece yoğun çalışma temposunun içine girmiştik.Kışın ölü turist mevsiminde Fransa'ya gidip dil eğitim programlarına devam etmek, yaz sezonu da rehberlik yapmak hayatımı zenginleştirmişti.

Değişik eğitim programları, değişik şehirlerde verildiğinden her kış değişik bir şehirde yaşamının keyfini de yaşamış oluyordum. 1987 de başladığım eğitim programım 1992'de Fransız dilinde yeterlilik sertifikamı almamla tamamlanmış oldu. Besançon'da bulunduğum süre içinde Açık Öğretim Üniversitesinin gece eğitim programının sanat tarihi derslerine,Paris'teyken de Louvre Müzesi'nin sanat tarihi seminerlerine katıldım. Artık rehberlikte iyice deneyim kazanmıştım. Hem lisanda, hem de bilgide kendime güven gelmişti. Fransızca'mdan emindim artık. Sırada ele alınması gereken İspanyolca'm vardı.

Evde konuşulan Ladino Espanyol bugünün İspanyolca'sına beş yüz yıllık bir uzaklıktadır.

Biz Türk Yahudileri Don Kışot İspanyolca'sını konuşuruz. Kendimi bu dilde de güncellemek istedim. 1995 yılında İspanya'nın Salamanca şehrinde 'Escuela Salamantina de Estudios Internacionales' dan ileri düzey İspanyolca belgesini aldım.

1997 yılında turistlere yönelik Osmanlı-Türk sanatına dair bir kitap yazmaya karar verdim.

Ankara'da UMAG'ın açtığı yaratıcı yazarlık kurslarına üç yıl devam ettim. Yazın serüvenim de başlamış oldu. Üç kitabım yayımlandı, edebiyatçılar derneği üyesiyim.

İzmir, 28 Şubat 2007

YAZARLIK

YARATICILIKTIR

Tokat doğumlu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü 1975'te bitirdi. 1985'ten bu yana yayıncılık ve yazarlıkla uğraşiyor.

Öner YAĞCI'nın ilk kitabı 1986 Akademi Kitabevi Roman Başarı Ödülü'nü kazanan Kardelen'dir. Aynı yıl Turnalar adlı romanı yayımlandı. Romanları ve araştırma inceleme kitapları olan Öner YAĞCI, kimi yazar ve kültür derneklerinde yöneticilik yaptı.

Yazar yaratıcıdır, yazarlık yaratıcılıktır. Acıdır, ama günümüzde her şeyin kirletildiği, her kavramın özünün boşaltıldığı, hatta tersine dönüştürüldüğü koşullarda "yazarlık" kavramı da kendini tanımlamak için başına "yaratıcılık" sözcüğünü getirmek zorunda bırakıldı.

Yazarlığın doğasındaki güneşi fethetmek duygusu var etmektir, keşfetmektir, bulmaktır, özeli ayırmaktır, bu duyguyu yitirmemek, aynı zamanda yaratıcılık ruhunu da yitirmemek anlamına gelir. Ütopyasını yitiren bir yazarın yazarlık sıfatını sürdürmesinin olanağı yoktur. Yazar kavramının kendisini var eden yaratma kavramından uzak düşünülmesi ya da uzak düşürülmesi özünden sapma anlamındadır. Yazarlığın özü yaratıcılıktır; yaratmayan, yazar değildir. Yaratma özgürlüğü yazarın özgürlüğüdür. Yaşama müdahale eden, yaşamı yorumlayıp değiştirilmesi için savaşım veren, yarattığı yapıyla yaşamı estetize ederek geleceğe kalıcı değerler aktaran, gündelik yazıcılık dışında kalan yazarların yaratıcılığında kuşku duymak olanaksızdır. Ki gerçek yazarlık budur. Boş sözdür bundan ötesi.

Yazar kavramının değeri, yazarlık etiğini sorgulayan, yazarların var oluş temellerini gündeme getiren, yazarların kendi kendilerini sorgulayarak toplumdaki yerlerini belirlemeleri fırsatını sunan bir gerçeklikle ortaya çıkar. Bu gerçeklik, sanatın en etkin bir dalı olarak yarattıkları yapıtların zamanları aşmayı başarmasıyla yüzyıllardır insanlığın güzel gelecek

lere varmasının savaşımını veren yazarların, kendi konumlarıyla ilgili olarak yaşamsal önemde bir sınavla karşı karşıya bulduklarını gösteriyor. Yazarlıkla bağdaşmayan tutsaklığın, sansürün, oto sansürün, yaratma özgürlüğünü hiçe sayan konumların, paranın yaratıcılığın ölçütü haline gelmesinin, gelip geçiciliğe boyun eğişin, ideolojik bağnazlığın egemenliğinin alanı belirlediği koşullar, yazarlığın ve yaratıcılığın önündeki engellerdir.

Yaşadığımız kaos döneminde bir kısım değerler yüceltilirken, bir kısım değerler aşağılanıyor. İroni gibi gelecek; ama bir gerçeklik bu: Bir dille; yazarlığın yaratıcılığının temel aracı olan dille (bir zamanlar dinler aracılığıyla "dinin dili" gerekçesiyle, ya da ırklar aracılığıyla "üstün ırk" gerekçesiyle, ya da "büyük devlet" olmak gerekçesiyle başka dillerin, dolayısıyla yaratıcılığın kökünün kazanmaya çalışıldığı dünyada) insanlığa giydirilmeye uğraşılan deli gömleğinin dili haline gelmiş olan, paranın, büyük sermayenin, çok uluslu şirketlerin, "küreselleşmenin dili" olan İngilizce söylemlerle bir kısım değerler "out" ilan edilip değer olmaktan çıkarılırken, düzene uygun olarak yeni oluşturulan kimi değerler "in" ilan edilerek yaşamımıza sokuluyor. Değerlerimiz yaşamımızdan çıkarılıyor, yaşamımızı değiştiriyor, küreselleşmenin değerleri yaşamımıza giriyor; küreselleşme, kendi önerdiği yaşam biçimini egemen kılıyor.

Bu gerçeklik, kendi çelişkileriyle birlikte yaşamımızı belirliyor. Düzenin egemenleri, bir yandan en bağınaz din sömürücülüğünü sürdürürken, dinin ticaretini büyük bir başarıyla sürdürürken, çağdışı tekkeleri, tarikatlara, türbeleri, hurafeleri ulularken, dinsel araçlardan para kazanmanın bin bir yöntemini bulurlarken; bir yandan tüm manevi değerleri yok eden bir yaşama biçimine, bir avuç türedi zenginin gece çilgınlıklarına, rezil özel yaşamlarına, uyuşturuculu ve mafyalı yaşamlara alkış tutuyor. Kısacası, bir yanda akıl almaz bir "seçkinlik", bir yanda kahredici bir "popülerlik" var; tıpkı günlük yaşamımız gibi bir yanda akıl almaz yoksunluklar ve bu yoksunlukların perişanlığı; bir yanda akıl dışı zenginliklerin kahreden savruklukları. Üstelik bu çelişkili yaşam önerileri aynı medya araçlarından, aynı zaman diliminde sunuluyor.

Bu kaos döneminde "popüler", "medyatik", "megastar", "süper", "en büyük" gibi sıfatlarla tanımlanan; tümü de asıl olarak tüketimin tutsağı, uşağı, soytarısı, hık deyicisi olma işlevini yerine getiren; tümüne de "geçici" sıfatını kesin kullanabileceğimiz "yeni değerler", yaşamın her alanında, her anında karşımıza çıkıyor ve "yeni diye sunulan" yaşam biçimi dayatmaları, tüm birikimleri, değerleri amansızca sarsıyor.

Yazarın kimliğinden uzaklaşmasının boyutu büyüyor. Yazar yazarlıktan; satışın asıl unsur haline geldiği düşüncesiyle yarattığı yapıtı tüketmek için her yolun mubah olduğu yanlış anlamasını yaşayarak kimliğinden uzaklaşıyor. Yapıtını kişiliğini tüketen yöntemlerle pazarlamak gereğini duyduğu için kimliğinden uzaklaşıyor. Medyada yer almanın asıl olduğu düşüncesiyle medyanın istediğine boyun eğdiği, yarattığını medyanın isteğine göre gerçekleştirdiği, yapıtına yabancılaştığı için kimliğinden uzaklaşıyor. Medyanın çeşitliliği içindeki ayrışmalar nedeniyle gazeteci yazar, televizyoncu yazar, spor yazarı, gülmece yazarı, magazin yazarı, fal yazarı, reklam yazarı, dizi yazarı, sanal yazar, tarih yazarı gibi bölünmüşlüklerle yaşadığı için kimliğinden uzaklaşıyor. Yaratıcı olan-yaratıcı olmayan yerine medyatik olan-medyatik olmayan ayrımı başlatıyor.

Yazar yalnızlaşıyor, yazarın toplumdaki etkisi, saygınlığı azalıyor, toplumun öteki kesimleri gibi sanallaştırılan, tüketime yönlendirilen, sevgisizleştirilen duruma boyun eğiyor. "Anlatılacak olanı anlatması gereken görüntünün artık anlatılanın kendisi olduğu" koşullarda bu dayatmaya boyun eğiyor; bu boyun eğiş onu daha çok yalnızlığa itiyor. Medya, kendisinden beklenen görevi yerine getirerek yaşamı istediği doğrultuda yönlendirmek isteyecektir elbette, ama yazarın bu yönlendirme doğrultusunda yazma hakkı yoktur ve günümüzde bu olmayan hak kimi etkin kılınan yazarlarca kullanıldığı için; bu nedenle yazar, yaşamın mistikleştirilmesine, magazinleştirilmesine alet oluyor. "Bestseller"leri, yılın, ayın kitaplarını, çok satanlar listelerinde yer alan, toplumu yönlendiren yapıtları medya yazmıyor, yazarlar yazıyor. Yazmayan yazarlar, boyun eğmeyen yazarlar da var elbette, ama genel olarak daha önceki dönemlerde kendi kimlikleriyle toplumlarının önünde yer alan yazarların etkisi ve gücü daraltılıyor. Toplum, kendi yazarını benimsemiyor, ona güvenmiyor ve onun örneğin Nobel'e layık olmadığını düşünüyor.

Yazarların ruhunun satın alınabileceği düşüncesinden hiç vazgeçmeyen ama bunu tarihi boyunca gerçekleştiremeyen sermaye, günümüzde, paranın yazarlıkta da en yüce değer olduğunu sergileyerek bu yöndeki kazanımlarını çoğaltıyor. Kendi doğrultusundaki yapıtların başarılı, evrensel, nitelikli olduğunu, içinden insanı ve yaşamı kovan, hiçbir şey anlatmayan postmodernliğin en üstün olduğunu söyleyen ve elindeki olanaklarla bunu topluma benimsetmeye çalışan küresel egemenlikle yerli işbirlikçileri, yazarların yaratılarını tüketmenin yöntemini iyi biliyor. Bu yolda başarılı adımlar atıyor: Tabii onun başarısı bol satış, fazla satış, yeni satıştır. Satış kaygısı, yazarlığın doğasında var olan sevgiyi de tüketiyor, çünkü medyanın doğasında sevgi yerine egemenlik kaygısı var ve böylelikle alanda sevgisizlik çoğalıyor. Bu sevgisizlik yazarların yaratılarını da etkiliyor ve yoksullaşma başlıyor; yazarın göreviyse yoksullaştıran her şeye karşı durmaktır. Ödül sistemi, reklam sistemi, sunum ve promosyonlarla baş tacı edilen yapıtların sergilenmesi gerçek yazarın yapıtının yok sayılmasını, gerçek yazarların unutulmasını getiriyor. Yazarlar bu dayatmalar karşısında pay almak, yer kapmak kaygısına düşünce, olan oluyor ve alan medyanın sahiplerine teslim ediliyor. Medyaya belirleyici ölçüde egemen ideoloji doğrultusunda yazarlar konuk ediliyor ve magazinleştirilmiş, sansasyonelleştirilmiş, mistikleştirilmiş yazıların öne çıkarılmasıyla sağlanan yaygınlaşma ile alanın kuşatılmasında yeni bir adım atılıyor. Tanıtım asıl hale getiriliyor. Yazarlığın temeli olan dilin yozlaştırılması, egemen küresel dile boyun eğmesi için bu doğrultudaki yapıtların öne çıkarılması sağlanınca yazarlar savrukluğu, özensizliği, hiçe saymayı temel alan yazılar yazıyor. Yapıtın niteliği, konusu, estetiği önemli olmaktan çıkarılıyor, pazar önemli hale getiriliyor; en önemli şey yapıtın pazardaki yeri oluyor. Sanat pazarın, tüketimin aracı oluyor. Büyük sermaye pazarda av arıyor, enayi avlamaya çıkıyor, ne yazık ki buluyor da. Küreselliğin istediği gibi yazan seviliyor, hatta ona tapınıyor.

Medyanın yazarları, yaratılarını belirlemesini yaşıyoruz ve çözüm yazarların kendilerinde. Bu baskılanmaya karşı direnip gerçeği yazmanın güçlüklerini aşmak için uğraşmanın yazar olması düşünülemez.

Kültür emperyalizminin en önemli aracı olan medya aracılığıyla sürdürülen operasyondan yazarlar çok pay alıyor ve bu noktada medya emperyalizminden söz etmek gerekiyor. Ama şunu da bilmeliyiz, yazarlar her emperyalizme karşı durdukları için onurlarını korumuşlar hepi yine de öyle olmalı. Yazarlar, gerçeği yazmanın güçlüklerini hep aştılar, yanlış gidişlere hep karşı durdular, şimdi de gerçeği yazmanın güçlüklerini aşacaklar, yanlış gidişlere karşı duracaklardır; başka bir yol düşünülemez. Aziz Nesin'in sözleri unutulmamalı: "Çevremizde aptal aptal suçlu aramayalım. Aynaya bakalım. Aynamız yoksa bir durgun suya bakalım. Orda suçluyu göreceğiz. İş isten geçtikten sonra, 'kendim ettim kendim buldum' demenin hiçbir yararı yok..."

BARIŞ ÇOCUĞU

*Oynama tabanca ile sen,
Kötüdür yalancısı da,
Tetiğe dokunursa elin,
Yaralarsın yüreğini kardeşinin,
O küçükük ellerinde,
Çiçek olmalı senin.*

*Oynama sen sapanla,
Vurabilirsin kuşu.
Düşün bir kez;
Kanat açıp kapayan,
Bir baştan bir başa göklerde,
Kim vardır onun gibi,
Özgürce dolaşan.*

*Sev onu sen,
Barışı sevdiğin kadar!..*

Yılmaz UÇAR

Özcan ÖZTÜRK

DOSYA

SANATÇI

*Aslen Sivas Divrikli.1970 Ankara doğumlu. Dergilerde şiir, söyleşi ve düzyazıları yayımlanmış; 1999-2000 yıllarında bir radyoda metin yazarlığını yürüttü. Edebiyatçılar Derneği Üyesi. Merkezi Zürihte bulunan, UNICEF'in desteklediği Uluslararası Kültür Köprüsünün Türkiye Temsilciliğini yürütüyor **Çocuk Su** isimli ilk kitabı 2003 yılında çıktı.*

Beni sanata yönelten temel etkenler içsel yetilerim ve çevreye olan duyarlılığımdan kaynaklanıyor. Çünkü evde ve yakın akrabalarım şiirle, müzikle ilgileniyordu. Aşıklık geleneğinden kaynaklanan yapıdan etkilemiş ve bilinç altımda ister istemez bu birikimden kaynaklı yönelmeler beni şiire bağlamıştır.

Benim yaşamımda sanat rahatlıkla olmazsa olmaz diyebilirim; Sanat yaşamıma bir renk, bir soluk getirdi ve getirmeye de devam ediyor. Sıradan bir insan için geçici bir heves yada eğlence aracı olabilir. Çünkü sıradan bir insan sadece yaşamak için çalışmak, yemek, içmek, uyumak ve neslini sürdürmek içinde üremesi gerekir. Bizim gibi insanlar için ise sanat yemek, içmek, uyumak ve edebi neslimizi sürdürmek için, kalıcı olabilmek için devamlı okumak, yazmak ve nesnel bir eleştiriyle dünyayı algılamaktan geçer. Sanat olmazsa en temel ihtiyaçlarımızın da bir önemi kalmıyor.Yaşam biçimi.

Toplumun için biz sanatçılar fazla bir önem taşımıyoruz; özelliklerde şairler hiç bir önem arz etmiyoruz. Onlar için hâyâl dünyasında gezinen boş işlerin adamıyız. Oysa biraz bizim bakışımızı yakalasalar bu dünyayı daha yaşanır kılmak için en temel ihtiyaçlardan birinin de sanat olduğunun farkına varsalar; cinayetlerin, haksızlığın ve zulmün azalacağını görürler. Kendilerini eleştirip karşı tarafı da dinlemiş olurlar. Sanayileşmiş toplumlarda sanata ve sanatçıya sahip çıkılıyor. Eserlerine değer veriliyor.

Sanatsal yaşamımdan memnun olsam da emeğimin karşılığını alamıyorum. Hangi sanatçı almış ki derken de iyimser bir bakış anlaşılmasın. Çalışma hayatımda ise sanatsal sezilerimin sayesinde her zaman bir adım önde olmamı sağladı. Sezilerinizin kuvvetli olması yaşam biçiminizi de olumlu etkiliyor.

Sanat kim içindir tabii ki öncelikle yazan için, sonra toplum içindir.Şuna inanıyorum, sanatçı kendini mutlu ettiği için yazar. Kimse kendini mutsuz ettiği için yazmaz.Ortaya koymuş olduğu eser bir müddet sonra kendisine verdiği o coşkuyu paylaşmak için topluma sunar. Ortak bir payda oluşur.

Esin perisi var mıdır bilmiyorum eğer var ise öncelikle yayımcıların başından eksik olmasın ki; biz sanatçılara

devamlı destek çıkıp, ürünlerimizi tanıtmaya ve yaşatmaya devam etsin.

Yaratım çok farklı kendine göre birçok sancıları var. Ne zaman nerede ve ne şekilde olacağını bilmeniz çok güç. Anlık bir olay; üretirken içinizdeki birikimler, olaylara ve durumlara bakışınız, nesnel eleştirileriniz üretiminizi olumlu yada olumsuz etkileyebilir. Ürünlerinizi paylaşmak ki buda dergilerde oluyor. Nitelikli ürünleriniz gerektiği şekilde yayımlanmayınca bir kaos oluşuyor. O zaman üretiminizi etkiliyor. Ciddi ödül almış şiirleriniz yayımlanmıyor, ola ki yayımlananlarda şiir yıllıklarına girmiyor. Göremezlikten geliniyor. Şiir yıllıkları ticarete döküldü. Örneğin 2005 yılı şiir yaşantımda en fazla ve nitelikli yayım yılı olmasına rağmen on üç ürün yayımlandı. Hiç mi dikkat çekmez. Bende yarattığı bu etkiden sonra hiçbir dergiye şiir göndermeme kararı aldım. Söyleşi ve eleştiri yazıları için kalem oynatır oldum. Bu beni mutlu etmiyor. Ama en azından yazıdan kopmamak için yapılmış küçük adımlar atmış oluyorum.

Bir ürünü yaratırken geçmişten geleceğe doğru yaslanmayı daha sağlıklı buluyorum. Sokağın diliyle imgeyi kaynaştırmak daha da ileri kapalı bir dile yaslanmak yaratıyı daha güçlü kılabileceğine inanıyorum. Bir başka açıdan farklı eleştiri tekniğiyle de ürünlerimi görmeye çalışıyorum. Nedir 5 n, bir k.Yapısal, anlamsal, görsel, felsefi, sosyolojik,dilsel,yapı bozuculuk, metinler arası kendime göre on kriter eleştiriden güç alırım.

Toplumsal ve kişisel rüzgârlar mutlaka alırım; Oradaki rüzgâr bana ışık tutar ve biçimlenmemi sağlar. Daha sağlıklı temele oturması içinde kriterlerime mutlaka başvururum.

Yeniden kurgulamak çok farklı sizi esinleyen mutlaka bir yazar, şair, ressam, müzisyen hatta doğa, toplum ve aşk vardır. Burada ki kaynakları bire bir uyarlar veya öykünürseniz yaratıcılık olmaz. Fason ve defolu üretim yapan yaratıcılığı öldüren olursunuz. Ortalıkta böyle bir ürünün dolaşması kadar üzücü ve renci başka bir şey olamaz.

Sanatçının çevresi ve kişilik özellikleri (olumlu / olumsuz) nin yaratısına etkisi nedir? Sanatçının içinde bulunduğu toplumun koşulları yaratmayı nasıl etkiler yada engeller? Birkaç yıl önce buna benzer bir soruya şöyle bir cevabım olmuştu. Sanatın ve sanatçının bir psikolojisi vardır. O psikoloji ürüne de yansır. Ürün de nitelikli olmalıdır. Bir ürün kendi içinde üç, dört niteliğe sahipse sanat eseri sayılır. Birincisi gerek sanatçının, gerek alıcısının duygularına yönelik hazlar verebilmelidir; ikincisi alıcısını, içinde yaşadığı topluma dönük olarak ve bilinçlenmesine ışık tutacak bir şekilde aydınlatıcı olabilmelidir, üçüncüsü kendi yoğunluğu ile, alıcısının yaşam üzerine oluşturduğu düşüncelerini etkileyip, onun duygularını çelen, bu duyguları davranışa döndüren bir nitelikte olmalıdır. Yani sanat, hem yaratıcısının, hem alıcısının duygularında varolan biçim ve ahenk birliğine ve bununla ilgili bağlantılara devinin kazandırın, bu yolla da güzeli ortaya koyabilen, hoş giden nesnelere de yaratı yaratma çabasındır. Bu amacı gerçekleştirmede, sanatçı ve alıcı arasında herhangi bir ön bilgi, ön tasarım yada bir peşin yeğleme gerekli değildir. Esas erek,sanat eseri aracılığı ile duygularımızı doyuma ulaştırmak ve bir hoşlanma yaratmaktır, işte o anı yakaladığımızda eserimizi çıkarabilirsiniz.

Münevver
Oğan

DOSYA

Denizli, Çameli'nde doğdu 1978-79 öğretim yılında İzmir Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirdi. 1999 yılında ise yüksek lisans eğitimi yaptı

Türkçe ve edebiyat öğretmeni olarak çalıştı. 2000 yılında emekli oldu.

Eğitim konularındaki inceleme ve makaleleri dergilerde yayımlandı. Yitik ve Mavi (1997.) ve Hüzünler Evi (2004) adlı iki öykü kitabı vardır. Araştırma ve inceleme kitabı Gerçekleşen Ütopya (2006) da yayımlandı.

2000-2001 döneminde bir dergide yazı işleri müdürlüğü yaptı. Öykü ödülleri var.

Yazınla ilgili çalışmalarını sürdüren yazar, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde Okuma ve Metin İnceleme dersi veriyor.

Anlam Arayışının Öteki adı: Yazmak

Sanat, dünyayı iyiye, güzele dönüştürme eyleminin bir başka adı... İlk insanın mağara duvarlarına yaptığı resimler, birbirleriyle kurdukları iletişim algılama ve algılanma gereksiniminden doğmuştur. Birey, algılama ve algılanma sarmalında kendi gizilgücünün de ayırımına varır; eğer böyle olmasaydı bugünün insanına varılamazdı. Bütün bunların ışığında; "insanın anlam arayışı", "kendini yeniden kurma, yaratma" gereksinimi, "algılama ve algılanma isteği" beni yazmaya yönelten temel nedenler...

Sanat, yaşamı aydınlatır, taklit etmez... Birey ve toplum; "kendini ve dünyayı dönüştürme"de, "ustaca yaşama"da ve "kendini yeniden yapılandırma"da sanatın aydınlattığı sahneden payına düşeni alır.

Sokrates'in "Tek bir şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğimdir." sözü pek çok insanın belleğindedir. İşte o "hiçbir şey bilmeme"nin ardına düşer sanatçı... Tam bu noktada hem bireysel hem de toplumsal sorumluluğu başlar. Öyleyse "Sanat kimin içindir?" sorusunu da bu bakış açısıyla yanıtlamış oluruz. Kısacası sanat, bireyden topluma, toplumdan bireye gidip gelen büyük sarkacın her iki ucunda, birbirine sarmalanmıştır... Hem birey hem de toplum içindir...

Sorumluluk, etiğin temel kurallarından biri olarak her insan için olması gereken bir kavramdır. Sanatçı ise herhangi bir insandan daha sorumludur; çünkü yaptığı eylemin temelinde kendini, bireyi, insanı ve dünyayı dönüştürme ereği vardır.

Sanatsız kalan toplum düşünsel felç olur, "akıl tutulması"na uğrar; yani kimliğini kaybeder.

Yaratmak için birikim, eleştirel göz, değiştirebilme istemi, anadilini sanatsal düzeyde kullanabilme becerisi ve duyarlılık gerektiğine inanıyorum. Yürürlükte olandan hoşnutsuzluk yaratmayı tetikleyen bir öğedir; çünkü yaratım bir başkaldırı, bir kalkışmadır. Yaratı; "uyarlama, öykünme, intihal ya da taklit"le ilişkilendirilemez. Kurgulamak ise zaten yazınsal metinlerin temel taşıdır.

Yaratma, düşüncesi coşkulu bir süreç, buna karşın yaratma süreci çok sancılı... İnsanın atomize olduğu ya da dağıldığı bir iklimde bir uçtan bir uca rüzgârın atıyla gezinmek gibi... Sanatçının yaşamı, kişilik özellikleri ve çevresi, bulunduğu toplum koşulları elbette yaratıyı etkiler...

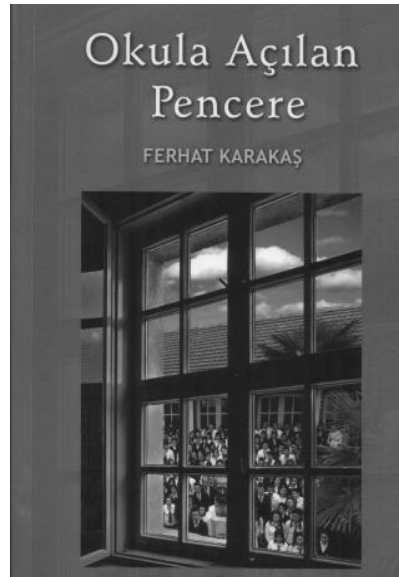
"Ben" kavramına gelince, bunun yaratıyı olumlu etkilediğini sanıyorum; çünkü "ben"i kavramak, algılamak, sizi öteki "ben"lere götürüyor. Farkındalığınızı artırıyor. Bunun da açmazları yok değil; ama genellikle olumlu etkisi ağır basıyor.

Kalemleri olgunlaşmış buğday başaklarına benzetiyorum... Elbette bu başaklar kişisel ve toplumsal rüzgârlara açıktır... Kimi kez toprağa bir tohum düşürür, kimi kez başağına konmuş bir tohumu yeşertir.

Sanat atölyelerinde yazma teknikleri öğretilir, bireylerin gelişmeye açık duyarlılıkları sivriltilir, bir etkileşim ortamında yazma uğraşı içindeki kişinin özgüvenine katkıda bulunulabilir ama yaratıcılığın sanat atölyelerinde öğretilileceğini sanmıyorum... Bu emek, duyarlılık ve sorumluluk üçgeninde yükseltilmesi gereken bir durumdur.

Başka yapıtlar elbette beni etkiler; döne döne okuduğum kitaplar, defalarca dinlediğim besteler, özlemle koştuğum sanat yapıtları her zaman vardır, bundan sonra da olacaktır kuşkusuz... Bu yapıtlar kendi sesime giden yolu aydınlatır, yazmamın güzel iklimini oluşturlar...

Kısacası; yaratma süreci, yazmak, insanın anlam arayışının öteki adıdır.

Ferhat
KARAKAŞ /
BURSA,
2007

Sakine ÖZKAN

DOSYA

1947 doğumlu. İstanbul Üniversitesi Jeomorfoloji Bölümü'nü bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri Ens. Bölümü'nde mastır yaptı. Sonrasında resim ve desen dersleri almak ve sanatsal ortamı takip etmek için Paris'e gitti. Burada heykeli seçerek Boğaziçi Üniversitesi atölyesinde Nilgün Bilge ile çalıştı 'Afrika Heykel Sanatı' ve 'Çağdaş Sanat'ın alışımını yakalamak isteyen sanatçı 1999'da Senegal'de Afrikalı heykel ustaları ile çalıştı. Ardından Ayvalık'ta sarımsak taşlarıyla çalışmaya başladı.

Sanat yaşamın, yaşamda sanatın ayrılmaz parçalarıdır. Benim için heykel yontmak duygularımı, tutkularımı umut ve umutsuzluklarımı yani yaşam yolculuğumu taşla dökmektir. Aynı yaşamda olduğu gibi, nasıl zaman zaman yaşam sizi yontuyorsa, ben taşı yontarken taşında zaman zaman beni yonttuğunu hissederim ve benden topluma, toplumdaki bana gidış gelişlerle ifadesini bulur. Yontu, yontucunun iç sesi olur .

Yaşam ve yontu, soluk alıp veren, canlı, birbirinin içine geçen, özgürlük alanıdır. İnsanı farklı kılan ileri götüren bir organizmadır. Tohumun yeşermesi, büyümesi, tekrar tohum vermesi gibi umut veren bir döngüdür. Geçmiş, gelecek, kendini var etmek için bilgi ve duyarlılık birikimidir. Emek harcamak, evrensel, yereli bir potada eritmek bireyle toplumun duyarlılıklarını, esin perileriyle paralel götürebilmek, bunlardan bir mozaik oluşturmak önemlidir.

Yontu; kütle mekan ilişkisi, yeni ve değişken olan, kendi serüvenini anlatan, bütün estetik disiplinlere açık, üç boyutlu uzayda yer kaplayan bir enstrümandır. Bu enstrüman sizin dünyaya bakış açınızla, evrensel ve yereli harmanlamanızla,

birikim ve hayallerinizle, içsel sorgulamanızla ortaya çıkar. Yontunun, görünmeyen iç maddesiyle yani birikimlerinizle, topluma karşı duyarlılıklarınızla, hayallerinizle, esin perilerini de alarak var olur ve o andan sonrada sizden çıkmıştır. İyisiyle kötüsüyle o sizin dünyanızın topluma açılmasıdır.

Benim esin perilerim ya da yaratma sürecim özellikle kendim başta olmak üzere kadının dünyadaki konumunu, yaşamını, birikimlerini, yerini ve dünyayla olan iletişimini sorgulamamda hissettiklerimle ortaya çıkar. Biçim, içerik, dil, sanatçının yapıtının işlevidir. Sanatın ya da sanatçının toplum tarafından algılanması birey ve toplumun sanat ilişkileriyle, bireysel ve toplumsal değişimle, sanatçının hangi kaynaktan beslendiğiyle, bütün bu ilişkileri kendi potasında nasıl değerlendirildiğiyle çok bağlantılıdır. Biçim içerik ve dil arasında her zaman gelgitler yaşanır ve sanatçı egosu burada ortaya çıkar. Sanatçı egosu ortaya çıkış biçimiyle bağlantılı olarak zaman zaman olumlu zaman zaman da olumsuz etkilerde bulunabilir.

Esin perileri, içsel bir yolculuk ve enerjidir. Kendi dünyanız, rüyanız, renklerin, hüznünüz, aşklarınız, tutkularınız, umut ve umutsuzluklarınız, toplumsal duyarlılık ya da duyarsızlığınız, entelektüel birikiminiz, eğilimlerinizle egolarınız içsel bir yolculuktur. Bu yolculukta esin perileri ya da yaratma süreci ortaya çıkar. Kaygılar içinde sancı çekerek çıktığınız bu yolculukta esin perileri yol gösterir, buradan sonra

özgün veya değil, geleceğe kalır ya da kalmaz, iç hesaplaşmada esin perilerinin büyük rolü vardır. Tüm yaşamınızı anlatan bu yolculuğa, zengin bir mozaik, geniş bir perspektif ve hayal gücüyle çıkarsınız. Hüzün, tutku, aşk, umut, umutsuzluğu, insan olma çabası ya da neyi anlamak istiyorsanız onu anlatırken esin perileri elinizden tutar ve sizi gökkuşağının altında yapmak istediklerinizi yapmaya götürür. Artık boşluğu, mekanı, içeriği tutkuyu, sevdayı, toplumsal etkilenişleri, yüreğinizde kelebelerin uçuştığı, öldüğü ve tekrar yaşadığı dönemi, yıldızların parladığı, solduğu, kaydığı ve tekrar parladığı anı her şeyi ama her şeyi anlatabilirsiniz. Ve esin perileri bireysel ve toplumsal iç değişimin enerjisiyle sizi getirir ölünceye kadar yontmak istediğiniz taşın önüne bırakır ve 'hadi şimdi istediğin gibi yont!' der. ☀

Filiz GÜLMEZ

DOSYA

Yaratmak

Zonguldak- Devrek'te doğmuşum. İlkokulu İstanbul'da, Orta- Lise ve Üniversite'yi Ankara'da okudum. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdim. Değişik illerdeki liselerde edebiyat öğretmenliği yaptım. Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştım. Aydın Lisesi'nden emekli olduktan sonra özel öğretim kurumlarında görev yaptım. Yazma çalışmalarım lise yıllarımda şiirle başladı. Sonraki yıllarda öykülerim ve düzyazılarım dergilerde, gazetelerde yayımlandı. Şiir dinletileri, televizyonda kitap tanıtım programları yaptım. Kimi şiir ve öykü yarışmalarında dereceler aldım. Çocuklar ve yetişkinler üzerine yaratıcı yazın çalışmalarımı sürdürüyorum.

Kendimi bildim bileli sanata duyduğum ilgi ve hayranlık, önce resimle, daha sonra şiirle ve üniversite yıllarımda da öyküyle iç içe olmayı getirdi diyebilirim. Sanat benim için olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Yaşamak için, gerçek insan olabilmek için, ruhların eğitilmesi ve olgunlaşması için gerekli bir güçtür. Benim için sanat bir yaşama biçimidir, üretmeden ve sanat yapıtlarından yoksun yaşamak beni mutsuz mutlu etmez. Yaşama sanatla tutunabilmek benim gerçeğimdir. Rilke'nin dediği gibi "sanat da din gibi, bilim ve sosyalizm gibi bir yaşam görüşüdür." İşte sanat benim de yaşam görüşüm.

Cumhuriyet sonrası aydınlanma hareketiyle sanata da sanatçıya da çağdaş ve saygın bir yer kazandırılmaya gidilmişti. Ne yazık ki günümüzde uygulanan yanlış politikalarla ve medya aracılığıyla sanat diye yutturulmaya çalışılan yoz bir kültürün ürünleri var ortada.

Yaşamımdan memnunum, çünkü hem kendime hem de yaşadığım ülkeye ve dünyaya sorgulayan ve duyarlı bakış açısıyla bakabiliyorum. Henüz basılmamış bile olsa duyarlılığımı yansıtan ürünlerim var. Ancak, başarılı bir tiyatro sanatçısı olmayı da çok istemişimdir. Lise yıllarımda Ankara'da Meydan Sahnesi'nin gençlik oyunlarına kimi zaman katılmıştım. Rahmetli Zihni Küçümen benim düzgün konuşmama bakarak konservatuar öğrencisi olduğumu sanmıştı. Ve beni tiyatroya davet emişti. Babam karşı çıkmıştı: "Ailemizden kimse tiyatrocı olmadı ve olamaz da" İşte size toplumumuzun sanatçıya bakışına canlı bir örnek!

Şu anda bir yandan çocuk yazınıyla ilgili bir roman ve öyküler üzerinde yoğunlaştım diyebilirim. Yine 1980 12 Eylül'de ve sonrasında hem kendi yaşadıklarım hem de Türkiye'de yaşananlarla ilgili gözlemlerimi günümüze gelgitler yaparak bir roman bütünlüğünde yazmaya çalışıyorum. Çalışıyorum dedim, çünkü 12 Eylül'ün üzerimizden silindir gibi geçerken yaşadıklarımızı, kaybettiklerimizi düşünmek, o günleri yeniden yaşamak anlamına geliyor. O da beni hasta ediyor. Bu çalışmalarım sürerken bitirdiğim dosyaları kitaplaştırmak

da en büyük isteğim. Ayrıca metinlerini yazarak gerçekleştirdiğim şiir dinletilerini tekrar gözden geçirip bir dosya oluşturmaya çalışıyorum. Ne yazık

ki şiir çok fazla okunmuyor ülkemizde. Hiç olmazsa- bu metinler kitaplaşırsa- şiir dinletisi yaparak çoğunluğa ulaşmak isteyen şiir severlere yardımcı olur diye düşünüyorum.

Tabii ki sanatçının toplumsal sorumluluğu sıradan insandan daha ilerde bir yerde olmalıdır. Sanatçının- hele günümüzde ve az gelişmiş toplumlarda- kendisi için sanat yapma lüksü olmadığına inanıyorum. Sanatçı, topluma gelişmesinde ivme kazandırabilmelidir, bunun için de tabii ki vicdan ve insanlık adına görev ahlaki gereklidir. Siyasi bakış olmayan bir sanatçı düşünemiyorum.çünkü siyaset yaşamın içindedir, yaşamdan kopuk bir sanatçı olamaz. Tarihi olayları kitaplardan okuyarak, onu kendi sanat anlayışına göre yorumlayarak yazmak sanatçıyı yalnızca kısırlaştırır.

Sanatsız kalan bir toplumun ne olacağını büyük önder Atatürk çok güzel özetlemiş, o ülkenin can damarlarından biri kopmuş demektir. Yine Muhsin Ertuğrul'un tiyatro için söylediği, ruhların sağaltımı için en iyi okuldur, sözünü sanat için genelleştirirsek, hasta bir toplumun yaratılacağı kaçınılmazdır. Ne yazık ki günümüzde hem eğitimden hem de sanattan yoksun hasta bir toplumla yüz yüzeyiz. Öylesine hasta ki şizofren bir toplum olduğumuzu kim yadsıyabilir?

Esin perileri deyince bir düşünür ve edebiyatçının sözü geliyor aklıma: "Şiirde ilk söz Allah vergisidir, gerisi şairin çabasına kalmıştır." Artık hem sıcak savaşın, hem de soğuk savaşların ülkeleri bitirdiği yirmi birinci yüz yılda, fildişi kulelerinde oturup yazan şair ya da yazarların esin perilerini düşünmüyorum. Yaşadığımız dünyanın gerçeklerini, insan ilişkilerinde unutulmaya yüz tutmuş ama bozulmamışlığını koruyan örnekleri gördükçe içimizde ışığı yanan esin perileri olacaktır. Ancak, sanatçı olaylara, doğaya ve insanlara herkes gibi bakmaz. Yaşamdaki gizlerin, nesnelere, kokuların, duyuların, alacakaranlıkların ve özelemlerin içindeki melodiyi, hatta zengin koroyu duyarak kendi biçimiyle o yaratma gücünü yetkin kılar. İşte ben o yaratma gücüne esin perileri diyebilirim. Bu bağlamda esin perisiz, yapıt ortaya çıkamaz. O nedenle her şiir diye yazılan gerçekten şiir midir, diye düşünmek gerekiyor.

Yaşadığım kimi olaylar, etkilendiğim kişilikler ve gözlemlediğim ilişkiler beni yazmaya yönlendirmiştir. Beni çeken olay, kişi ya da ilişkilerle ilgili gözlemlerimi, duygularımı günlerce kurgularım. Giderek farklı kişiliklere, olaylara kapılar açılır belleğimde ve ruhumda. Onları kurgularken toplumsal ve kişisel rüzgarlarda önce ben savrulurum, sonra yazarım.

Yeniden kurgulamak, uyarlamak yaratıcılık vardır, ancak intihal ve taklitte yaratmanın olmayacağını düşünüyorum. Bireysellik de toplumsallık da yaratmayla örtüşür. Picasso'nun "Guernica" sında, Kafka'nın "Değişim"inde de yaratıcılığın alası vardır. Bence aslolan bireysellikten ne anlaşıldığıdır. Yaratmak, Değişim'de düşsel bir sanrı olmuştur, ancak yaratmanın tutku olabileceğine de örnek olabilir Değişim. Önemli olan Kafka'nın yaratma gücüne sahip olması ve o gücü yetkin kılabilmesidir.

Cennet BİLEK

DOSYA

İlk orta ve lise öğrenimimi Eskişehir'de tamamladıktan sonra hemşire olarak yurdun hemen hemen her bölgesinde görev yaptım. Anadolu Üniversitesi Halkla ilişkiler bölümünü bitirdim. Yazıyla tanışmam "Her zaman Yaşamak" adlı derleme kitabımı hazırlarken başladı. Sonra yaşadığım trajik olayları anlattığım "Silvan'da Ağıt" adlı anı kitabımla devam etti. Bu kitaptan sonra okurdan gelen olumlu geri bildirimlerle öykü yazmaya başladım. Öykülerimde genellikle yaşanmış ve toplumsal olayları anlatmaya çalıştım. Aslında amacım illa ki toplumsal olayları anlatayım değildi elbette. Fakat insanın yaşama bakışı her ne kadar ötelese de yazının bir yerlerine giriyordu sonuçta. Yazdığım öyküler gönderdiğim birkaç yerde ödüle değer görülünce motivasyonum arttı ve yazmaya karar verdim. Öykülerimin uzunluğuna bakan birkaç yazın ustasının "sen roman yazmalısın, sende roman dili var" demesiyle kendimi yeniden gözden geçirip ve uzun soluklu olması nedeniyle hoşuma gittiği için "SİYAH- BEYAZ" yayın evinden çıkan son romanımı yazdım. Adı "Babil'de Sürgün" Her sene ayrılacağım dediğim, bir türlü ayrılma cesaretini gösteremediğim düşler kenti Ankara'da yaşıyorum. Ankara'nın kitapevlerinde saatlerce dolaşmayı çok seviyorum.

Beni edebiyata yönelten temel etken yaşadığım olaylar ve hayatın bana sunduğu hayal kırıklıklarıydı sanırım. İnsanlara karşı güvenimi yitirmiş kendimi yalnız hissettiğim bir dönemde çoğalma isteğim ve insanı insana gösterme isteğimdi yazıya başlama nedenim. Belki de ölümsüzlük arayışımı kim bilir?

Benim yaşamımda sanat olmazsa olmazdır. Sıradan bir insanın da hayatı boyunca birkaç romanı okumasını, birkaç resim sergisini ziyaret etmesini, film izlemesini, konserlere katılmasını isterim elbette. Ya da birebir içinde olmaları istedikleri bir sanat dalının. Dünyaya daha farklı bakacaklarına inanıyorum bunları söylerken. Sanat, benim dünyamda insanı insana göstermek ve mutlu olmaktır. Sanat tıpkı bir ayna gibi yansır topluma. Yaşamın her alanında olduğu gibi sanat olayında da şöyle ve ya böyle olmalı gibi sınırlamaları, belirlemeleri doğru bulmuyorum. Sanatı özgür bırakmak gerektiğine inananlardayım. Devletin koyduğu yasakçı maddeleri düşünmeden kalemimi oynatabildiğim bir dünya özlemiyle dolu yüreğim.

Sadece bizim toplumumuzda değil tüm dünyada sanata ve sanatçıya çok fazla değer verildiğini sanmıyorum. Değer verilseydi, Kafka, Nietzsche, Dostoyevski vb gibi sanatçıların değeri yaşadıklarında bilirdi sanırım. Bizim toplumumuzda da ancak öldükten sonra değeri bilinmiş pek çok sanatçımız olduğunu biliyoruz. Oysaki pek çok sanat dalı ülkelerin tanınmasında son derece önemlidir. Düşünün, Orhan Pamuk aldığı NOBEL ödülüyle ülkemizin adını günlerce uluslar arası alanda tanıtmadı mı? Ya da Sertap Erener müzik bilgisi ve sesiyle, tiyatro sinema alanında da pek çok yapıt bu alanda var olduğumuzu kanıtlamaya çalışıyor her ne kadar koşullar kısıtlı olsa bile. Fakat ülkemizde devletin ne yazık ki tutarlı bir sanat anlayışı olduğunu söyleyemeyeceğim... Toplumumuzun sanatçıya bakışı hepimizin bildiği gibi çok parlak değil elbette. Sanatçıyı aykırı kişilikler olarak değerlendirdikleri için nereye koyacaklarını bilemediklerini düşünüyorum. Sanki sanatçı gökten zembille inmiş gibi düşünülüyor çoğu zaman. Tabii bu düşünceye neden ise sanatçının toplumdan izole bir hayat yaşamasıdır kanımca.

Dediğim gibi; sanatçıda her insan gibi fakat uğraşı alanı birazcık toplumdaki sıradan insanlara göre aykırı sanırım. Bunu kendi yaşamımdan yola çıkarak söylüyorum. Yazıya ayırdığım zamanı aileme ve dostlarıma ayırdığım zaman diliminden fazla buldukları için aramızda kopuşlar yaşandığında elbette üzücü olaylar yaşanıyor. Bu konuda sanatçıdan tercih yapması bekleniyor. Bu tercihi yapmak kolay olmuyor çoğu zaman.

Yaşamımdan çok memnun olduğumu söylersem Pinokyo olurum. Dünyaya yeniden gelme olasılığım olsa ve bu hayatı bana bıraksalar kesinlikle çok farklı olurdu. Yine aynı ailemi seçer, yine sevdiğimle olmak isterdim yeni yaşamımda. Yine yazıyla ama daha küçük yaşlarda yazıya başlamak isterdim doğrusu.

Borges'in dediği gibi;

"Sil baştan yaşama şansım olsaydı eğer

Oturup saymazdın eski yanlışlarımı.

Kusursuz olmaya çalışmaz rahat bıraktırdım yüreğimi.

Ve elbette çok daha coşkulu olurdu sevdalarım."

Şu anda "Damar" edebiyat dergisinde çalışmalarımız çok keyifli bir şekilde devam ediyor. Üzerinde çalıştığım yeni bir romanım var ve bu romanımda daha dikkatli ve sabırlı olduğumu söyleyebilirim. Yeni çıkan "BABİL'DE SÜRGÜN" Adlı romanımın tanıtım çalışmaları ve heyecanını yaşıyorum. Geleceğe yönelik kadınlarla ilgili yazacağım roman dışında pek bir şey düşünmüyorum şimdilik. Ekonomik koşullarım uygun olsa Tibet ve Mısır'a gitmek ve Prag'a gidip Kafka'nın ayak izlerine basarak yürümeyi çok isterdim.

Sanatçının tabii ki sıradan bir bireyden daha ilerde olduğunu ya da olması gerektiğini düşünüyorum. Eğer sanattan zevk almak istiyorsak sanat kültürüne sahip bir insan olmamız gerekir.

Elbette sanat öncelikle İNSAN içindir. Çünkü insana yaşantı olanaklarını gösterir.

Sanatsız bir toplumu düşünmek bile istemiyorum. Bu ütopyaların yok olması, hiç olmaması anlamına gelir bence.

Olananın bilgisi vicdanda yatar. Sanatçılar vicdanının sesini dinlemezse yaratıcı olamazlar bana göre. Tabii ki sanatçının da bir ideolojisi olmalı. Şu buyruğu çok seviyorum; "vicdanına göre eyle" Sanatçı yalnızlığını da sevebilmeli bence. Mutlaka birilerinin sesi olmak zorunda değil ki böyle olursa mikrofondan farkı kalmaz sanatçının.

Olmaz mı hiç, güzel bir roman okuduğumda çıldırıyorum ben neden bu kadar iyi değilim diye. Ve o romanı yazanı bulup kucaklamak istiyorum. Daha iyi yazmak için çabalıyorum.

Her koşul olsa da esin perisi gelmeyince yazmanın zorluklarını yaşamış biri olarak iyi bir eser çıkmayacağına kuvvetle inananlardanım. Zira bir cümle yazabilmek için çektiğim baş ağrılarımı ve odadan odaya dolaşmalarımı hatta gözyaşlarımı unutmuş değilim.

Fakat her şeyden önce yazmak birikim gerektiriyor. Eline bir kalem, kâğıt alıp ilham perisini beklemenin çok anlamlı olduğunu sanmıyorum... Bu soru çok hoşuma gitti... Gülüyorum şimdi...

Dediğim gibi insanda birikim olmayınca istek olmayınca, yetenek olmayınca "ilham perisi" de gelmiyor zaten. Gelse de edebi bir eser çıkmıyor ortaya.

Yaratmak için öncelikle çok okumak gerekli bence. Sonra yalnızlık, kâğıt ve kalem ve hayal gücü. Sizin deyiminizle ilham perisi... Gerekli. "mi" acaba... İnsanın psikolojisine bağlı bence.

Olabilir. Perili evde belirsizlikler bilinmeyenler, gizemler olduğuna göre...

Atölyeler teknik anlamda belki bir şeyler verir sanatçı adaylarına ama yazar ve sanatçı olmalarına çok da katkı sunduklarını sanmıyorum. Üzgünüm bu konuda.

Yaratmak bence var olan duyguları sözcükleri ete kemiğe büründürerek anlamlandırmaaktır. Yaratırken hayal gücüne ve yaşama yaslanıyorum genellikle. Sokağa çıktığımda bir topluluğa girdiğimde sürekli insanların davranışlarını gözlemlerim. Yaşanmış bazı olaylara çok ilgimi çeker bazı denemelerimde öykülerimde, romanımda yararlandığımı rahatlıkla söyleyebilirim. Toplumsal ve kişisel rüzgârlar almasak neleri yazacağız durmadan kendimizi yazamayız sanırım.

Nesne edinme süreçlerinde yer alır elbette.

Bir eser yaratmak elbette kolay değildir. Ben bunu kendime baktığımda çocuğun ana rahmine düştüğü andan doğuma kadar hatta kendi ayakları üzerinde durana kadarki geçen sürece benzetirim. Sancılar çekmeden, yorulmadan, bir takım fedakârlıklar yapmadan üretmek kolay değildir sanırım.

Elbette yaratmaktan keyif alıyorum. İnsan mutlu olmadığı zaman yaratma gücünü bulabilir mi kendinde? Ben bulamıyorum. Benim için yazmak bir görevden çok tutku haline dönüştü. Gecenin olur olmadık vaktinde uyanıp yazabilirim. Çantamda sürekli kalemler, defterler ve imla kılavuzu bulundururum ki aklıma bir düşünce geldiğinde onun uçup gitmesine izin vermeyeyim. Yazmadığım zamanlar çok suratsız, geçimsiz biri oluveririm.

Çevre elbette önemlidir. Ürettiği her ne ise çevresinden desteklendiği zaman motivasyonunun artacağına inanıyorum. Toplumsal koşulların etkilediği, etkilemediği sanatçılar vardır. Fakat sanatçının yaşadığı topluma duyarsız olacağına

inanmak içimden gelmiyor doğrusu. Bu gün dünya klasiklerine baktığımızda bir çoğu toplumsal olaylardan etkilenecek yazılmıştır. Birinci ve ikinci dünya savaşlarında sanatçılar yaşanan onca vahşete rağmen içinde buldukları sanatsal faaliyetlerinin dışına çıkamamış ve en zor koşullarda bile sanatlarını icra etmeye çalışmışlardır. İkinci dünya savaşı anlatan "PIYANİST" Filmindeki piyanistin yaşadıklarını kısaca anımsayalım. Aslında sanatçıların devletin uyguladığı bazı geri yasalarına karşı her daim başkaldırı olmuştur ülkemizde. Son zamanlarda sıkça söz edilen 301. maddenin de sanatçıların önünde en büyük engel olduğunu hepimiz biliyoruz ve buna rağmen yazıyoruz. Belki yazarlar kalemını özgürce kullanamıyor orası ayrı tabii...

Kişi neden yaratma gereği duyar onu bilemiyorum fakat kendi adıma mutlu olmak ve yazının kalıcılığına nesilden nesile geçmesine karşı duyduğum çekim midir acaba bana yazdıran duygu, yoksa konuşmayı beceremediğimden midir bilemiyorum... Kendimle baş başa olmak belki de...

Geleceğe kalmak birçok sanatçı için özlenen bir duygudur. Bazen çok iyi eserleriniz olsa bile yaşarken ve siz gittiğinizde bile değerini bulmayabiliyor. Bunun için üzülmemek lazım. Bence her eser kalıcıdır. Yani şimdi geleceğe kalmanın şöyle koşulları var demek biraz kendini kandırmak olur bence. Birçok nedenleri olduğunu hepimiz biliyoruz. Bazı çalışmalar var ki hak etmediği halde göklere çıkarılabiliyor bunun nedenini bir türlü anlayabilmiş değilim.

Yaratıyı destekleyen unsurlar deyince; öncelikle yaptığımız her neyse ona inanmamız ve o işi sevmemiz gerekiyor. Yetenek de yaratmayı tetikleyen faktörler arasında elbette. Genetik faktör önemlidir ama çok etkili olduğunu düşünmüyorum. İnsanın içinden gelmiyorsa ve o işi sevmiyorsa genetik burada devreden çıkıyor bence. Manganeli, "Yazmak tanrı vergisi falan değildir. Çok fazla yetenekli olmaya da gerek yoktur" der. Ben buna inanıyorum çok okumak çok çalışmak yeterli bence.

Köstekleyen unsurlar deyince; kendi adıma gürültüden nefret ederim. Tam yazıya başladığım anda telefonun, kapının zilinın çalması yada ekstra bir istekte bulunulması yazma isteğimi tamamen köstekleyebilir.

Benim için yaratmanın üçlüsü beşlisi yoktur. Yazmak istediğim zaman yazarım, yemek yemek istediğim zaman yemek yerim, uyumak istediğim zaman uyurum. Kendimi olamadığım hiçbir şey için zorlamadım.

Ben kavramının yapıcı ve yıkıcı etkileri elbette vardır. Bazen yaptığımız eserin önüne geçebiliyor...

Kemal GÜNDÜZALP

SÜRECI

Otuz beş yıldır yazının bütün türlerinde yazıyorum. Ne yazık ki yayımlanmış üç kitabım var: **Düş Yorumcusu** (şiir), **Eleştiriye Doğru** (eleştiri), **İlkyaz Şakası** (öykü). Büyük olasılıkla yokluk,

yoksunluk, yalnızlık, kimsesizlik duygusu beni sanata yönelten temel etkenler olmuşlardır. Kim bilir belki de sevgisizlik ve aşk da vardır bunun kökeninde. Bu yüzden sanat, benim için olmazsa olmazdır. Oysa "sıradan" denilen insanın yaşamında olmasa da olur bir şey gibi görünür. Ne varsılıklar ya da güzellikler kaçırdığını bilse o insan... Bence sanat herkes için vazgeçilmez olmalıdır. Ancak şu var: Aç insan sanata ilgi duyamaz. Duysa da ulaşamaz. Çünkü yoksulluk yeryüzündeki en büyük adaletsizliktir. Bunun için de belki önce açlık yok edilmelidir. Başka deyişle, temel gereksinimleri karşılanmayan insan, sanatla ilgilenemez. Buna karşın, özellikle son yıllar dikkate alındığında bu toplumun sanatçıya bakışı hiç de olumlu görünmüyor. Çok iyi bilmiyorum, ama bu durumun en azından gelişmiş öteki toplumlarla örtüşüğünü sanmıyorum.

Yaşamdan memnun olsam okurdum belki, ama yazar mıydım, emin değilim. Her zaman sinema yönetmeni olmayı düşledim. Gerçekleştiremedim, ama hâlâ da istiyorum! Biriken elliye yakın (şiir, öykü, roman, deneme, eleştiri vb) dosyanın dışında, şu anda birkaç romanı birden sürdürüyorum. Bugüne kadar "görev" olsun diye yazdım, kimsenin pek ciddiye aldığı yok bu tür yazıları. Artık içimden gelmedikçe deneme ve eleştiri yazmak istemiyorum! Geleceğe yönelik onlarca "proje" var. Gerçekleşmeleri elimde olmadığı için sanırım ölümle hepsi toz duman olacak. Ancak kitaplarımı yayımlamayı çok isterdim. Yaşarken göremeyeceğim galiba, ölünce temelli unutulur nasılsa. Ne yapalım, başaramadım, yenildim.

Sanatçının toplumsal sorumluluğu sıradan bireyden ötede olmalıdır elbette. Bence bütün kıvırtmalara karşın, üstelik artık "toplumcu" olması da gerekmiyor, ama bir sanatçı, aydın ve entellektüel de olmak zorundadır. İnsansal ve evrenselin peşinde olduğu için. Bunun için de sanatçı, önce

DOSYA

SANATÇI,
ESİN PERİLERİ
VE YARATMA

ESİN PERİSİ

1953 yılında Şanlıurfa'da doğdu. A.İ.T.İ.A. Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu Radyo-Televizyon Bölümü'nü bitirdi. İlk şiiri 1971, ilk yazısı 1972, ilk öyküsü ise 1973 yılında yayımlandı. 70'li yılların ortalarında *Oluşum ve Dönemeç* gibi dergilerde başlayan yazı yayımlama serüveni, 1985 yılından başlayarak yoğunlaştı. Dergilerde yazı ve şiirler yayımladı. 1997'de *Aydınca Dergisi*'ne katkıda bulundu. *Deneme, İnceleme-Araştırma, Öykü, Şiir dallarında ödülleri bulunan yazarın yayımlanmış üç kitabı bulunmaktadır.*

vicdanlı olmalıdır, çünkü bu insan olmasının gereğidir. Ama yetmez, siyasi bakış açısı olmayan sanatçı da eksiktir. Esin perilerinin zararı yok, olsun. Sanatın kimin için olduğu aşımış bir konudur. Tartışmaya artık anlamlı değil. Toplumsal dolayımı ya da bağlamı olmayan bir sanat olamaz gibi, ama sanat biraz da bireyin kendini gerçekleştirmesidir. Böyle bir durumda sanatsız kalan bir toplum çürür herhalde. Hem aklımdan, hem duygusundan, hem de sesinden yoksun kalır. Sanatçı kafasındaki toplumun, evrensel insanlığın sesi olmalıdır. Yanlış bilinç içindeki çoğunluk ne yazık ki sanatçının sesine kulak tıkıyor, hatta sanatçıyı aykırılığından dolayı "vatan haini" bile gördüğü garip zamanlar oluyor. Üçüncü bin yılda olacak şey mi?

Gören var mı bilmiyorum, ama esin perisi vardır sanırım! Benim için güzel bir kadın, aşk, ayrılık, açlık, yoksunluk, acı, ölüm; bütün bunlar insanlığın yeryüzü kültürel kalıtı olan birikimle bir araya

geldiğinde birer esin perisi olabilirler. Bazen birlikte, bazen de tek tek. Ben görmüyorum, ama esin perisi sevimli bir "yaratık" olmalı! Bu peri birikimle ele ele verdiği belki de hâlâ akıl sır erdirilemeyen biçimde yaratıcılığı körüklüyor. Birikim olmadan periler hiçbir şeye yaramaz. Diyesim, esime tek başına yeterli değildir, neyi nasıl yaratacağını bilmek de gerekiyor. Kimse yalvaç olmadığına göre, vahiy de gelmez kimseye. Okunacak, çalışılacak, biriktirilecek, sonra belki. Elbette yetenekli olmak kaydıyla.

Bence esin perisi tek başına bir yapıt ortaya çıkaramaz. O zaman sanat yaratılan değil, şimdilerde pek moda olduğu gibi "yapılan" bir şey olur. O da mekanik, salt kurgulu, biraz da mühendislik işi olur. Örnekleri var, ama ben insanın yüreğine seslenen sıcaklığı göremiyorum oralarda. Yine de esin bir ara görünmeli, sesini soluğunu katmalıdır. En azından şimşegi çakıp gitmelidir. Bu, biraz da **Arşimet**'in hamam taşı söylencesinde olduğu gibi, "*buldum*" dediği andır! Gerisi emektir, çabadır, çalışmadır. Ha, en başında yetenek yoksa, esin mesin de kâr etmez. Zorlansa bile "yapay" bir şey çıkar ortaya.

Bana göre yaratmak için üç temel koşul; **yetenek, birikim** ve **emektir**. Esin yeteneğin içinde saklıdır zaten. Ötekinerse yaratmayı kolaylaştırır. Sanatçının akli perili ev falan değildir bana kalırsa. Periler güzel şeyler olmalı, ama kimseyi de ürkütmeye gerek yok. Onlar ne zaman geleceklerini bilirler. Perileri çağırarak olsaydı, ortaklık "sanatçı"dan kaçılmazdı. Hoş, onlar zaten herkese de gelmezler! Bence ancak yeteneği olanlar "sanat atölyeleri"nde yönlendirilebilir. Yetenek yoksa, içte saklı yaratıcı dürtü eksikse, zorlamayla yapay "sanatçılar" yetişir ancak. Ha, olmuyor mu? Olduklarını söyleyenler var. Belki de onların zaten yeteneği vardı, orada yönlendirildiler yalnızca. Tek tek örneklere bakmak gerekir. Oysa yazın bağlamında, dünyanın en büyük sanatçıları "atölyesiz" olanlardır! Yine de eleştiri ve deneme için olasıdır

gibi geliyor bana. Çünkü eleştiri öğretilir ve öğrenilebilir bir çözümleme yöntemidir. Benim atölyem, edindiğim birikimdir, önceki yazarlardır, eşsiz yapıtlardır. Bazen başka yapıtlar da insanı ateşleyebilir. Kuluçka dönemini hızlandırır ya da bitirebilir en azından

YARATMA SÜRECİ

Yaratmak, var kılmaktır. Kuşkusuz birikime yaslanarak, ama özgün ve biricik olmak için biraz da varolana karşın "yoktan" yaratmak gerekiyor. Deneme ve eleştiri dışındaki türlerde biraz da esinin gelmesi gereken bir "an" vardır. Gerisi, yineleme olacak, ama yeteneğe dayalı birikim esinli emektir. Yaratırken birikime yaslanırım, yeteneğimden ve yaratıcı emeğimden güç alırım. Bunun itici gücü ise bireysel emektir. Yaratma sürecinde kişisel rüzgârlarımı toplumsal fırtınalarla birleştirmek isterim. Çünkü ben tek değilim dünyada, yalnız kendim için yazsaydım, başkasına göstermezdim. İnsan kendisi için yazacağına, o güzelliği yaşar. Yaşam sanattan önceliklidir ve ondan daha güzeldir. Yazıyorsanız ve hele de yayımlıyorsanız paylaşmak içindir. İnsanın dönüşmesi ve dünyanın değiştirilmesine yöneliktir yaratma çabası.

Bana kalırsa çalıntı ya da öykünme, yaratmanın hiçbir yanına düşmez. Çok genç ve yeni başlayan birisi için öykünme (taklit), aşılabilir varsayımıyla en başta yadırganmayabilir. Uyarılma ise tiyatro (oyun) ve sinema (senaryo) için daha uygun olabilir. Ancak yeniden kurgulamak, kendi yapıtım bağlamında anlaşılabilir ve hatta ilginç bir süreci imler. *Yazınsal metnin bitimsizliği ya da yeniden sürdürülmesi bağlamında* yeniden kurgulamayı, ikincil karakterleri yaşatmayı doğru buluyorum ve bu konuda çalışıyorum da. Bu yazının yayımlanacağı tarihte çıkacak olan **Ötekiler** adlı ikinci öykü kitabımı, birincisinden eylemle yıllar sonra yeniden ve ikincil karakterler bağlamında kurguladığımı söyleyebilirim. Ben bu konuyu incelenmeye değer buluyorum. Başka bir yapıttan da esinlenebilir insan, ama ben kendi yazdıklarımın diyorum. Belirtmek kaydıyla hoş olabilir. Ancak tüketim ereklisi dizi üretim için sevimsiz ve kötü

Bizler birer toplumsal bireyiz ve toplumdaki yalıtık değiliz. Bu anlamda bireysellik ve toplumsallık yaratmayla büyük ölçüde örtüşür. Bir yapıtın yaratma sürecinde her şey yolunda gidebileceği gibi, tıkanmalar, giderek körelmeler de gerçekleşebilir. Yazar, Sırat Köprüsü'nden geçebilir, Arafta kalabilir. Küçük bir dehlizden de yol alabilir, Cebehtarık'ta da yüzebilir. Tanımlamak çok kolay gelmiyor. Ama yaratmak sancılıdır. Doğurmakla eşdeğer sayılabilir belki. Gebelik ve doğum en güzel benzetmedir sanki. Ben buna "kendinde doğurmak" diyorum.

Sonuçta yaratmak bütün acı boyutuna karşın keyiflidir. Yorgunluk niye o güzel keyfi unuttursun ki? Tam anlamıyla tatlı bir yorgunluktur o bitiş zamanı. Ama paylaşmamak, yayımlayamamak sancıyı azaltmıyor benim açımdan. Keyif falan da kalmıyor, acı veriyor yalnızca o zaman. Öte yandan, yaratmaya bir kez başladıktan sonra saltık (mutlak) tutkuya dönüşebilir. Yoksa niye sanrı olsun? Görev denemez buna, ama sanat gereğince yapıldığında, kendiliğinden ve doğallıkla bir işlevi de üstlenir. Ereksiz bir yaratma olmaz, olmamalıdır bana göre. Kişilik özellikleri olumlu bir çevreyle örtüşüğünde yaratmak daha çok anlam kazanır. Her koşulda

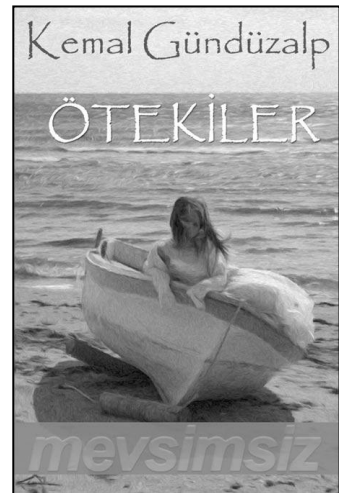
yaratılabilir. Ama özgür toplumlarda en iyisi gerçekleştirilebilir herhalde. Biz bu toplumda pek özgür olamadığımız için, oralarda nasıl yaratıldığının ayırımında değiliz bence. O yüzden daha yaratırken, yaratma sürecinde yakın çevreden, toplumsal baskıya ve siyasal erke dek, her şeyi gözeterek yaratmak zorunda kalıyoruz çoğu kez. Genellikle özdenetim uyguluyoruz. Bizde "deli" ya da "dâhi" sanatçıların çıkmama gerekçeleri arasında bu da olabilir. Cümlelerin hesabı sorulabiliyor çünkü insana, o yüzden hep "akıllı" olmak zorundayız! Eskiden 141-142, şimdilerde 301 Demokles'in kılıcı değil midir hâlâ?

Kişinin kendisiyle, toplumla, dünyayla derdi vardır. Güzel düşleri ya da sevdası vardır. Kavuşamaz, bu bile öteki etkenlerle (yetenek, birikim ve emek) bir araya geldiğinde yaratmaya dönüşür acıları. "İtiraz"ı vardır yaşama, düzene başkaldırır. İçinden gelir. Birden fazla gerekçesi vardır. Önemsizlik ister, paylaşmak, tanınmak ister. Bunlar insani şeylerdir. Klasikler nasıl geleceğe kaldıysa, o yoldan giderek kalıcı olunabilir. Yerelden çıkarak, ama kesinlikle yeryüzü olarak. Evrensel olmayan bir sanatın kalıcı olması, geleceğe kalması olanaksızdır.

Yaratmada genetik yatkınlık varsa da ben bilmiyorum. Ama öyle olsaydı bütün sanatçıların çocukları yaratıcı olurdu. Bazı örnekler olsa bile pek öyle görünmüyor sanki. Yaratıcı destekleyen aşktır, sevgidir, direnmedir, başkaldırma duygusudur. Baskı, eğitimsizlik, yoksunluk, hatta yoksulluk yaratmayı köstekleyebilir. Eskiden belki, ama günümüzde yoksuldan pek sanatçı çıkmıyor, çıkamıyor. Çünkü tüm verili koşullar onu destekleyen yönde değil, köstekler biçimde "örgütlenmiş" gibidir. Hele de kitle kültürü... Bu noktada endüstri ürünü olan kitle kültürüyle, henüz yönlendirilmemiş popüler kültürü karıştırmamak gerekir yine de. O ince ayırımı bilmek gerekiyor.

Yaratmanın olmazsa olmaz üçlüsü (ikinci bölüm dördüncü sorudan ayırımı yok bunun, yanıtlanmıştır yukarıda), o yüzden yinelemek durumundayım: *Yetenek, birikim ve emek*. Bütün bunlara karşın ve onların da ötesinde, benlik duygusu olmadan hiçbir şey yaratılmaz. Çünkü birey olmak kendiliğinden devrimci bir süreçtir. Bu da doğallıkla yaratı üstünde yapıcı bir etki oluşturur.

Sonuç: Perili ya da perisiz, yaratmak, yeryüzünü güzelleştirmek, dolayısıyla insanileştirmektir. Bu anlamda sanatçı, işlevsel bir güzelliğin ya da ereklisi bir yaratının ustası olmak durumundadır.

Güldem
ŞAHAN

DOSYA

**GÜNEŞE
DOKUNMAK
ve**

BEN

Erzurum doğumluyum. Atatürk Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdim. Değişik okullarda İngilizce Öğretmeni olarak çalıştım. 1999 yılından itibaren Yeditepe Üniversitesi öğretim üyesi olarak görev yapıyorum.

Yazmaya maviADA'nın çekirdeği olan "Kimse-SİZ"de 2002'de başladım. "Kimse-SİZ'in değerini bilemedik, Şenol YAZICI'nın kişisel gayretiyle ancak bir yıl yaşayabildi. Ama anılarımda özel bir yeri olduğunu söylemek isterim.

2004 de "Arkadaşım Horoz, Leylek ve Diğerleri..." adlı dosyayla Tudem Edebiyat Ödülleri Öykü Birinciliğini, 2005 de Aykırısanat Dergisi Kısa Öykü Yarışmasında "Düet" adlı öykümle Jüri Özel Ödülünü aldım. "Gülgez" adlı romanımla 2006 Everest İlk Roman Ödülünü paylaştım.

Öncelikle edebiyat, müzik ve sinema olmak üzere sanat ve sanatçılar her zaman yaşantımda özel bir anlam taşıdı. Bence sanat evrensel ve estetik bir dışavurumdur. İnsanoğlu varolduğundan bu yana yaşanan bir olgudur. Dünyanın güzel yüzüdür sanat. Bunun bilincinde olsunlar ya da olmasınlar; sıradan veya sıra dışı tüm insanların yaşamının tam ortasındadır veya başka bir deyişle içindedir sanat.

Gerçek sanatçıların toplumda saygın bir yerleri olduğuna inanıyorum. Gerçek bir sanatçı olmanın çok zor olduğunu, çok uzun bir süreç gerektirdiğini ve çok onur verici bir kimlik olduğunu düşünüyorum. Her ne kadar dosyanızın sanatçı başlığı altında yer alan sorulara cevap veriyor olsam da gerçek bir sanatçı olabilmek için çok çalışmam gerektiğinin bilincinde olduğumu söylemek isterim. Ama bu kimliği kendine pek çabuk ve kolay yakıştıran bir dolu sanatçı olma heveslisinin varlığını da gülerek izliyorum.

Yazmaya çok geç başladığım için kendime kızıyorum ama üç yıla üç ödül sığdırdığımı düşünüp kendimi affetmeye çalışıyorum. Geriye dönüp bakınca bir dolu keşke diyebilirim

belki ama yaşadığım iyi kötü, acı tatlı ne varsa, hani Sezen Aksu'nun dediği gibi, beni ben yaptığı için hiç birinden veya hiç kimseden geçmem, geçmem .

Dosyanızın çağrısı çekici, içeriği ilginç. Ve en güzel tarafı dönüp kendinize bakmanızı, kendinizi anlamanızı ve anlatmanızı istiyor hatta yargılamanızı, sorumluluklarınızla yüzleşmenizi gerektiriyor. Sizinle paylaşmadan önce esinlenme, yazma, yaratma süreçlerinde neler yaşadığımı düşündüm. Latife Tekin'in Muinar'ına benzeyen biri mi var içimde yoksa sihirli sopasıyla bana esin veren güzel yüzlü, iyi huylu bir peri mi? Daha önemlisi neden yazıyorum ben, yazmak benim için nasıl bir anlam taşıyor?

Yazmak benim için boyut değiştirmek anlamına geliyor galiba. Yaşadığım zamanın ve mekanın dışında bir başka dünyada gözlerimi açıyorum yazarken. Kimi zaman bir hastane odasında adım adım yaklaşan ölümün ayak seslerini dinleyen Gülgez'im, kimi zaman bir kıyı kasabasında her akşam sevdiği adamın gelmesini bekleyen şu orta yaşlı kadın. Özden'im...kocamın beyninde bir kara leke, bana "anne" diyor, bir sualtı şehrinde yaşıyoruz. Bir pezevenğin kurşunuyla vurulan güzel şarkıcı kız Arzu'yum. Güneşe doğru uçarken ipek kanatlarına savaşın karası, petrol artıkları bulaşan Martı Hür'üm, ya da dev siteler arasında sıkışıp kalmış gecekonduunun ibiği gelişmemiş deli horozuyum.

Yazdıkça çoğalıyorum. Yazdıkça algılıyorum, duyumsuyorum, besleniyorum. Yaşamım tek boyutlu değil, iki ya da üç boyutlu da değil, çok boyutlu oluyor yazıyorsam eğer. Beyin kıvrımlarım çoğalıyor, yüreğim kocaman... Yazmak bir tutkudur benim için.

Ben yazarken yanımda, aklımda, yüreğimde bir peri kızı dolaşiyor mu? Dolaşiyor kuşkusuz, beni uyarıyor, hedef gösteriyor sonra sessizce biriktirmemi bekliyor ve zamanı gelince ki o zamanını benden iyi biliyor, sihirli değneği ile dokunuyor bana, birlikte güneşe doğru yola çıkıyoruz.

Güneşe giden yolda sanatçının özgürlüğü olmazsa olmaz ilk koşuldur bence. Kanat çırpma için özgür olmak gerekir. Yalnızca sosyal veya siyasal sınırlamalar değil söylemek istediğim. Sanatsal baskılara, sınırlamalara, sanatı ve sanatçıyı şablonlar içine sokmak, katı kurallar içinde yargılamak, gereğinden çok sorumluluklar yüklemek tarzındaki yaklaşımlara sıcak bakmıyorum. En azından esinlenme ve yaratma süreçlerinde sanatçının bu tür kaygılardan kendisini uzak tutması gerektiğine inanıyorum. Düşünceleri, duyguları, elleri özgür olmayan insanın hiçbir yaratıcılığı kalmayacağına inanıyorum.

Yaratma gücü ise bir diğer olmazsa olmazı sanatçının. Doğarken yanında getirdiği bir ayrıcalık. Ancak yaratıcılığın yaşama geçmesi için söyleyecek sözü olmalı insanın. İyi bir gözlemci olmalı sanatçı. Çok yönlü algılayabilmeli yaşamı, sıradan bir bireyden binlerce kez daha fazla görmeli, algılamalı ve binlerce kez daha duyarlı olmalı ki söyleyecek sözü olabilsin. Söz derken yalnızca edebiyat değil söylemek istediğim. Her sanatçı kendi sanatında söyler sözünü, kimi çizgileriyle, kimi yontusuyla, kimi notalarıyla...ama hepsi bir şey söyler. Yaratma gücü başka bir deyişle yetenek genetik bir ayrıcalık olsa da beslenmediği, geliştirilmediği, özenle

işlenmediği sürece bir anlamı olamaz. Belki de bu nedenle genetik miras her zaman işe yaramıyor.

Güneşe dokunmak yürek ister, güç ister. Yılmadan, yorulmadan, korkmadan yol almak ister. Kendini aşabilecek gücü bulanın yola çıkması gerekir. Baştan kabullenmeli çıkacak zorlukları, uzun ve yorucu bir yola çıktığını, güneşe dokunmaya kalkıştığında elinin yanacağını, canının acıyacağını, sıkı durması gerektiğini, çok yorulacağını, bazen çok incitileceğini bilmeli.

Sanat ve sorumluluk kavramlarının birbirlerinin anlam ve önemine zarar vermeden yan yana gelmesini tercih ederim. Eğer salt toplumsal sorumluluğu kastediyorsak; sorumluluk kişisel bir bilinç halidir bence. Bu bilinci taşıyan bir birey doğal olarak yarattığı, çizdiği, yazdığı her neyse o sorumluluk çizgisi dışına zaten taşmayacaktır. Ancak sorumluluk kavramının sanatçının üzerinde bir baskı unsuru olacak kadar abartılmasının onun özgürlüğünü ve dolayısıyla yaratma gücünü etkileyeceğini, onu doğal olmaktan uzaklaştıracağını düşünüyorum. Evet, sanatçılar toplumu etkiler özellikle yazarlar yadsınamayacak boyutta etkiler ancak o sanat eserini gören, değerlendiren, okuyan bireylerin de sorumluluk bilinci olduğunu unutmamak gerek.

Eğer sanatsal sorumluluğu kastediyorsak; taşınması oldukça ağır. Sanatçı kendinde olan her şeyi koyuyor eserine. Ve onu dünyaya sunuyor. Yapıtının estetik çizgilerinden, içsel değerine kadar tüm sorumluluğunun altına imzasını basıyor. Küçümsenemeyecek bir sorumluluk değil mi bu?

Ben yaratma süreci içinde sanatçının kendisini tüm dış etkilerden ve şartlanmalardan, beğenilmek veya eleştirilmek kaygılarından uzak tutması gerektiğine inanıyorum. Yapıt ortaya çıktığında alacağı olumlu veya olumsuz tepkiler, eleştiriler veya övgüler yol gösterici olabilirler ama öncesinde bu kaygılar ancak yolunuzu kesmeye yarayacaktır.

Ve insanoğlu gerçek sanat yapıtlarını hak ettiği yere er veya geç koyuyor. Bazen haksızlık etse de, yargılasa, dört duvar arasına kapatsa da, güneş balçıkla sıvanmıyor ve gerçek sanatçılar, gerçek sanat eserleri bir gün mutlaka tarihte yerini buluyor. Ancak popüler kültürün veya siyasal çıkarların malzemesi olabilecek boyutta olanlarsa çağımızın en büyük gücü olan medyayı arkalarına alsalar bile zamanın acımasız katmanları arasında silinip gidiyorlar.

İçinde sanatsal güzelliklerin yaşanmadığı, sanat diye bir kavramın, bir olgunun olmadığı bir dünya düşünmüyorum. Ama böylesine anlamını yitirmiş bir dünya düşünmeye ne gerek var? İnsanoğlu varolduğu sanat da varolacaktır.

HERHALDE FAZLA YAŞAMAM

Herhalde fazla yaşamam,
Bunu derdi-tasası olmayan,
Kedi cinsinin
Ortalama ömrünün
Yirmi beş, otuz yıl olduğunu
Öğrenince anladım...

Babam bile ellibeşinde göçtü
Bu dünyadan...
Hem de annem gibi
Sevecen, duygulu,
Annem gibi Anadolulu
Bir eşi vardı...

Ve yoktu o yıllarda,
Ülkemin uçan kurda, kuşa,
Bu kadar borcu...
Ve Çernobil faciası henüz,
Yaşanmamıştı...

İsmail GÜÇTAŞ / Giresun

İlkay
NOYLAN

DOSYA

1971 de doğdu. Anadolu Üniversitesinden 1994 yılında mezun oldu. Öğretmenlik yapıyor.. Şiir ve öyküleri kimi dergilerde yayımlandı. Öyküleriyle ödüller aldı.

Sanatçı

Edebiyat Fakültesinde öğrenci olamamak yıllarca içimde yara gibi durdu. Sonunda fark ettim ki içimdekileri yazıya dökmek için mutlaka bu fakülteye gitmem gerekli değil. Öğretmenlik mesleğimi yaparken de pekâlâ yazabilirim. Böylece kanat alıştırmalarım başladı. Kimseye göstermeden yazdıklarım birikti. Sonunda Kum, Kül, Düşe Yazma, Aylak dergilerinde, Eskişehir Sanat Derneği Bülteninde yayınlandı. İl içi, il dışı ufak tefek ödüller geldi. Çok yakında ilk öykü kitabım Kangu-ru Yayınları'ndan çıkacak.

Farkındalığım ve duyarsız kalamayıp, içimdeki diğer ben'leri ortaya çıkarmaya çalışan bitmek tükenmek bilmeyen yazma açlığı, sessiz isyanlarım beni sanata yönelten temel etkiler oldu.

Sanat, hayatımın belkemiğini oluşturuyor. Günümü, ilişkilerimi; okuma, yazma çalışmalarına, kitap fuarlarına, sanat etkinliklerine göre planlıyorum.

Toplumumuzun sanatçılara bakış açısında radikal değişimler olmalı. Sanatı, çekim gücü olan bir daireye benzetirsek, bu çekimden uzaklara sıçrayabilenler, kendini ölümsüzler listesine eklememeyi başaranlardır. Özgün olamayanlara bir kibrit çakımı... Toplumun ayınlıştırma, birbirine benzetme çabalarının zincirlerini kırarak olanlar sanatçılardır. Diğer uluslarda sanatçılara böylesi bir tepkisel ve uzak bakış açısı olduğunu düşünmüyorum.

Kendisiyle sürekli çelişen ve aynı çelişki sonucu bu denli mutlu olmayı başaran bir insan daha var mıdır, bilemiyorum ama bu dünyaya bin kere daha gelsem yine İlkay Noylan olurum. Öyle sanıyorum ki yaşama aşık birisi olarak çelişkilerim yazdırıyor bana onca metni.

Şu anda kitabımın son düzeltmeleri üzerinde çalışıyorum. Yeni öyküler yazıyorum. Eski öykülerimin bir kısmını sağaltıyorum, bazılarını ötenazi uyguluyorum. İkinci kitabımın taslağını hazırlamaya çalışıyorum. Gelecekte ilk on öykücü arasında adımı yazdırmak için çok çalışıyorum.

Sanatçı bu toplumda bir birey olduğuna göre herkes toplumsal sorumluluk adına elinden geleni yapmalıdır ancak sanatçıyı soyutlayıp ona daha fazla sorumluluk yüklemeli mi? Bence hayır.

Sanatçıda vicdan, olmazsa olmazlardandır. Siyasi bakış açısının besleyiciliği artıracığını düşünüyorum ama periler çalışmadan gelmiyor.

Sanat kimin içindir? Herkes ve hiç kimse.

Sanatsız kalan toplumlar estetik değerlerini, mizah duygularını, iletişim kanallarından en önemlilerini, kültürel birikimlerini, kendilerini ifade becerilerini ve geleceklerini yitirirler. Sanatçı illa ki toplumunun, çoğunluğun sesi zorunluluğunu taşıyor.

ESİN PERİLERİ:

Esin perilerim; kokular, renkler, parmak uçlarım ve yüreğimle dokunduklarım, bana öyküler taşıyan ancak bu taşıyıcılık özelliklerinin farkında olan ya da olmayan insanlar, sokakta gördüğüm ve belki bir daha göremeyeceğim yüzler ve bulutlardır. Bir de uykuya dalma anında beni yatağımdan kaldırıp notlar aldırın o itici güç, sözcüklerimi kaybetme korkusu. Esin perisi: çalışmaktır. Hem de çok çalışmak. Sözcükler sihirli peri değneklerine binmiş halleriyle gökyüzünden kâğıdınıza yağıyor değiller. Kolları sıvayıp uykuları, rahatı feda edip gözlükleri takıp özene, çabalaya, yazıp silip, yazıp silip çıldırana kadar, bazen bir paragrafın peşinde haftalarca koştuktan yorgun düşmeye aldırmadan dipsiz kuyulardan birer birer toplamalı her bir sözcüğü. İşlemeli inceden inceye, sabırla.

Yaratma için gerekli ilk üç temel koşul süreklilik arz eden çalışma, kendinden önceki birikimi özümsemiş olmak ve özgünlüktür. Bu koşullar sağlandığında periler uzaktan göz kırparlar. Periler planlı, programlı her çalışmaya katılmaktan zevk alırlar.

Sanat atölyelerinin yararına inananlardanım. Ancak yaratma amaçlı değil; ufku, bakış açısını, tarzı, pratiği geliştirme, hataları görme amaçlı. Başarılı yapıtlar ilham veren, yeni ürünlere gebe, içindeki gizlerde okuyanın esin perilerini harekete geçirecek fısıllılara sahip yapıtlardır. Bundandır, ustaların eserleri yeniden yeniden okunur. Doğrudur yaptın değerini davet ettiği.

YARATMA SÜRECİ:

Yaratmak isimlere kişilik kazandırmak, olayları kurgulamaktan çok daha ötesidir. Bir öyküye ruhunu üflemeden önce uzun süre birlikte gezeriz. Zihnimde şekilden şekle sokarım onu. Bir gece yarısı "artık beni yaz" diye diretir. Karşı çıkamam. Kurşunkalemle yazdığım ilk müsveddelerden sonra taslağı bilgisayarına kaydedirim. Metne yabancılaşma sürecimin ardından sık sık üzerinde çalışırım. Aslında her metin, yayınlanana dek, bitmemiş metindir ve üzerinde değişiklik yapılabilir. O yüzden yayınlanmamış metinlerimle uğraşır dururum.

Yaratırken insanın güç almadığı bileşen olabilir mi? Genleri, gizleri, geçmişi, bilinçaltı, frenledikleri, kırbaçladıkları,

kendisine sakladıkları, gerçekler, hayaller, çevresinde varolan ve varolması muhtemel her şey yaratım sürecinde etkilidir. En azından bende böyle. Toplumsal ve kişisel rüzgârlar arkamdaki itici gücü oluşturuyor.

Uyarlamak, öykünmek, intihal ya da taklit yaratmanın ırağına düşer. Örtüşen tesadüfi benzerlikler olasıdır, zararsızdır ancak bilinçli bir benzetim yakışık almaz. Özgün olanı yazamıyorsak, önceden yazılı olanı değiştirmenin kendini kandırmak dışında ne işlevi olabilir?

Bireysellik, yaratmanın koşullarından biridir.

Bir yapıt yaratılıncaya dek ne çok sancılar çekilir. Başarılı her çalışmanın arka planında uzun uğraşlar, emek, çelişkiler, kuşku, zaman zaman maddi olanaksızlıklar, vazgeçişler, yeniden denemeler yatar.

Mutlak tutkum olan yaratmaktan aldığım keyfi, yorgunluğun hiçbir türü gölgeleyemez. Son noktayı koyup, metnimin çıktısını sesli olarak okurum. İşte o an, pek çok şeye bedeldir.

Sanatçının kişilik özelliklerinin, yaratısını dolaylı şekilde ancak olumlu etkilediğini düşünüyorum. Çevresel özelliklerin olumsuz katkıları olabileceği gibi olumlu katkıları da olabilir. Destekleyen, özgürleştiren, birey olma bilincini yitirmemiş, önyargılar, şartlanmışlıklar ve tabulardan uzak toplumlar; sanatçıların yaratım sürecini olumlayacaktır. Baskıcı toplumlarda neyi, ne denli yazma şansınız olabilir ki?

Herkesin yaratmaya duyduğu gereksinim farklıdır. Yaratmak insan doğasında olan bir özellik. Teknolojik gelişmeler kadar sanat dalları da yaratıcı güdülerimiz sayesinde vardır.

Evrenselliği yakalayıp merak duygusunu canlı tuttuğunuz ve metinlerde boşluklar bıraktığınız sürece geleceğe kalma olasılığınız artar. Derinliksiz ve yoruma açık olmayan her metin çabucak tüketilir.

Yaratmada genetik yatkınlığın çok büyük bir etken olduğunu düşünmüyorum.

Doğru açıdan bakmayı başarabilenler için çevresel ve içsel unsurların tamamı yaratıyı destekler. Her zaman yazının yanında yer aldım. Onu karşıma almak aklımın ucundan geçmedi. Yaratıyı köstekleyen unsurları; birikimde altyapı eksikliği, çalışmak için yeterli zaman ve enerji harcamama, öncelikler, yazıya inanmama, güvenilen bir iki dostun samimi eleştirilerinden yoksunluk, objektif olamama şeklinde sayabilirim.

Yaratmanın olmazsa olmaz üçlüsü; kararlılık, odaklanma, sabırlı bir çalışma sürecidir.

İstikrarlı bir ben kavramı kadar değişken ve bağımsız ben kavramı ile egonun da yaratı üzerinde yapıcı etkilerinin olduğunu düşünüyorum. Psikolojik ve sosyolojik boyutta ben'imiz ve egomuz yaratılarımıza zenginlik katar.

PERDE

kelimelerin uzandığı dağa

çektim perdeleri

kitaplara Eylülce konuşan insanı dinledim

sonra ormana, sonra kışta kuşa.

gece sessizce söküldü soğuktan

martıların kanadında çirpindi beyaz

dilenciye üstü kalsın diyorum.

kırılan fotoğrafta çocuklar sus işareti

kasıklarında sahra kıvranır

bahçe bozuldu

duvardaki nem yalnızlıktan(m) çatırdar.

gölge kıpırdamadı

evler göründü perde aralığında

iki göz, kömür karası.

yanlış adreste incinmiş mektuplara

yedi ceddin ağladı yedi gece.

yan yana yürüyoruz

sevdiğim kadının yüzünde.

Ömer TURAN/Trabzon

Alime
MITAP

DOSYA

Salihli'de doğdum, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset ve İdare Bölümü'nü bitirdim.

İzmir'de Kadir ATA ve Fahir AKSOY atölyelerinde resim çalıştım. İlk sergimi 1988'de İstanbul'da açtım. Bu sergide yer alan tablolarım Belge Yayınevi'nce, 'EYLÜL KARANLIĞINDAN' adlı katalogta yayımlandı. 12 Eylül sonrasında yaşanan siyasi tutsaklıklar ve cezaevlerindeki görüşlere ilişkin izlenimlerimi içeren bu resimler, 12 Eylül 1988'de yurtiçinde ve yurtdışında sergilendi.

1990'da Strasbourg'da düzenlenen 'Türkiyeli Sanatçılar Karma Sergisi'ne katıldım. Resimlerim, yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli kurumlarda ve özel koleksiyonlarda bulunmaktadır.

1990'dan sonraki yıllarda Bornova Belediyesi Sanat Danışmanı olarak görev yaptım. Resim ve yazın çalışmalarım ile 'Tarih Boyunca Sanat' başlığı altındaki yazılarım çeşitli gazete ve dergilerde yayımlandı, resimlerim bir çok kitap ve dergi kapağında yer aldı.

Eylül Karanlığından' Katalogu'mun yanı sıra, Bornova Belediyesi kültür etkinlikleri dokümanlarından yararlanarak hazırladığım '**Kitap Günleri**' adlı derlemem yayınlanmıştır. Ayrıca, John Stuart Mill'in 'On Liberty' (**Özgürlük Üstüne**) adlı kitabının çevirisini yaptım.

2005 yılı Ekim ayında Çiğli Belediyesi Kültür Müdürlüğü'ne atandım ve halâ bu görevimi sürdürmekteyim.

- Beni sanata yönelten temel etkilerin başında, büyük haksızlıklar, adaletsizlikler gelmiştir. Sermayenin acımasız tahakkümü, savaşlar ve yoksulluk, yeryüzünü bir cehenneme çevirmekte. Oysa dünyamız, herkesin insanca yaşamasına yetecek kaynaklara sahiptir.
- Sanatçı, başka bir işte çalışmamalı, salt sanatıyla meşgul olabilmeli, tüm zamanını ve enerjisini sanatsal çalışmalarına ayırabilmelidir. Sanatçı olmayan kişilerin sanatta ilgisine gelince: İyi bir izleyici olmak da önemlidir... İzleyicisi olmayan bir sanat eseri, işitilmeyen bir çığlık gibi, sonsuzlukta yitip gidecektir...
- Batı toplumları dışında, dünyanın diğer bölgelerinde sanatçıya bakış nasıldır bilemiyorum ama Batı'da görece olumlu bir yaklaşım olduğu açık. Bizim ülkemizde ise, sanatçı, halkın gözünde değerlidir. Ancak, gerici, bağnaz düşünceli kesimler ve egemenler, sanatçıdan hoşlanmaz. Sanatın dürüst söylemleri, gür sesi, halk üzerindeki büyük etkisi, onları rahatsız eder, ürkütür...Sanatçı, halkı aydınlatan, onları düşünmeye yönel-

ten bir insandır. Bu yüzden de "tehlikeli" sayılır, bir avuç egemenin gözünde...

- Sanatçı olmaktan hoşnutum ama bunun ağır bir bedeli var. Rahat, kaygısız, neşeli bir yaşam süremez, gerçek sanatçı... Herkesin acısı onun acısıdır... En sessiz çığlıkları bile yüreğinin derinliklerinde hisseder. Ve gözlerini etrafa çevirir...Neler olduğunu anlamaya ve neler yapabileceğini düşünmeye çalışır...Toplumun en hassas duyguları gibidir sanatçılar...
- Şu sıralarda öyküler yazmaktayım. Resim katalogumun (Eylül Karanlığından) genişletilmiş ikinci basımı yapılacak yakında...Onun üzerinde de çalışıyorum.
- Sanatçının toplumsal sorumluluğu aslında herhangi bir bireyden farklı değildir ama o, elinde olmaksızın, kendiliğinden büyük bir sorumluluk duyar...Bu tavrında hiçbir hesap yoktur... İçtenlikle böyle davranır. Kendini ortaya atar. Sonuçlarını düşünmez ve hesaplamaz. Bu yüzden de birçok sanatçı yıllarca hapisanelerde kalmıştır. Nazım Hikmet, ilk aklıma gelen isim...
- Sanatçıda vicdan da olmalıdır, "periler" de, siyasi bakış açısı da...Bunlar olmaksızın sanat olamaz, ama zenaat olabilir.
- Sanat, yaşam içindir, diye düşünüyorum. Yaşamı destekleyen, çoğaltmaya çalışan bir eylemdir sanat. Öyle olmalıdır... Günümüzde artık "sanat toplum içindir" ya da "insan içindir" demek yeterli olmuyor bence. İnsanlığın, sanayileşme sürecinde doğaya verdiği zararı dikkate alırsak, diğer tüm canlıların haklarına bir saldırı sözkonusu. Bugün, "Dünya Yalnız Bizim Değil" sloganı altında önemli konuşmalar ve çalışmalar yapılıyor.
- Sanatsız kalan toplumlar, beyinsiz ve kalpsiz kalmış sayılırlar . Belki bir sesi vardır o toplumların ama bu, nasıl bir ses olabilir!? ...
- "Esin perisi", sanırım sanatsal yaratıcılık için gerekli olan coşkuyu, sıra dışı duygulanımı anlatan simgesel bir deyim. Sanat yapıtı ortaya koyabilmek için bu sıra dışı coşku yani esin perisi olmalıdır..."Esin perileri" nin çağrılması söz konusu olamaz. Bu coşku anlarını ne zaman, nerede ve nasıl yaşayacağını bilemez sanatçı. Bir yanardağın patlaması gibidir deyim yerindeyse...Ve böyle anlarda ortaya konulan yapıtlar, insanları yüreğinden vurur...Bunlar gerçek sanat eserleridir çünkü...
  - Yaratmak, zor bir doğum gibidir benim için. Yaratım sürecinde başka bir dünyaya gider ve orada bir başıma, ruhumun derinliklerine inerim...Günlük yaşamın tüm sorunları çok uzaklarda kalmıştır o anlarda. Küçük hesaplar, didişmeler, kavgalar, öfkeler çok anlamsız kalmıştır...Bu duygusal fırtınaya üç, dört saat dayanabilirim ancak...Ve o zaman süresince, içimden yükselen çığlığı sanatsal bir anlatımla, bir resme ya da öyküye taşıyabilmişsem, omzumdaki yükten kurtulmuşcasına rahatlarım...Taa ki, yeni bir yükün ağırlığını duyumsayınca ya da değin...

Ayşe KİLİMCİ

DOSYA

**Kafdağının Ardına
Ok Atmak**

1954 İzmir doğumu, Ayvalık'ta yaşıyor.70'li yıllardan buyana yazan yazarın öykü ve çocuk kitapları var...

Yaratmak başka nedir ki?

Kimse sizden böyle bir iş beklemezken, oku sadağa özenle yerleştirir, yayı çeker, salarsınız, o da alır başını gider. Bilemem artık nereye gider, Kafdağı ardına mı yoksa bir şişeye hapsolüp da sonsuz sularda varacak bir kıyı aramaya mı, yoksa bulutlara mı, bulutu tohumlayıp yere rahmet yağdırmaya...

Yazmak benim için, daha çok ikincisi. Bir kağıda, 'duy, sev ve düşün, sakın unutma, umutsuzlanma!' yazıp, tı kayıp ağzını, denizin eline vermektir. Varacak bir kıyı mutlak bulur, okuyup anlayacak kalbi de...

Yazmak benim dünyadaki tek keyfim, en soylu işim, insanlara sorumluluğum...İnsan denen kozanın ipeğinin ucunu bulmak ve onu çözmeye yol almak. Tılsımlı bir iş, yarayışı da. Kime yarayışı, en evvel kendime.

Bana sorarsanız Tanrı da en çok şiir ve hikayeyi sever, sonra şarkıları. Sonra da yontuyu. Koca kainat içindeki tanrısal yalnızlığına ses olsun, sırdaş olsun diye yaratmadı mı insanı? Sonra ona yaz, dedi, yarat dedi, bence. Levh-i mahfuzda kendi yazarken, 'sen de yaz' diye fısıldadı ona, 'yarat hadi, tıpkı ben gibi...'

Yarattıkça Tanrısallaşması insanın, bundan. Neden yaratır insan? Yolunda gitmeyen şeyler var diye yaratır. Mutsuzluk, eşitsizlik, adaletsizlik, zulümle, sevgisizlikle kendi çapında cenk etmek için yazar, söyler, boyar, bes-teler. Bu, uçurumlara bağırıp aks-i sedayı beklemek gibidir. Çılgılığı, yedi rengi, alfabeyi, şarkıyı bir şişeye hapsedip, suların, sonsuzluğun eline vermektir.

Bu çok ciddi işi yaparken, önüne hayat nice engel çıkarır. Tek dert yaratmak ola idi keşke.. Hayatın türlü türlü halleri var, ismin beş hali gibi tıpkı, A hali, ki aşktır, devasız derttir. N hali ki bu nafakadır, içini oyar insanın. E halidir ki bu ev mahpusluğu aynı zamanda şenliğidir, varlığı da yokluğu da bir güzel acıdır. Ö hali vardır, hani şu ölüm dedikleri. Ç hali, çocuklardır, yaratanın kadın türünü ilgilendirir, ki onlar iki kere Tanrılaşmaktadır, yazarken ve doğurup dokurken. Bu fasıl erkeklere pek dokunmaz, hatta hiç dokunmaz, ne olacak, 'baba, dağda

bir oba..' Ama, anaysan hem perişansın, hem sultan-sın..U hali en beterdir, umut koyup gider, Kafdağı ardına.. Belki o çekip giden umudu geri getirmek için, o nazlandıkça, oku salıp, umudu yaralama bahasına okun ucunda geri almak için, Kafdağı ardına ok atmaktır. Kimbilir, yaratmak nedir?

Benim için her yazıda okuyup yazmayı yeniden öğrenmektir. Kalemim kağıdı öptüğünde, o boş sayfanın cenk meydanı, yahut er meydanı olmasındır. Yazmaya koyulan onun tılsımıyla, bir yakamoz bulutu içinde kendi başına dans etmeye başlar. Bazen de kan terlemeye başlar. Ben en çok uzak geçmişin hikayesini yazarken zorlanırım, çünkü işimi çok ciddiye alır, çok çalışırım o yüzden günümüzde okurun sanat DNA'sını bozmaya yönelik şu laylay lom ürünler, benim kimyayı bozar, ruhumu çürütür. Tüpte hilkat garibesi canlı yaratmakla eştir onlar, benim gözümde. İrkilirim ve insanların onunla zehirlendiğini, doğru ve güzel üründen sonsuzca aralandığına inanırım. Esemeye Yaşadığınızı mı yazarsınız? Hayır, hiç olur mu...Ama yazdığınızda yaşadığınızın ipuçları vardır.

Esin perileri peki? Hayır, inanmam . Şu yazı atölyelerine de inanmam, yazmanın yaratmanın öğretilebileceğine de öyle. İş yok, it taşıyor, der halkımız bu tip eylemlere. Belki sanatsal beğeni düzeyi verir, bilgilendirir, eğriyi doğrudan ayırmasını, sanatın elifbasını belletir belki, ama, o kadar...

Yaratma, tıpkı şarkı söylemek için vazgeçilmez olan sağlam ses telleri, iyi cins ses gibi özelliklerle donanmış olmayı gerektirir , O nedenle sahici yaratan, yıllara dayanan sağlam yapıtlar bunca azdır. Bu doğuştan gelen yetenek, çok güçlü gözlem yeteneği, okuma, çevre, bilgi, çalışma ile elbette Yakup sabrıyla da desteklendiğinde yapıt ortaya çıkar, çıkmasa da tohumu atılır akla ve ruha, bu da zaten yaratıldığının kanıtıdır. Keşke öyle hülyalı, esin perilerinin tılsımlı değneğiyle falan ortaya çıkarılan bir iş olsaydı...Ne doğurma, ne ölme, yaratma bunların ikisinin toplamı kadar güç bir iştir. Erbabına kolay mıdır, hayır, çünkü erbabı da hem çok çalışmaktadır, hem yedi renk gökkuşağına sarmaktadır yaptığı işi, hem ölmektedir...Esin perileri belki işin en sonunda, nokta koyma, yaldız serpme faslında çıkagelir, tıpkı, evin işinin belini bükmekten baygın düşen gelin in ardından, mut-fak önlüğünü kuşanıp, oğluna kapıyı açan kaynanalar gibi. O ipek yumağının sarılabilmesi için, kozanın içindeki emekçinin aşık gibi yanması, tütmesi güzel bir ölüme yatması şarttır, ki ipeğin ucu bulunsun. Sabırla dut yaprağı başka nasıl atlas olsun?

Yaratma yolunda kan terleyen herkesin, sadağı oklu, kalbi aşklı, eli dermanlı, dili hünerli, acısı güzel olsun. Öfkesi bilenmiş, şarkısı sonsuz, kalbinin tokmağı yorulmaz, sabrı gani, dermanı sınanmış olsun. O büyük cen-gin içinde kenar gezip, yıldızlarda oturan esin perilerine de benden selam olsun.

Mehmet Rayman
/ YOZGAT

DOSYA

1956'da Yozgat- Sarıkaya Bebek Köyü'nde doğdu.M.T.A Genel Müdürlüğü'nde memur olarak çalışmaya başladı. Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümünü bitirdi..Basılmış *Kendi Biten* ve *Asuman* isimli iki şiir kitabı vardır. Kimi yarışmalarda ödül alan şairin şiirleri birçok dergi, gazete ve antolojide yayımlandı.

- b) hayata bakış açımı paylaşmak.
- c) sanat yalnızlığımızın mor menekşesidir.
- d) sanatçılara biraz esrik baktıkları doğru.yaşama renk katanlar diyelim. sanırım örtüşmüyor, başka ulusların sanatçıları daha yakın duruyor halkına.
- e) memnun olduğum pek olmamıştır.yaşamı hiç kimseye farklı kılmak istemem.bu nedenle kuralları çiğnediğim çok oldu.kayıplar benim içindi.toplumun mutluluğu benim mutluluğum.ıslık çalarak gezinmekte güzel olsa gerek.
- f) şiirin ırmağını taşımak için imgelem bulutlarını çağırıyorum gözlerime.yeni dergilerde görünmek keyif veriyor bana.
- g) elbette ötede.şiirin bir kıvılcımı parçalıyor atomun çekirdeğini.karanlıkta sevişmenin ne yararı var gözlerime.
- h) bulunç perisini dilime dolarım ben.
- i) sanat yaşamın ipeğidir. sanatını sanat yapanlar toplum için yaşarlar.
- j) insanın olduğu yerde sanatsızlıktan söz edilemez. doğaya yansıyan her varlık bir sanattır bence.paylaşarak çıkar sanatlar su yüzüne.sanatçı çoğunluğun adına mahpusları boylayan kişidir.kimin adına yalnız kaldığımızı bilmeyiz bile.

Esin Perileri

- 1-benim esin perim oyunsuz çocukluğum.yaşanmamış dostluklar.kitapların arasında kalan okşanmamış duygular.küçümsenmiş katkılar.sınıfsızlığı söylerken kendine yer açan çelişkiler...
- 2- yaratmanın bir iç özgünlüğü vardır.işte o an esin perileriniz gelir yeller belleğinizi.hiç zorlanmazsınız.
- 3-ürün verdiğiniz alanda birikimli olmalısınız.yoksa ne peri gelir ne esini.donanımlı olarak çıkarsanız dışarı sizi dürten köstü toprağını yığar yolunuzun üstüne.
- 4-dokunmak lazım.zamansız geçmek nesnelere içinden.sessizliğinin sesi olan imgeye yakın durmak. perisine gülümseyen şair iyi binicidir.
- 5-şairin evi barkı dış dünyası.dahası çok okuması.

6-periler sizi yoklar.bir kedi gözü gibi ışır dipten.sanat atölyesini şair kendi kurar.tozundan ipliğine kadar kendisidir.özgün yapıtın harcını burada karar duvarını yükseltir.çatısını çatar.çekilir oturur içine.saksı saksı çiçeklerin kokusunu verir yele.

7-tarlanızı derin sürmelisiniz ki toprağınız hava alsın. ekine katsın bütün verimini.bir başka eserin belleğinden havalanıp konabilirsiniz dağların başına.yapıtların komşuluğu devam eder biz ölünce.

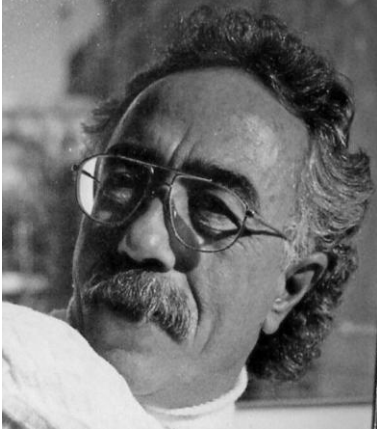
Yaratma Süreci

- 1-yaşamın elinden tutup gezinmektir.sözcükle söylenir göz kırparız mısralara.açılır gider hüzne bulanmış geceler.eskimiş giysilerden etkilenir parmak uçlarım.bazen türkülerde kalır yaşadıklarım.
- 2-ezilmişliğin şiirini çekerim örsüme.hayatı koparan kara ellere teslim etmem çiçekleri.
- 3-yelkenim açıktır gökkuşağı rengine.
- 4-sıradanlığın arkadaşıdır bence.
- 5-dıştan içe doğru kabuk bağlar yaram.o yüzden hiç kilo almam.
- 6-bir huysuzluk yaşarım.gen tarlanın ekini başağını çeker gözden yukarı.
- 7-yazmakla boşalmanın hazzı aynı.
- 8-bulutla gezinen yağmur yeşillenir bizim ele.
- 9-bencil bir çevreden ışıktır benim görevim herkese.
- 10-bir mutluluk katar yaşama.
- 11-özgün bir dokunuşla taşarsın nice arzulara.
- 12-gensiz ve gemsiz yazmak en iyisi.
- 13-beklentisiz ve yarışmasız olmaktan başka hiçbir tutanağım yok bu dalda.
- 14-kalemin kağıda geçen sözü.
- 15-bensiz akan ırmaklarda yikansın tüm dostlar.

**DUYUYOR MUSUN
KALBİMİ?**

Raşel Rakella ASAL

Bilal
KAYABAY /
Çanakkale

DOSYA

1.
Beşi yayımlanmış, biri yayına hazır altı şiir kitabı; bir düzyazılar bir de çocuk öyküleri hazır olmak üzere.

2
Herkesler "sanatçı" olmaya yöneldi, ortalıkta "sanatçı" dan geçilmiyor. Ne matah şeymiş. Elimde olsa hiç bulaşır mıydım.

3
Bire soru ki evlere şenlik. Yanıtlayacakların kaç başka ulusları, yeterince tanıyor, biliyor ? buradan nasıl görünüyor bilmem ama; hiçbir şey görüldüğü gibi değildir. Bizimkiler bilir gerçi her şeyi. Uğur Mumcu ne demişti: "Bilgi sahibi olmadan, fikir sahibi " olanlar ülkesiyiz. Toplumun sanatçıları nı toplum yaratıyor, onların çıkıp bir iki şov yapmaları yetiyor.

4
Şu lağımda debelenen dünyada "hayatından memnun olmak" bana göre değil. Eeesi.. olabildiğince insan yaşamaya uğraşıyorum. Tümünden soysuzlara bırakmamak için. Baya da keyfli oluyor, "ötekilerin" keyfini kaçırmak.

5
Yedinci şiir kitabı ve sözünü ettiğim düzyazılar la sevişiyorum.

6
Şu "sanatçı" geçinenler kendilerini toplumun başka bir yerinde görmek zavallılığından kurtarabilseler; belki işler daha kolay olacak. Yan yana omuz omuza daha güzel işler yapılabilecek.

7
"Sanatçı" da şu saydıklarınızın hiç birine gerek yok.CÜZDAN olmalı CÜZDAN.

8
Hâlâ tartışan mı var bunu. O zaman bırakalım "sanat kendini kotarsın" o zaman "sanatçı" larda belki toplumun cebinden çıkar, omzundan iner.

9
Sanatsız kalan toplum bizim ülkemiz gibi olur.
ŞU PERİLERİ DE HALLEDELİM BARİ

1
Mayanızda elgelleymediğiniz tepkisellik varsa, bunca etkinin saldırısında, biraz da insanlıktan paylanmışsanız, işiniz zor demektir. Bütün güzel şeyler zordur.

Beni Tut

Yeni bir alfabeyle konuş

Sakin sevişmeler

En şiddetli şehveti doğursun

İnançsızlığım ibadete dönüşüp

Sokulsun hücrelerime

Beni al

Kendimden koruma

Kaygılı düşlerde süzülen uçurtmamın

Ve imgemin babası ol

İzin verme kaçmasına

Şenay EKİN / KOCAELİ

, ...
Evrensel etki-tepki yasası sağlıklı çalışırsa yumurtalar dökülür. Kimi altın kimi bilmem ne... Olsun " Bitli baklanın, kör alıcısı olur."

YARATMA SÜRECİ Mİ ?..

Vallahi kardeşler, "akıllı" olup, görmemeye, işitmemeye, duymamaya, düşünmemeye, bilmemeye çalıştığım şeyler, Truva atıyla mı, daha başka kancıkça hilelerle mi nasıl oluyorsa, dolmuş oluyolar içime. Tersinmem de mümkün değil, mecburiyetten kusuyorum.

Daha ne deyim. Size kolaylıklar diliyorum. ✨

Ahmet YEŞİL
/ Mersin

DOSYA

Ressam

1954'te Mersin'de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini aynı ilde gördü. 1972 yılında geçirdiği bir rahatsızlık sonucu yürüme yeteneğini kaybetti. Ressam Nuri Abaç, İlhan Çevik ve Ernür Tüzün'den gerekli resim eğitimini aldı. Kısa sürede sanatsal çizgisini saptayan sanatçı, resmi bir yaşam biçimi olarak seçti. Mersin'deki özel atölyesinde çalışmalarını aralıksız sürdüren sanatçı çeşitli illerde karma, kişisel ve yarışmalı sergilere katıldı. Bu arada yaşadığı kente duyduğu özel ilgi ve sevgi dolayısıyla 1988'de "Mersin'in Eski Evleri" konulu bir dizi çalışma yaptı. Başta Kültür Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Tekel Genel Müdürlüğü, Ziraat Bankası, Akbank, Şekerbank, Vakıfbank Genel Müdürlükleri, Milli Piyango Genel Müdürlüğü ile D.Y.O. Eğitim Vakfı Müzesi, Ankara Resim Heykel Müzesi, Körfez Belediyesi Müzesi, Balıkesir Belediyesi Devrim ERBİL Müzesi, İstanbul Ramko Sanat Merkezi, Cumhurbaşkanlığı Koleksiyonu, Eczacıbaşı Koleksiyonu, Cumhuriyet Gazetesi Müzesi, Uğur Mumcu Vakfı Koleksiyonu, Adana, Antalya, Ordu, Mersin illeri vilayet özel koleksiyonlarında olmak üzere Almanya, Amerika, Kanada, Hollanda, İngiltere başta olmak üzere birçok dış ülkelerde de yapıtları bulunmaktadır. Sanatçı Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği, Ankara Birleşik Ressamlar Heykeltıraşlar Derneği üyesidir. Sanatçı şimdیه kadar 61.kişisel olmak üzere 279 karma ve yarışma sergisine katıldı.

- Yaratıcı gücüm ve yeteneğim olsa gerek . Kendimi bu özelliklerimle ifade edebilmemdir.
- Sanat, insan öznel kimliğini niteliksel kılan ona farklılığını hissettiren olgudur. Bunun için yaşamı da insanı da kimliklendiren, özneleştiren kültürüne katkı sağlayan yaşamına anlam ve değer katan olgudur . Onun için her zaman şunu söylerim, sanat sanatçı için bir yaşam biçimi olmalı ve sanat toplumunu yaratmak için de insan bunu yaşam biçimi içinde doğal olarak yaşamalır diye düşünürüm.
- Sanatçı toplumundan sanat toplumuna geçemediğimiz için tabi ki sanat toplum özelliğini yaşayan toplumlardan daha gerideyiz. Ama bu konuda da umutsuz değilim tüm olumsuzluklara rağmen.
- Yaşamın bireysel boyutu idare eder, sosyal toplumsal ve evrensel boyutuna gelince, insanlığın yaşadığı durumlara duyarlı biri olarak ne insan olarak ne de sanatçı olarak çok mutluyum diyemem
- Şu anda yurt içi ve dışı sergi hazırlıklarım var onlara hazırlanıyorum.
- Elbette sanatçı ilk önce insan duyarlılığında olmalı sanatçı duyarlılığı ve tutarlılığı da ondan beslenir bençe.
- Sanatçının dünyaya bir bakış açısı olmalıdır, siyasi duruşu vardır. Sanatçı ileriden yenilikten yana duruşu ile de yaşadığı topluma siyasi bakışı içinde de muhalif

bir duruşu olmalıdır. Sanatçı, perileri değil, güçlü sezgileri olan insandır.

- İnsanın olmadığı yerde sanattan söz edebilir miyiz? Veya bir kültür birikiminden .
- Sanatsız toplumlar hem akıldan hem duygusundan kimliklerinden hem de özgürlüklerinden. Fakat en ilkel toplumlarda bile şöyle böyle sanatçıda ve sanatta vardı kendilerince . Yoksa mağara duvarlarını neden resimlerler? Faklılıklarını yaşamlarını ifade etmek için diyorum .
- Esin perilerim yok onlara değil, sezgilerime güvenirim.
- Bende sadece sezgilerimin gücü yaratıcılığımı besler perileri beklemem.
- Sezgilerim bana yetiyor sezgilerimle yakaladığımı yaratıcı gücümle farklılaştırır yeteneğimle de et kemiğe büründürürüm.
- Yaratmak için üç temel koşul bilgi teknik bilgi, yeteneğiniz , sezgilerinizi
- hayır sanatçının kalbi, akli perilerle değil, yaşadığı her şeyle duyarlılığı çelişkileri duyguları ile beslenir.
- Perilerle işim yok onlar sadece masallarda vardır masalları da sonuçta insanlar yaratıyor. Yaratıcılık öğretilmez insanın doğasında varsa vardır.
- Tabi ki yaratmak keyif verir sonuçta kendini ifade edebiliyorsun bu da müthiş keyif verir.
- Herkesten farklı olanın doğal dışı vurumudur kişiye özel bir durumdur yorum dilidir bunun içinde düşsel sezgisel duyuşsal olanla da beslenen bir özellikler.
- Tüm bu söyledikleriniz sanatçıyı besler, sanatsal anlamda olumsuzlukla ve olumluluklar onun için malzemedir yani başta söylediğim gibi yaşadığınız toplumda dünyada muhalif duruşunuz yeniden değişimden insandan doğadan yanaysa etrafınızdaki yaşamınızdaki beslenerek sizi sanatsal üretiminizi etkiler tetikler besler.
- Kendini ifade etmektir .Yaşamına değer anlam farklılığını kendini ifade ederek kazandırmak içindir çünkü kendini ifade edebilen insan yaratıcı gücünün etkisiyle de farklılığını ortaya koyar bu hem bireysel hem de toplumsal açıdan kendine olan güveni sağlar sosyal düzen içindeki yerini de belirler .
- Yaşam izlerinizin özgünlüğü ve kalıcılığıyla . yani bir sanatçının yapıtlarındaki sürekliliği, özgünlüğü, kalıcılığı, evrenselliği ile geleceğe kalır.
- Bu soruya genetik uzmanlarının yanıt vermesi daha doğru olur .
- Destekleyende köstekleyende insanın kendisidir. Ama sanatçı her koşulda da varsa yaratıcı gücü yeteneği sezgileri onu kimse engelleyemez sanat tarihine bir bakarsanız hiçbir güç sanatçının üretimini yaratıcılığını engelleyememiştir.
- Sanatın toplum ve insan psikolojisi üzerinde yarattığı etki; insan olma, var olma bilincinin farklılığının ta kendisidir.

Alaattin TOPÇU

DOSYA

BİR DERGİ YARATMAK / YAŞATMAK

Alaattin Topçu , 01.04.1962 Artvin-Ardanuç doğumlu. Bir dönem Edebiyatçılar Derneği Yönetim Kurulu'nda görev aldı. Değişik illerde yayımlanan sanat-edebiyat dergilerinin Ankara temsilciliğini üstlendi. Birçok gazete ve dergide şiirleri, eleştiri-polemik ve denemeleri yayımlandı/yayımlanıyor. 1995'te Suteni Yayıncılık'ı kurdu. 1996 yılında *Kavram ve Karmaşa* adlı sanat-edebiyat-deneme dergisini çıkarmaya başladı; otuz sayı sürdürdü. 1997 başında Suteni Kitabevi'ni açtı ve altı ay sonra kapadı. Ayrıca, "İmge Öyküler" in düzeltmenliği yürüttü. Halen İmge Kitabevi Yayınları'nda çalışıyor; şiir kitapları ve romanı olan şair 16 yıldır yayın yaşamını sürdüren sanat-edebiyat dergisi *Damar*'ın yayın yönetmenliğini yürütüyor.

BİR DAMAR'DA BULUŞMAK...

On beş yılda bu üçüncü aynı başlık altında yazı yazmam... Neden? Bir türlü "Damar'da buluşma"yı beceremediğimden herhalde! Farklılıklarımızla bir arada olabileceğimiz, bunu varsılığa dönüştürebileceğimiz, geleceğe güzel bir kalıt bırakabileceğimiz bir yer (mekân) bize "dar" geldi sanırım! Algı yanlışsa eğer, bu kez farklı bir usamlama geliştirmem gerekecek.

Öyle ya hiçbir "emek" vermeden "Damar'da buluşma"yı alışkanlık haline getirdik! Tamamen birkaç kişinin özverisiyle yayın yaşamını bugüne kadar sürdür(ebil)en Damar için, andıklarım pek de orali olmadılar gibime geliyor. "Nasıl, bir şekilde, şöyle böyle, tökezleye mökezleye yürüyüp giden bir dergi" vardı Ankara semalarında!...

Ancak, Ocak 2007 tarihi gösterdi ki artık öyle değil!... Damar her an yayın yaşamını sona erdirebilir; çünkü hazırdaki "deniz tükeniyor" eninde sonunda! Okyanuslara kavuşamadığı için de seçenek üretmekte zorlanıyor. O kanalları açacak, denizi okyanusla buluşturacak arkadaşlar/dostlar şöyle bir yekinseler iyi olacak! Aksi halde bu semalardan "bir yıldız daha" kayıp gidecek!...

"Nasıl, bir Damar kapanır, bir başkası açılır! Ne gacağı var!" diye düşünenler çıkarsa (ki olasılıkla fazladır!), bilsinler ki

yanılma zamanları geliyor. Çok yakında o özverili insanlar, o atlara binip gidecekler; çünkü yapabilecekleri başka bir şey kalmayacak. "Deniz tükenince", dostlar "hazıra sevdalı" oldukça... Dergi çıkarıcılarının "Aslında çoktan bu işleri bırakmalıydık!" diye söylenmeleri de çok doğal karşılanmalıdır. Eh, birazcık da olsa kıyıda köşede içiniz burkulacak; "Yazık oldu mazık oldu!" diye "üzülecek", ama "huyunuzdan" vazgeçmeyeceksiniz...

Büyük olasılıkla bir şiir veya öykü veya eleştiri/polemik yazdığınızda "Şurada bir yerde bir Damar vardı ya sahi nereye gitti o!" diye bir an usunuzdan geçirecek, sonra yine "eski tas, eski hamam!" küflenip gideceksiniz!... Kusura bakmayın: "Sağlık olsun" falan demeyeceğim! İçimden gelmiyor!

Dün Kavram ve Karmaşa, bugün Damar, yarın Edebiyat ve Eleştiri vd. çıkarlar, kapanırlar... Ama gün gelir acı biberli gerçeği hepimiz tadarız. Çölleşen/kokuşan sadece dünya değil; dergilerimiz, edebiyatçı dostluklarımız, siyasal yoldaşlıklarımız da bu gidişten payına düşeni fazlasıyla almakta gecikmemişler...

Damar'ın veya bir başka derginin çıkıp çıkmaması inanın hiç mi hiç umurumda değil! Dün Kavram ve Karmaşa vardı, bugün yok! Çok istersem ve gerek görürsem "şurada burada" bir yazı yazar, geçiştiririm. Eminim, hepiniz şu an bana "nazire" yapar gibi, "Biz de öyle!" diyorsunuz; belki de vurdumduymazlığınızın kaynağı bu özelliğiniz! İkinci paragrafa kadar sabretseydiniz!... Siz bilirsiniz...

Ben yine de "ikinci paragrafı" yazacağım (okuyup okumakta tamamen özgürsünüz!): Gelecekte kaçmanın hiçbir adımı yok. Minik, küçük, orta, büyük... Bütün adımlar bizi/sizi, hepimizi geleceğe götürür; ama kimimizi çukurda, kimimizi engebeli yolda, kimimizi ise bulutlarda götürür. Çünkü daha derindeki sorun, "şurada burada" yazmak, görünmek, göstermek, açılıp saçılmak değildir. "Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesi"ne dediğimiz "geleceği görme" çabasına farklılıklarımızla omuz vermeyi becerebilmektir.

Bu noktadan baktığımızda, sonunun "şurada burada" yazmayla bir ilgisi olmadığını çok daha rahat kavrarız. Çünkü "nerede" yazdığımız her zaman çok önemlidir. "Niçin orada" yazdığımız ise bir kurt gibi içimizi kemirir. Niçin "dostlarımızın sofrasında" değil de... "Diğerleri"ni "düşman" olarak gördüğüm yanılığımıza düşülmesin sakın; ama bir yerde de "bizden olmadıkları" ayan beyan ortada. Bize/size o cicili bicili sayfalarında yer verdiklerinde bile, biliriz ki aslında amaçları hepimizi "o hapishaneye/tımarhaneye" tıkma hesaplarını yapıyorlardır! Ötesi mi?... Ötesi şu: Bazıları da "buradan kalkmışlar, etekleri zil çala çala oraya gitmişler"dir; ama "vuslata erdiklerinde", yani "satış" üzerinden birleşme gerçekleştiğinde geriye dönüp bakmaya yürekleri elverememiş/ vermeyecektir! Çünkü yüzlerine tükürüleceğini onlar da adları gibi bilmektedirler.

Uzattım. Ne "edebiyat"ın sırası şimdi ne de "laf ebeliği"nin!... Ya "neyin sırası" mı?... Artık ona da varın siz karar verin!... Bana gelince, beş yıl sonra bir kez daha "Bir Damar'da Buluşmak" başlığı altında yazmayacağıma, gidiş bu minval üz' re sürerse, şimdiden garanti verebilirim!-

ÖYKÜ

ÖDEŞME

Aysız, yıldızsız, göz gözü görmez bir geceydi.
Çoktandır beklediği geceyi göze almıştı kadın.

Güpegündüz günışığını yitireceklerini, karanlığa batacaklarını önceden gören bilici kadın dilsizdi üstelik. Sonradan, gördüklerini söyleyemesin diye dilsizleştirilmişti. Susturulduğunda bildiği yasaklanmış dildeki tüm sözcükleri unutacağı için.

Bildiği işaret sözcükleri tüm bilenler gibi çoktandır yasaklanmıştı kadına da. Ama o yasak sözcüklerini saklamıştı, kimsenin bulamayacağı beyninin yüküklerine, kendisinin bile gizlediklerinin yerini unutacağı, anılarını gizlediği eski evinde. Gün ışığında yeniden bulmak, hatırlamak üzere...

Çünkü necidir yenik tarihiyle, geçmişiyile ödüşmesi vardı kadının.

Sonra bitimsiz, amansız kapkara gece başlamıştı, ne kadar uzayacağını hiç kimsenin bilemediği...

Karanlık kıyımla inmişti apansız. Görkemli, göz alıcı, zamansız ölüm, geceden daha siyahı üzerlerine indiğinde.

Oysa böylesi dehşetli ölümü de göze almıştı kadın. El yordamıyla emeklediği karanlıkta, uzayacağını bildiği dehlizlerde görebilmek için ışığını biriktirmişti.

O zift karası, mevsimsiz karanlık uzarken dilsiz bilici kadın saklandığı kuytuda bekledi, bekledi, kararını verdi sonunda. Konuşması yasaklanmıştı beklediği yüzyıllar boyunca. Ama tüm konuşamayanlar, tüm dilsizleştirilmişler gibi söyleyemediklerini işaretlerle anlatabilirdi o da. Sessizce anlatabilirdi olan bite-ni, sessizliğin iç sesini işitebilenlere, Göremediklerine anlatabilmek için çoktan yazıyı bulmuştu ya insan. Kadın karlı bir kış gecesi tavanı kubbeli, taştan soğuk bir evde hazırlandı yeniden, uzun sürecek, o çöl yangınlarında yanacağını daha bilmediği yazı yolculuğuna.

Başlangıçta kımıl kımıl oynayan sözcükleri elinde tutamıyordu, ürkekti kadın. Çünkü sözcükleri yan yana üst üste alt alta getiriyor ama beğenmiyordu onlarla uydurduğu hikayeleri. O insanın gerçek hikayelerini bulmalıydı. Sabahları asit dumanları soluyan ruhunu yitirmiş kentleri, akşamları ağır adımlarla ışısız, çamurlu yollardan gecekondu mahallelerine dönen omzu çökmüş işçileri, geceleri sokak başlarını tutmuş dilencileri, kentin varoşlarından fıskıran yarıktı giysili kara yüzlü hırsız çocukları, ruhunu satmış fahişeleri olmalıydı onun kurmacalarında da.

Ama yazdıkları hep dar ya da bol geliyordu kadının kurmacaya uğraştığına. Yine deniyordu, yine olmuyordu. Kadın umarsızlığın burgaçlarında dönüyor ama kurtulamıyordu. Sonunda vazgeçti, deneye yanıla bulmaktan... Nerede yanlış yaptığını kendisine söyleyecek bir usta bulmak için yola koyuldu.

Hep aynı yöne, doğuya gitti kadın, aradığını orada bulacağına inandığından. Çok geçmeden ülkesinin her şeyin tümünden değiştiği öteki ucunda gecelediği bir kervansarayda buldu işinin ustasını ..Ona sordu. "Ey ustam, söyle bana nedir benim bilmediğim?. Arayıp ta bulamadığım." Ustası ona bilmeden hiçbir işi yapamayacağını anlattı uzun uzun. Nasıl kuracağını dünyayı yeniden, düşlerini nasıl gerçekleştireceğini...

Ustasının anlattıklarıyla denedi bu kez. Tıpkı onun söylediği gibi... Onun öğütlerini tuttuğunda oluyordu işte, oluyordu. Ne de güzel oluyordu hem. Okudu kurduklarını kadın. Sahneledi tek kişilik oyununu. Beğendi kurmaca dünyasını. Hep acı çeken kahramanlarını, kurmacanın fırtınalı denizlerine salıyor, kah kurtarıyor, kah bilinmeye gönderiyordu onları. Onlarla birlikte soluklanıyor, savaşıyor, yeniyor, yeniliyor ama hileli Truva atı aldanıyordu düzmeceye. İşin başındaydı daha. Bir süre sonra yine beğenmez oldu yazdıklarını. Yine tıkanmıştı, soluksuz kalmıştı işte. Karaladığı kağıtlarını yırtıp yırtıp atıyordu kah, kah biriktiriyordu. Ateşler, terler içinde kalıyordu yazmaya çabalarken Ama sözcükler artık geliyordu ona. Sözcüklerin ona ısındığını, usul usul yaklaştığını anlıyordu. Kadın sözcükleri sarıp sarmalıyordu. Onun söz dinleyen uslu sözcükleri ayrılmıyorlardı dizinin dibinden. Öylesine seviyordu ki, öylesine veriyordu ki sözcüklere her şeyini onlar ayrılmıyordu onun yanından. Arada bir söz geçiremediğinde yaramazca kaçıp gidiyorlardı elinden yine de.

Sonraları uykusundan da vazgeçti kadın. Geceler boyu imgeleminde yanıp sönen sözcükleri beklemeye başladı. Ortalıkta el ayak çekildiğinde gecenin karanlığına salıyordu imgelemiyi.

Sözcükleri, yanıp sönen yıldızları seçiyordu karanlıkta. Yazdı daha... Açık pencerelerden fırlayan kahkahalar, fısıltılar, yazın büyü, aşk sözcükleri onun kimseciklerin uğramadığı yıldızlara ve gökyüzüne yakın evinin penceresinden içeri giriyordu. Kadın sessizliğinde dinliyordu gülen, kahkahalar atan, hiç ödüşmesi olmamış mutlu insanları. O zaman anlıyordu, hep yapayalnız kalacaktı kendi kurmaca evreninde. Öylesi hazlara uzak... O dağlara tırmanan bir kaşifti. Yeni bir kıtayı arayan iyi yürekli korsandı kurmacasında. Kimseleri yanında isteyemezdi artık. Kimse katılamazdı onun ölümcül tehlikeli yolculuklarına. Kadın gözleri uzaktaki yoldan geçen otomobillerin geceyi tarayan farlarında, saatleri birbiri ardına içiyordu. Yaşamı yeniden kurgulayacağı büyü sözcükleri bekliyordu derviş. Sözcükleri de onu bekliyordu. Kimin kimi beklediğini unutmamıştı kadın. Arada bir yorulduğunda gözleri kapanıyor, başı kağıtların üzerine düşüyordu.

Geceydi...

Upuzun bir geceyi hep göze almıştı kadın. Ödüşmesi vardı tarihiyle. Ölümlemlerini, işkencelerini, susturulduğunu, yazmasının ve okumasının yasaklandığını istese de unutamazdı.

Kadın bir tutuklu gibi kendini evine kapattığında kış gelmişti, erkenden. Yaklaştığını fark etmediği kışı bir sabah karşısında bulunca şaşırıldı. Açık pencereden rüzgar saldıırıyordu odasına. Üşümüştü. Kalktı masasının başından, penceresini kapattı, sobasını yaktı. Oturdu bu kez sobasının başında. Aylar sonra ilk kez. Sobadaki kömürün çitirtiliyle oracıkta uyudu. Çünkü aşıkta artık. Eski, uzak bir türkü söyleniyordu yüreğinde. Kurmacası kahramanın, o alıcı bakışlı erkeğin bal rengi ışıldayan gözlerini düşleyip aylar sonra ilk kez güpegündüz uyudu..

Sonra, ilk kar indiğin de, o da, sevdiği erkek de çıkıp gitti onun kurmaca dünyasından. Sözcükleriyle masasının başında yeniden baş başa kaldı kadın. Boyun eğdi aşkını yitirdiğinde. Sığındı sözcüklerine, bir çocuk gibi yitirdiği düşünce ağlarken. Aşkını yitirdi kadın ama sözcükleri yitirmedi. Sözcükleri sevmekten hiç vazgeçmedi. Onları dize dize, döndüre döndüre, seve seve, etyle, kaniyla, sütüyle büyüttü.

Sonra olmayacak bir şey oldu, ansızın, dünya durdu. Yağmurlu bir yaz sabahında dünya duruverdi ansızın.

O duruşla yeryüzünden koptu, boşluğa savruldu kadın, yitirdi kendini.

Çünkü ölüm öpmüştü kadını dudaklarından.

Sevdiği, bir tanesi, küçücüğü... Ah... Nerede bulacaktı onu bundan böyle?

Haykırdı, bağırdı, sisli dağ başlarına çıkıp, kimselere duymadan.

Sözcükleri iteledi, itelediği ötekilerle birlikte.

Anlayamıyordu olan biteni.Tüm soruları karşılıksızdı artık. Çünkü önünde sonunda ölümü kavrayamayan bir insan, bir ölümlüydü o.

Gitti ağular içti. Ölmedi ama. Tüm bildiklerini unutmuştu da ölmeyeceğini dokuz canlı olduğunu unutmamıştı. Ölmeyeceğini biliyordu kadın. Ama yine de gitti, ağular içti. Ölemedi. Zehirlenip kıvrandı aylarca sığındığı yataklarda, ölemedi. Ama önünde sonunda etten kemikten kırılğan bir insandı ya o, tükendi bir gün. Uykusuzluğa dayanan başı solan bir çiçek gibi yastığa düştü:Ölümsü bir uykuda günlerce uyudu bu kez. Yüreği kendiliğinden atıp duruyordu bir tek. Ama dokuz canlıydı kadın.

Dayandı böylesi dayanılmaz bir ölüme de.

Ama sözcükleri terk ettiler kadını.

Esinler sisli başının içinde savruldu oradan oraya.

Kadına "Yaz." diyorlardı."Haydi, sırça saraylar kur.Bin bir masalını anlat."

Kadın ağlayıp stilusunu yitirdiğini, yazamayacağını söylüyordu onlara.

Kadına "Yaz." Diyorlardı.

Kadın yazamayacağını çünkü ölümün yüreğini çaldığını söylüyordu, ağlayıp.

Kadına "Yaz." Dedikçe, kadın göremediğini, körleştiğini söylüyordu.

Boşuna... Beyni uyanmıyordu sözcükleri duyduğunda.

Kadın yitirmişti stilusunu, kalemini.

Sonra nasılsa apansız ayağa kalktı,dirildi bir gün,bu kez yaşam perileri onu öpmüş gibi.Kalkar kalkmaz da kimselere tek söz etmeden giysilerini üzerine geçirip hazırlandı upuzun bir ayrıluğa.Çünkü nerede ve nasıl olduğunu bilemeden ölümsüzlüğe inanıyordu kadın.Sevdiğini,yüreğini söküp alan ölüme inanmıyordu.Kendi tanrısının böylesine acımasız olmadığını biliyordu.

Az gitti,uz gitti.

Hadrian'ın ak mermerden heykellerini hala güneşin öptüğü kentte konakladı ilk önce. Denizin sonsuzluğunu kucaklamış palmiyeli bir bahçede güçlü Hadrian'ın dev heykeli önünde güneşe doğru kaldırdı umarsız insan yüzünü, küçücük ellerini.Gözyaşları akarken hala,yalvardı kendi tanrısına,

ölüme çare bulması için.O bahçede ölümün öpücüğünü anlattığı bir erselik,onun boynuna gümüş bir gerdanlık takıp "Ölüme çare bulacaksın. Ara."dedi, ona.

Yeniden yola düştü derviş,ölümsüzlüğü aramaya.

Çölün kıyısındaki gül kokulu o eski kente vardığında çoktan yaşlanmıştı artık.Orada tavanı kubbeli taş bir evde yeniden kendisiyle baş başa kaldığında tanrısına yalvardı yeniden.Geceler boyu çölün boşluğunu gözleyip,yıldızlara bakıp yalvardı kadın, uyudu uyandı yalvarırken.Günleri tüketti,

Yalvardı,geceleri uzattı,bitkinleşti,sarardı, soldu Ama kendi tanrısına hep yalvardı kadın. Sonra dayanamadı insan gövdesi yeniden tükendi, uyudu.O zaman tanrısı acıdı ona,girdi düşünce konuştu onunla.dedi ki:"Ey ölümlü insan.Ne de yanıldın sen.O yaşamıyordu ki.O ölmedi.O yeniden doğdu."Kadın uyandığında şaşkındı. Ama inandı tanrısının yüreğinden söylediğine Ölümün hiç yaşamadığına.Onun insanın uydurmacası olduğu na...Sevdiğinin ölmediğine...İlk kez güldü sanki yüz yıllar sonra.

"İlgili misin". Ben'le

Sözlerin, harflerin efendisi soruyorsun "İlgili misin" ben'le

Aşk soru aşk titreyen merak söz için, harf için dolaşır sözlüklerde

İki eksik. ilgi ya da sorulan. ilgili bir fazla ve korkulan. ilgisiz

Aşk sorulanı yetersiz bulurken acıyla yutkunmaktadır son sözcükte.

Nalan ÇELİK

İSTANBUL

Geride dönmeye karar verdi unutulmuş gülümseyişini hatırladığında.

Kadın geri döndüğünde her gün sevdiğini yitirdiği yerden geçerken yineledi onun yeniden doğacağını.İçinden söyledikçe inandı onun yeniden doğacağına.İnandıkça yeniden söyledi,söyledikçe inandı.

Çok sürmedi.Bir gün ansızın stilusu aklına düştü kadının. Onu aramaya koyuldu. Buldu çok geçmeden unuttuğu yerde. Sonra gitti tabletini aldı bıraktığı yerden. Kıvrak, küçük, usta elleriyle stilusu döndüre döndüre, tabletine bastı yarım bıraktığı yerden hikayesini. Esin perileri şenlik yaparken çevresinde kadın yazdı, yazdı.Yazarken ağladı arada bir. Kalemini bırakıp gözlerini sildi elleriyle. Sonra yazdı yeniden.

Yazdıkça dirildi kadın.Ölümü yendi,esin perileri çevresinde uçuşurken.Yine uyumayı unuttu.Yine stilusunu bırakmadı elinden.Kadın yitirdiğini buldu yazdıkça.

Kadın kendini yeniden yarattı yazdıkça.

Kadın yitirdiğini yeniden doğurdu yazdıkça.

Kadın ölümü yendi yazdıkça.

Kadın kendisiyle ödeşti yazdıkça.☀

NİYAZİ UYAR

ÖYKÜ

GERÇEK BİR YAŞAM ÖYKÜSÜNDEN

ENGEREK TABİATLI ADAM

BİR ARKADAŞIMIN ANLATTIKLARI

Her gün domuz başı kaynıyordu sanki. Bir türlü seve-memişti, şalvarı kaltak pasaklı kadının oğlunu. Ama varmıştı işte, varmakla kalmamış karısı bile olmuştu... K a r ı s ı ... Günde beş öğün sebep olanlara beddua üstüne beddua ediyordu. Beddua karın doyurur mu, kimin dilediği olmuş? Öyle her itin havladığında denizler bulansaydı...

"Elinizi yüzünüzü alkabaklar yusun, hastalandığınızda bir tas çorba veriniz çıkmasın da sürüm sürüm sürünesiniz. Neymiş efendim, durumları iyiymiş, Şehrin zenginlerindenmiş de... Ardınıza kalsın zenginliğiniz, köpeklerle aş olsun, malınız mülkünüz. Çok yedik içtik, karnımız doydur elhamdüllâh!"

Sevememişti bir türlü işte. Bu boynuzu kırık herifle aynı yatağı paylaşmak, müebbet hapse mahkûm olmak demektir. Müebbet hapis, altmış metrekairelik bir dairenin, on iki metrekairelik bir yatak odasında bir ömür sürmektir. Kirli, kıllı, sakallı yüzlü, insan azmanı kereste tüccarı duruşlu, avlak yüzlü engerek tabiatlı adamla bir ömür sürmek, müebbede mahkûm olmak demek değil de neydi?

Binnaz, geçimini kıt kanaat temin eden, yemeyip yediren, sırtındaki gömleği satacak derecede özverili bir ailenin ortanca kızıydı. 'Biz çok çektik, bari bu olsan gün güneş görür de öteki kardeşlerine de kol kanat gerer.' Buna sebep evlendirmişler, bu avlak yüzlü, engerek tabiatlı adamla.

Engerek Tabiatlı Adam, her akşam, bir otuz beşliği de- virmeden yatağa girmezdi. Bir otuz beşliği bitirinceye kadar da bir paket sigaraya bana mısın demezdi. Sofradan kalktıktan sonra da üstüne bir kahve, arkasından da bir maden suyu içip dana gibi böğürür, gazını çıkardıktan sonra sızır kalırdı.

Her akşam, her akşam böyle yapardı Engerek Tabiatlı Adam. En baştan romantik olsun, aşk ateşini ateşlesin diye de Binnaz da ortak oldu gecelerine Engerek Tabiatlı'nın. İçtikçe, onun uçkurcu, peşkirici yanını tanıyınca nefret etmeye başladı. Hele iş yerindeki stajyerlerle fingerdeşmesini duyunca, iyice tiksindi. Binnaz:

"Kariyeri, benden aşağıda, nasıl olsa bildiğim gibi yönlendiririm bunu," demişti demesine de yarının ne getireceğini hesaplayamamıştı. Engerek Tabiatlı adam meslek lisesinin motor bölümünü bitirmişti. Eşinden aşağıdaki kariyeri bir arkadaş toplantısından kırbaç olup şaklamıştı yüzüne.

"Demek Binnaz senden daha yüksek okumuş?"

Engerek Tabiatlı Adam, daha o gün vermişti kararını. Her ne pahasına olursa olsun, Binnaz'ı geride bırakacaktı. Üniversite sınavlarında istediğinin çok üstünde puan almış ve çalıştığı okulun mühendisliğini tutturmuştu. Hem çalışmış; hem okumuştu. Okuduğu üniversitenin makinelerinin bakım işlerini yapmıştı. Okurken, hocalarla çok iyi iletişim kurmuştu. Hocalar:

"Üniversiteyi bitir, gel burada ders vermeye başla," demişlerdi. Üniversiteyi bitirmiş, orada da ders vermeye başlamıştı bile.

Engerek Tabiatlı Adam, evde domuzmuş; ama iş yerinde yunus. Cıvıl cıvıl stajyerleri ile oynaşını kimse bilmezmiş.

"Ben yatmaya gidiyorum, sen isteğin kadar ye iç; sonra da zıbar yat!"

"Haydi, cehenneme kadar yolun var, sana muhtaçlığım yok. Senin daktilon olmazsa, başka daktilo, o da olmazsa elimizle yazarız kızım, haydi cehenneme kadar yolun var!"

"Eline yüzüne teneşir tahtası değsin emi, elini yüzünü alakabaklar yusun, şalvarı kaltak kadının oğlu!"

"Allah razı olsun, senin gibi köpeklerin demesiyle deniz bulanmaz. Ben denizim, ya sen nesin, sen hiçsin, denizde bir damla bile değilsin!"

"..."

"Çay mısın, dere misin; yoksa bir damla mısın, sen aslında bir bok değilsin! Sen benim kör yerime geldin de sana he dedim ben!"

Binnaz'ın o gece bir dirhem uyku girmedi gözüne, yatağa döndü durdu. İki yıldır kafasını kurcalayıp duran hoşluklara yanıt aradı durdu. Bu Engerek Tabiatlı Adam'ın yanında hiçbir değeri yoktu. İki yıldır doğru dürüst birlikte olmamışlardı. Saysan iki elin on parmağını geçmezdi.

Açlık; ama ne açlık! Binnaz her şeye açtı: Sevgiye, sımsıcak bir yatağa, sonra... Bereket karnı aç değildi. Yoksa o açlık adama arpa ambarını bile deldirmiş. Hani derler ya "Allah insanı açlıkla terbiye etmesin!" Bu açlık mideye dair söylenmiş, öteki açlıktan söz edilmemiş, o açlıktan bile sayılmamış.

Binnaz'ın derdini bir Nilgün biliyordu, derdini bir Nilgün'e anlatmış, az da olsa onun telkinleriyle yaşama sarılmıştı. Bundan sonra artık onu dinleyecek değildi. Bu sırada Şakir geldi gözünün önüne. Gülen gözleri, güven telkin eden duruşu, sımsıcak kucaklayan sen de bir bireysin diyen tavı. Artık onunla olmalıydı, onun yanında kendini güvende hissediyordu. Kızı Esin ya onu seçer; ya da Engerek Tabiatlı ile devam ederdi. Bundan sonrası onun bileceği şeydi. Bugüne kadar hep onun için katlanmıştı Engerek Tabiatlı Adam'ın işkencesine. Şakir'le telefonlaşmalarına, mesajlaşmalarına öfkelenip duvara çarpmasaydı, hemen şu an gel, Saat Kulesi'nin önünde buluşalım diyebilirdi. Ev telefonun da bağlantısını koparmıştı. İki telefonun ikisini de paramparça etmişti. Şakir'in aldığı Yavuz Bingöl kaseti bardağı taşırın son damla olmuştu. Binnaz Şakir'e Yavuz Bingöl'ün Kara

Tren'i çok güzel deyince, Şakir iki dedirtmeden kaseti almıştı. Engerek Tabiatlı:

"Bu kaset nereden çıktı?"

"Hiç çıktı işte!"

"Nasıl çıktı, çıktı işte olur mu?"

"Şakir aldı, var mı diyeceğin?"

"Ağzına s... bu Şakir'in nefret ediyorum ondan. Bir daha onunla görüşürsen, başına geleceklere karışmam, haberin olsun!"

"Nasıl görüşmem aynı yerde çalışıyoruz biz, hiç öyle şey olur mu?"

"Ben dedim diyeceğimi, bundan sonra başına geleceklerden ben sorumlu değilim!"

"Şakir beni anlayan iyi bir dost, sende bulamadığım insanıyeti, sıcaklığı onda buluyorum!"

"Ne sıcaklığı kız, eli mi, yüzü mü, göbeği mi?"

"Göbeği!"

"Al sana, demek göbeği he?"

"Evet göbeği, var mı diyeceğin?"

"Demek göbeği, utanmaz, arlanmaz, terbiyesiz, bir de eğiten olacaksın, bir de anne olacaksın!"

"Sen benim anneliğimi bırak da asıl sen kocalığına bak, asıl sen babalığına bak! Kaç ay oldu benimle yatmayı, kaç ay oldu, elin elime deymeyeli, kaç ay oldu bir kelime konuşmadın? Pınarbaşılarında, Teleferik'lerde, İnciraltılarında el ele dolaştıkların var ya, beni ne yapacaksın, Esin'i ne yapacaksın? Sanki loğsalı avradım yanıma yaklaşmaz oldun!"

"Bir de konuşursun, al sana, al sana! Fakir çocuğu dedik, evine ocağına bağlı olur dedik, el deymemiştir dedik, demez olaydık, bok yedik!"

"Geç kalmadın ya yık geç, yak geç!"

"Seni bana yazanların, mehel görenlerin ocakları kararsın! Beni yere baktırdın ya, yazıklar olsun, bin kere yazıklar olsun sana!"

"Kavaktan odun, domuz derisinden post, senin gibi boy-nuzu kırıkta koca olmaz! Sen koca değilsin, sen kocamış bir öküzün! Senin yüzünden yıkıldı bu ocak!"

"Anam derdi de inanmazdım: Kapiya bağlayacağın itte bile asalet arayacaksın. Sen kimsin kız, sen kimsin? Anan sarımsak, baban soğan! Kokarlar, kokarcalar! Yemek yemeyi bile ben öğrettim sana! Öğretmemişler, öğretememişler. Ne bilsin kıcı kırık anan, sekiz kapiya, dokuz değnek çalıyor. Ana öğretir kız, çuha dokur bezi. Anan kim, çocuk öğretmek kim? Zilli garı hak akşama dolaşıyordu. Fırsatını buldu mu da Kahya Osman'la samanlıkta... Ananın ocağa yemek bindirdiği mi vardı? Mideniz makarna ile patates haşlamasından başka yemek yüzü mü gördü?"

"Namı kör adam, utanmadan anamı ağzına alırsın, Allah bin türlü zevalini versin senin!"

"Bir de karşımda konuşursun, al, al, al..."

Engerek Tabiatlı Adam, Binnaz'ı öldüresiye dövdü. Dövdü, dövdü; sonra da öldü diye de banyoya sürüyüverdi.

Şakir evlenmişti. Evlenmeye zamanı da olmamıştı, okumaktan, çalışmaktan. İş gücü sahibi olunca da Fadime Teyze'nin dediklerinin hiçbirine he dememişti.

"Gönüm kime akarsa, onu alacağım hiç boşuna dilini damağını kurutma Fadime Teyze!"

İşe başlayalı on beş yıl olmuş kafasına uygun biriyle karşılaşmamıştı. Tavsiye üstüne görüştükları ile birkaç kez

görüşmüş; sonra da vazgeçmişti. İş yerinde gördüklerine 'bunların elinden kabuklu yumurta yenmez,' deyip kapatmıştı kapılarını...

Odada bir Şakir, bir de Binnaz vardı o gün. Önce Şakir başladı anlatmaya. Birkaç cümle ile hayat hikâyesini özetleyiverdi, uzun ayrıntılı konuşmaktan hoşlanmazdı zaten. Sonra Binnaz anlattı. Anlattıkça anlattı, anlattıkça anlattı. Engerek Tabiatlı ile olan kavgalarını, her şeyi, her şeyi... Her şeyini anlatınca kuşlar gibi özgür hissetti kendini. Tüy gibi hafiflemişti sanki. Daha çok birlikte olmak, daha çok konuşmak için programlarındaki ortak boşlukları belirleyip üniversitenin ana kantinin önünde buluşmaya karar verdiler.

Aradan iki yıl geçti. Binnaz'la Şakir'in dostluğu derinleştikçe derinleşti. Derinleştikçe çözümsüzleşti. Çözümsüz oldukça dertlendiler. Feleğe ağız dolusu sitem ettiler. On sekiz yıl önce karşılaşmış olsalardı, neler olurdu, neler! Şakir:

"On sekiz yıl önce karşıma çıkmış olsaydın, alır kaçardım seni dağlara. Alır kaçardım da yer bitirirdim seni. Gözü kör olsun bu feleğin. Ah ah... on sekiz sene önce çıkmalıydın karşıma!"

"..."

Gelenekte evli barklı bir bir kadının bir adamla birlikte olması, konuşup etmesi doğru değildi. Binnaz, bunun yanlış olduğunu düşünmeye başladı. O nedenle, Engerek Tabiatlı'yı sevmeye çalışıyordu. Geçen günkü yediği dayağı bile sineye çekmeye çalışıyordu. Kızı Esin büyüyor, büyüdükçe serpiliyordu. Sevdiklerinden bahsettikçe Binnaz kendinden utanıyordu. Bu yaşta böyle şeyler... yüzü kızardı, soğuk soğuk terlemeye başladı. Esin'in büyümesi, Binnaz'a sevdiklerini anlatması, onu Şakir'den uzaklaştırıyordu. İki güzel dosttan, iki arkadaşta; sonra da aynı yerde çalışan iki personele döndü ilişkileri. Ayda yılda bir araya ya geliyor; ya da gelmiyorlardı. Bir araya geldiklerinde de gözlerinin içlerine bakmadan tek kelimelik cümleler kuruyorlardı. Herhangi bir yerde birbirlerinin adlarını gördüler mi, içlerinin yağı eriyordu. Bu öyle saman alevi gibi yanıp geçecek bir şey değildi ki, bu ateşle yanmıştı Kerem. Bu ateş Kerem ile Aslı'yı yakan ateşti. Bu ateş Ferhat'a dağları deldirmişti. Bu ateş, Mecnun'u çöllere düşürmüştü. Binnaz'ın unutmak için verdiği mücadele sinir sistemini allak bullak etmişti. Unutmaya çalıştıkça aklına düşüyor, aklına düştükçe daha çok özlüyordu. Binnaz, Şakir'i görünce yolunu değiştiriyor, öfkesinden dudaklarını ısırıyordu. Isırılan dudaklar ağzını kan çanağına çeviriyordu...

Binnaz çıldırıyordu. Bir tarafta kız Esin, öte tarafta Şakir! İki arada bir derede kalmıştı. Kızıyla göz göze geldi mi utancından yerin dibine giriyordu. Unutmaya çalıştıkça rüyalarına giriyordu Şakir. Gecesi gündüzü Şakir olup çıkmıştı.

Varyant'taki evinde Ege'de gidip gelen kuru yük gemilerinin Konak'la Karşıyaka arasında yolcu taşıyan feribotların, büyük, küçük balıkçı teknelerinin mavi sularla kucaklaşmalarını kıskanıp kaç sefer kucaklaşmışlardı Şakir'le ... Binnaz unutmak istedikçe Şakir hayalinde beliriyor, eline yüzüne tükürüyordu boyuna. Şakir'i artık görmek istemiyordu. Onu gördükçe utancı artıyordu, onu gördükçe kendinden nefret ediyordu. Ondandır uzaklaşmalıydı. Bir çare; ama nasıl bir çare? Tamamdı, artık buradan ayrılmayı kesin kafasına koymuştu. Ne edip edip buradan ayrılacaktı. Yarından tezi yok müdürlüğe gitmeliydi. Hatta hemen şimdi gitmeliydi.

Saate baktı, geç olmuştu, oraya varıncaya kadar, mesai biterdi. Yetişse bile amir efendileri yerinde bulabilir miydi? Yarına bıraktı.

Ertesi gün ilk işi müdürlüğe gitmek oldu. Şehrin en kenar mahallesindeki bir okula atamasını yaptırdı.

“Sen kimden kaçırıyorsun Binnaz, dedi Engerek Tabiatlı Adam. Benim bilmediğim bir şeyler mi var?”

“Yok, yok, inan hiçbir şey yok! Kenar okuldakilerin bana daha çok ihtiyacı var!”

“Ya demek öyle?”

“Evet öyle, başka ne olabilir ki?”

“Ben ne bilirim, ben yine bunun iyiye işaret olduğuna inanmıyorum; ama hadi neyse!”

Engerek Tabiatlı Adam'ın içini kemiren “göbeği” sözü şimşek olup olup çakıyordu beyninde. Acaba ne manaya geliyordu bu “göbeği” sözü?

O gün, Engerek Tabiatlı onu çok sevdiğini, onsuz yapamayacağını defalarca, defalarca tekrarladı durdu. Buna sebep gecenin sabahla karıştığı vakte kadar içtiler. O geceyi doyusya yaşadılar. Binnaz adamakıllı sızmıştı. Top atsan duyacak gibi değildi. Engerek Tabiatlı, telefonları fişten çekti, sigortaları kapattı. Dışarıda çöp torbalarını eşeleyen kedilerden gayri bir yaratık yoktu. Binnaz'ın son bardağına koyduğu onu en az iki gün uyuturdu.

“Göbeği... göbeği...”

“Sıcaklığı göbeğinde” Şimşekler çakmaya başladı bey-ninde yeniden. Her çakış, yüz binlerce kıvılcım olup yansıdı her bir yana. Her taraf, bir ışık, bir öfke olup kin kustu. Parça parça mı etmeli, pazarlarda mı satmalı? Nasıl etmeliydi de intikamını almalıydı? Sorular peşi sıra sıralandı kafasında.

“En sıcak yeri göbeği!”

Sonra birden kızı Esin geldi gözünün önüne.

“Baba annemi çok seviyorum, ne olur ona kıyma. Bana hayat verdin, seninle hayat buldum, bir dediğimi iki etmedin, baba annemi çok seviyorum, ne olur ona kıyma,” diyordu.

Engerek Tabiatlı Adam gözleri kan çanağına dönmüş bir vaziyette başını alıp gitti...

Binnaz başı ağrılar içinde iki gün sonra kendine geldi. Masanın üstünde bir not:” Ben yokum, hem kendi, hem Esin'in yaşamından sorumlusun, hakkını helâl et, böyle bir yaşamı hiçbir zaman hak etmedim...”

Televizyonların ana haber bültenlerinde bir haber:

“Çeşme açıklarında Sakız Adası'na kaçak yollardan mülteci taşıyan tekne battı, mültecilerden sekizi yüzerek, Sakız Adası'na sığındı. Kırka yakın mültecinin hayatından umut kesildi...”

Sakız'a ulaşan mültecileri Türkiye'ye iade etmeyeceğini söyleyen Yunanlı yetkililer, “sığınanlar siyasi mülteci statüsünde işlem görecektir,” dedi.

Sorun iki ülkeyi savaşın eşiğine getirdi. Mülteciler üçüncü bir ülkeye teslim edilerek sorun giderildi. Binnaz Şakir'i bundan sonra hiç görmedi. Esin, barda tanıştığı bir hipopçu ile birlikte yaşamaya başladı. Engerek, imini timini kaybettirerek, dilediği gibi bir yaşam sürdü, batı ülkelerinde...

İLKER GÖREN / mersin

yalansız konuşmalar

765. *yanlızlığı bilye yapıp oynayan çocukların bir gün katil olacağını söyleyen kahinin ölümü bir uğultu bırakır kuluklarımda. çocuklar katil olmaz ama hiçbiri de bilmez bir karanfili yada gökyüzünün maviliğini. (ölümün azrailden yana olduğu zamanlarda söylenenler.)*

556. *adam köpeğine havladıktan sonra bir ibrahim tatlises türküsü söyleyip öyle başlar şiir yazmaya.*

334. *suçluların hapisane günlüğünde bir güvercin resmi ve demir parmaklıklar. birazdan gardiyan gelecek, elinde karanfillerle gökyüzüne evlenme teklif etmek için suçluların ağlamışlığında.*

123. *aynanın yere düştüğünü gören adam duvarın resmini çekip yakışıklılığını satmaya çalıştığında bir kurşun asker intihar eder fahişelere. (herşey yalnız kalmamak içindir.)*

443. *hayattan öcünü almak isteyen bir serçe siyah beyaz filmlerin kahramanlarıyla işbirliği yaparken bir kadın kıyametin habercisi olan deccale makyaj yapar.*

598. *masal anlatan adam gecenin karanlığından korkarken güneş gelinliğini giyer aydınlık için. evlenir adamlarla güneş. yanlızlık bir yıldızın ışığında.*

667. *bir yanlızlığa şiir yazan bir gözü kör. (uğursuzluk) şair eliyle yokluyor bazen güzelliği tam görmediği için. geçen gün denizi yokladı şair ağlamak için.*

666. *aşkın içine gömülen adamın gözyaşlarında bir eski roman ve yanlızlığın kırbaçlı hali var. adam ağlamayı bırakıp güldüğü zaman saçları uzuyor ve tövbe ediyor bir daha kırlangıç öldürmemek için.*

631. *bircok insanın cebinin delik oluşundan sorumlu olan hayat kendisini bir eskiciye sattığında geride kalan sadece ölümdür.*

777. *bir yarım film ve hiç bitmeyecek olanın kargalara denk gelen şarkısıyım. şimdi gecenin sonu ve kemancılar arabesk parçaları çalarken karanlığın içinde ben bir duvarın mahremiyetini bozmaktayım. kargalar böyle söyledi.*

ÖZLEMİN BİTTİĞİ YER...

...Dağların akşam karanlığında ki silüetine, tepelerin ardından batmakta olan güneşe, giderek renkleri kaybolmaya başlayan ormana baktı... Samanlı Dağlar'ını bu kadar yakından görmeyeli ne kadar uzun zaman oldu diye düşündü, "boş ver" dedi içinden, "şimdi buradasın ya!" Sonra, bir film şeridini geriye sarar gibi o güne döndü.

Sabah yatağında hafifçe doğrulmuş, pencerenin çerçevesiyle manzara karşısında rüyada olduğunu sanmıştı. Karşısında, birbiri üzerinde yükselen dağlar, önlerinde gri tepeler, sonbahar renklerinde ki orman, alabildiğine yeşil ovalar ve vadiler...Dar patikadan aşağıya doğru yayılan sürüyü fark etti sonra. Daha yakından görmek için fırladı balkona ve giderek yaklaşan sürünün çingirak seslerine, neşeyle zıplayan bembeyaz bir kuzunun melemeleri karıştı. İki kocaman çoban köpeği, yaptıkları işin bilincinde ağır ağır sürünün etrafında dolanıyorlardı. Çobana takıldı gözleri... Ağzında yarılanmış bir sigara keyifle tütürüyor, elinde ki değneği arada bir sallıyor, sırtında ki kepenekle, ordusunu yöneten bir komutan edasıyla tepenin az üstünde ayakta öylece duruyordu. Gözlerini ovuşturup tekrar bakmıştı. Bu, inanılmaz hoş bir görüntüyüdü. Arkadaşları; "Geldiğinden bu yana gözlerin başka parlıyor, yüzüne renk geldi," diyorlardı. Haksız da sayılmazlardı. Ankara'nın karanlık sabahlarından sonra böyle bir aydınlığa gözlerini açmak... Evet, yüzü gülüyordu. Çünkü şansının, yine ondan yana olduğunu düşünüyordu. Yaşamında belki de yapabildiği en radikal değişikliklerden birini gerçekleştirmişti her şeye rağmen... Ankara'dan ayrılma kararının alınması, ardından hemen başlayan taşınma hazırlıkları ve telaşı... Paşaköy' de tutulan kiralık ev... Sabahın erkeninde geldikleri, dağlar arasında ki bu şirin doğa kentine bayılmış, hatta kelimenin tam anlamıyla aşık olmuştu. Sonra ki günlerde herkesi şaşkırtan ani bir kararla da buraya yerleşmeye karar vermişlerdi.

Son iki ay nasıl da çabuk geçmişti. Bu hızılık, içinde inanılmaz bir heyecan fırtınası yaşıyordu. Arkadaşları şaşırmışlardı; "Afferim kız sana, sen neymişsin meğer" demişler, hayranlıkla onu kutlamışlardı... E cesaret isterdi bunca zaman sonra her şeyi geride bırakıp, yeni başlangıçlara yelken açmak...

İşte o sabah da yine aynı heyecan ve coşkuyla uyanır uyanmaz, acele giyinip dışarı fırlamıştı.

Yıldız çiçekleri, yılın bu zamanında hala canlılığını yitirmemiş. Hecai menekşeler, kırmızı, sarı, turuncu çuhalar, mor beyaz zambaklar, en sevdiği papatyalar, kendilerine hak kularıyla sardunyalı... Burası cennetin bir köşesi olmalı diye mırıldanmıştı kendi kendine. Orda burada uçuşan rengarenk kelebekler, birbirini kovalayan sümüklü böcekler ve solucanlar... Bu kadar çoğunu ne zamandır bir arada görmediğini anımsamıştı. Sonbahar mı yoksa ilkbahar mı diye düşünmüş, gülümsemişti arkasından. Dört yanını saran ormandan gelen kuş seslerini dinlemişti gözleri kapalı. Huzurla dolmuştu ne zamandır kararın yüreği. Oksijen dolu havayı derin bir nefesle ciğerlerine çekmiş, bir süre öylece,

bütün bunların bir rüya olmadığına kendini inandırmaya çalışmıştı. Artık şu lanet olası sigarayı da içmemeliyim, diye geçirmişti içinden.

Yağmurlarla renkleri değişmiş, solgun görünüşlü bankalarda seyretmişti uzaklardaki puslu mavi denizi... Ve uzayıp giden Bursa-Yalova karayolunda, telaşla koşuşan minik arabaları...

Yürürken evleri ve bahçeleri de dikkatlice süzüyordu bir yandan. Bu, ona mesleğinin verdiği bir alışkanlık olmuştu. Doğaya ait etrafındaki her şeyi illa ki görecekti ve inceleyecekti. "İnsanlar bir şeyler yapmak için çabalamışlar, hatta karalahana, kıvrıkcık, taze soğan,maydanoz..." ekmişler, etrafını taflandan çitlerle çevirmişler, toprağa işlerlik kazandırmışlar; "Ben de evin önüne ortanca, göbeğin içine de birkaç gül dikmeliyim" diye geçirmişti içinden...

Zamanın nasıl geçtiğini anlayamadı... Aslında buralarda zaman öylesine çabuk geçiyordu ki...Geleli neredeyse beş ay olmuştu bile. Babasının sözünü hatırladı; "Güzel zamanlar çabuk geçer"... Hayır, aksine durdurulmalıydı zamanı ve tadına varmalıydı her güzelliğın yavaş yavaş.

Aşağıda, yeşillikler içinde kendisine bakan Soğucak Köy'ünü gördü. Keşfedilecek kim bilir daha ne çok şeylerin olduğunu düşünüp, tıpkı yaramaz bir çocuk edasıyla muzipçe gülmüştü. "Bir gün de şu karşı patikadan ormana yürümeli"... Heyecanlanmıştı, burada her yeni bir gün yeni başlangıçlara gebe olmalı diye geçirdi içinden.

Aradığı, daha doğrusu özlediği her şey bir aradaydı. Balkonda bakınırken güneşin son ışıkları da kaybolmaya başlamıştı. Olsun, yarın yeni bir gün olacak, güneş daha bir başka parlayacak, her şey daha bir güzel görünecekti.

Bu öykü bir hasretin öyküsüdür. Yıllar sonra geriye ya da yuvaya dönüşün, nihayet biten bir özlemin, bu satırlara sığdırılmayacak kadar uzun bir hikayesi...

Gençlik yıllarının en heyecanlı ve duygu yüklü günlerine, hüznün, sevgi dolu paylaşımların yıllar süren dostluklara dönüştüğü, o unutulmaz zamanlara kavuşmanın öyküsü...

Anne, baba ile geçirilmiş en güzel yıllar, ardından gelen evlilik, yaşamın en yüce duygusu annelik... İşte satırlara değil ama, en az yirmi yıla sığdırılan bir yaşamın geçtiği yerlere yeniden dönüşün hikayesidir bu... Ait olduğuna inandığı, Yalova' ya dönüşünün... .. Gecenin serinliği çökmüştü yavaş yavaş. Üşüdüğünü fark etmemişti, içini ısıtan bu duygularla. Balkon kapısına yöneldi. Pencerenin içinde, küçük süslü saksılarında ki, mor, pembe, leylak renkli çiçeklerle bezenmiş menekşelerini okşadı. Karanlıkta kalmış yollarında, kaybolmayı düşlediği Samanlı Dağlarının sevimli tepelerine bakarak...

DAVA / KAFKA

Birsen DURMAZ / BURSA

"Her sözcüğün çevresi, kuşkuyla sınırlıdır." KAFKA

Franz Kafka, Alman asıllı Yahudi bir tüccarın en büyük oğlu olarak 3 Temmuz 1883'te Prag'da dünyaya geldi. İçe kapanık bir çocukluk ve gençlik dönemi geçiren Kafka'nın yaşamında en büyük etkiyi babası bırakmıştır. Onu, insan olarak yaşamının imkansız olduğu görüşüne varıracak ve otorite fobisine sürükleyecek denli bir etkisi ve katlanılmaz bir ağırlığı vardır babasının. Kompleksler, yalnızlık ve fobilerle dolu bir iç dünya en iyi yansımalarını yazınsal gücünde gösterdi. Zayıflığının bilincinde olan Kafka, kendine yönelik yoğun bir gözlem gücüne sahipti. Bu durum kendini en iyi Kafka'nın şu sözlerinde göstermektedir: "Bildiğim kadarıyla, yaşam için gerekli koşulların hiçbirini beraberimde getirmiş değildim, yalnızca insana özgü genel zayıflığın taşıyıcısıydım. Bu zayıflık sayesinde yaşadığım dönemin bana zaten çok yakın olan, savaşmak değil belli ölçüde temsil etmek hakkına sahip bulunduğum olumsuz yanını olanca gücümle özümsemdim. Gerek kapsamı dar olan olumludaki, gerekse artık olumluya dönüşmenin sırrına varacak boyutlar almış olumsuzdaki payı, kalıtım yoluyla elde edilmiş değil..." Yaşamı, insanın kendilik bilincinin, savaşımın, kırılma ve savunmasızlığın, yazgının, umudun ve aynı zamanda varoluşsal umutsuzluğun yazma eylemine dönüşümünün serüvenidir adeta. Duyarlılığı ve kendi yaşamının saldırısına rağmen içinde trajik kararlar da verebilecek gücü barındırır içinde. Yapıtları kendini adayışın ve derin bir içgörünün ürünleridir. Yahudi olduğu için Almanlar tarafından sevilmemesi, Almanca konuştuğu için de Çekler tarafından aşağılanmanın uzantısı olarak temel yaşantısı, yabancılık ve dışlanmışlık üzerine odaklanmıştır.

Kafka, bir çok araştırmacı ve eleştirmen tarafından çoğunlukla 'yeni ve daha derin bir Edgar Allan Poe' olarak görülmüştür. Camus'ya göre Kafka, bizi insan düşüncesinin son sınırlarına getiren kişiydi. Sartre içinse, çağımız batı edebiyatının öncüsüyü. Ernst Fischer'e göre o, zayıflığın yarattığı bir dehaydı. Çağdaş edebiyatı ve varoluşçu düşünceyi derinden etkilemiş olan Kafka'nın metinleri, örtük anlamlı metinler olarak, düş gücünün gerçeküstü öğeleri yarattığı bir nitelik taşır. Çoğunlukla da ürkünç olan tasarımlarla varoluşun anlamsızlığına darbesini indirmekten çekinmez. Ancak tüm bu varoluşsal ve naif yönlerinin yanı sıra yapıtları, düş gücünün kusursuz işleyişinin yalın bir dille ifadesi bakımından da oldukça etkileyicidir. Kuşkusuz düş kurmak insanoğlunun en büyük ayrıcalıklarından biridir ve Kafka bu ayrıcalığı sonuna dek kullanmaya kararlıdır. Kafka'nın sözleriyle "düş, gerçeğin örtüsünü kaldırır; tasarım gerçeği geriden izler. Buradadır yaşamın ürkünçlüğü-sanatın sarsıcılığı". Ona göre, dünyada rastlantı diye bir şey yoktur. Rastlantı ancak insanın zihninde, sınırlı algılarında. Bunlar bilgi sınırlarımızın yansımalarıdır. Rastlantıyla kavga, hep kendimizle kavgadır, hiçbir zaman kazanamayız.

Biliş dışının, dışlanmışlığın yarattığı komplekslerin, ilkel dürtülerin ve kalabalığın, kitle içerisinde saklanmayan bir ruhun yansımalarının; ait olamamanın yersiz yurtsuzlaşmanın belki de en yoğun bir biçimde yüzümüze vurduğu romandır "Dava". Romanda neyle suçlandığını bilmeden aniden tutuklanan bir karakter çıkar karşımıza. Josef K., bir sabah ansızın beliriveren iki memurun tedirginlik ve şaşkınlık yaratan tavırlarıyla tutuklandığını öğrenir. Bu durum, ilk önce kendisine bir şaka gibi görünse de, davalı olduğu kabullenmek zorunda kaldığı bir gerçek haline dönüşür. Joseph K. diğer Kafka yapıtlarında olduğu gibi modern insanın sıradan ve monoton olan işlerinden birini yapmaktadır. Bu kez karşımıza çıkan meslek bankacılıktır. İşini iyi yapmakla bilinen ve belirli bir kariyeri

bulunan K., neden tutuklandığından habersizken etrafındaki herkesin ilginç bir şekilde davadan haberi vardır. Adalet sisteminin yetersizliği ve bürokrasinin engelleriyle çaresiz kalan K., gücü tükenene kadar uğraşa da sonunda idam cezasından kurtulamaz. Adeta Gizli bir makamın memurları tarafından gerekçe gösterilmeden tutuklanan Josef K., yine de direnç göstermekten ve umut etmekten vazgeçmemiştir. Ama hiçbir şekilde davasını yürüten asil yargıcı tanımamıştır. Bu, adı belli olmayan otoriteler tarafından insanın güvensizliğe itilme olduğu en önemli göstergesidir. İnfaz sırasında karşı binanın penceresinde bir adam belirir ve kollarını Josef K.'ya uzatır. Bu, umuttur onun için, zayıf ve işe yaramayacak kadar yetersiz de olsa. İşte insanı yaşama karşı ayakta tutan da budur. Tüm kötülüklerin yanında Pandora'nın kutusundan çıkan tek ve son iyi şey olan umut, insanın sahip olduğu biricik şeydir. Dünyaya atılmış olduğunu fark eden, varlığını yalnızca kendiliği içinde kavrayabileceğini anlayan ve en sonunda yazgısını kabullenmek zorunda kalarak yaşamı onaylayan trajik insan gibi K. da, aracısız bir biçimde hesaplaşması gerektiği davasının merkezinde kendisinin yer aldığını anladığında artık çok geç olmuştur. Trajik kararlar alabilen karakterler Kafka yaratılarında sık rastlanan bir durumdur. "Değişim" adlı öyküsünde ailenin yıkıcı gücü, insanın nesneleşmesi, yabancılaşma ve kirlenmiş olan insanlık konu olarak alınmıştır. Gregor Samsa bir sabah kötü bir kabustan uyanınca kendini korkunç bir hamam böceği olarak bulur. Kendini var edememenin, içeriksiz kalan, iktidar ve bürokrasiyle bir kalıba dönüşen bireysel yaşamın dışavurumu olan bu öyküde kitleler içerisinde sıkışık kalmış modern insanın varoluş yazgısını görürüz. Samsa geç de olsa bu yazgının farkına varmış ve yaşamın olduğundan daha farklı olamayacağını anlamıştır. Bir anlamda o, Nietzsche'nin de sözüne ettiği "ebedi dönüş"¹ gerçeğiyle yüzleşmiştir. Tamamen yabancılaşmış dış dünya ve kendi kendiyi sınırlandırılan benliğin parçalanışı, "Şato", "Dava", "Amerika" gibi romanlarında da temel konulardır.

Ülkesine, statüsüne ve ailesine karşı bir yabancılaşma yaşayan Kafka, kendisi gibi yazgısına yenilmiş bir kişiliği konu edinir. "insanın kendi yaşamının nedenselliğe tabi olduğunu, özgür bir egoya sahip olursa bile fenomenal dünyada asla tam bir görünüm edinemeceğini"² ve sonunda özgürlüğün bir serap olduğunu anlatan bir kişilik. Kendi kendine sürgünün kaçınılmaz sonucu olarak kendine, başkalarına ve dünyaya yabancı olan K., "ailesine dahi yabancı olan, kendini her gün karanlık bir evde yeniden doğmuş bulan ve varlığını onaylanmasını bekleyen"³ Kafka'nın bir dışavurumudur. K. tıpkı Camus'nün uyumsuz insanı, absürd insanı gibidir. "Absürd insan, içgüdüsel olarak mutlu olmak isteyen, hayatının sınırsız olarak sürmesini özleyen, başka insanlarla ve dünyayla ilişki kurmaya çalışsan ama bu isteklerinin gerçekleşmediğini gören, bu durumu tüm açıklığıyla karşılayan ama bu durum karşısında ne yapabileceğini araştıran insandır."⁴

"Dava"nın tüm bunların yanında, toplumsal, siyasal ve tinsel alana ilişkin göndermeleri de oldukça çarpıcıdır. Günümüz toplumlarını da kapsayan zamanlar üstü bir biçimde yapılan saptamalar, "toplum , politika, birey gibi kavramların yerini kitleye bıraktığı"⁵ çağımıza da büyük ölçüde ışık tutmaktadır. Roman, yeni

¹ Ebedi dönüş, Trajik insanın temel özelliklerinden biri. Nietzsche'nin felsefesinde yaşamın döngüselliğini ve onunu olduğundan daha farklı olamayacağını kabulleniş, onu her durumda onaylayış, onu olduğu ve aynı haliyle tekrar tekrar yaşamaya hazır oluş.

² Bkz. Arendt, Hannah; "Geçmişle Gelecek Arasında", İletişim Yay., İstanbul-2001, s. 120

³ Fischer, Ernst; "Franz Kafka", (çev. Ahmet CEMAL), BFS Yay., s. 68-69

⁴ Gündoğan, Osman; "Albert Camus ve Başkaldırma Felsefesi", Birey Yay., İstanbul-1997

⁵ Baudrillard, Jean; "Simülaklar ve Simülasyon", (çev. Oğuz ADANIR), Dokuz Eylül Yay., İzmir-1998

bir zamanı önceden haber veriyor gibidir. Romanda Josef K. Söz konusu gizli makamın kendisine açtığı davaya ve dolayısıyla da geri planda kalan, gücü elinde tutan asıl sorumlulara karşı çıkar. Bu karşı çıkış, romanın kilit noktasını oluşturan davanın ardında yatan nedenlere ilişkin şu sözlerle ifade edilir: "... bu soruşturmanın arkasında büyük bir örgüt saklı yatıyor. Öyle bir örgüt ki, hizmetinde yalnız parayla satın alınabilen görevliler, sersem şefler ve en iyilerinin erdemliliği alçak gönüllü olmaktan ileri geçmeyen sorgu yargıçları çalıştırmakla kalmıyor, mübaşirlerin zabıt katiplerinin, jandarmaların ve diğer kimi yardımcıların, hatta cellatların aralarında yer aldığı o hayli kalabalık zorunlu maiyetleriyle bir yüksek ve en yüksek bir yargıçlar topluluğunu da sinesinde barındırıyor. Peki nedir bu örgütün amacı baylar? Amacı, suçsuz kişilerin tutuklanması, bu kişilere karşı saçma ve benim davadaki gibi çokluk sonuçsuz kalacak bir kovuşturma ve soruşturmanın yürütülmesi."⁶ Bu sözler günümüzde perde arkasında kalan güçlerin nasıl otorite bir kurduğunun ve toplumsalın için için kaynarak kitlelere dönüşümü sonucunda bu otorite karşısında saklanan insanların durumunu açıkça gözler önüne sermektedir. Josef K., "Yalan dünyanın düzenine dönüştürülüyor." derken Baudrillard'ın teşhisini yineliyor gibidir: "Kitle toplumsalın sonunun getirildiği ve yeniden üretilen gerçeklik alanıdır. toplumsal arz-talep düzeninin bir parçası haline gelmiştir." Çağımız artık trajik ve duyarlı olmaya yaklaşamayan, etkisiz insanın çağıdır. Hannah Arendt'in deyişimiyle "makinele- rin ritmine uyum sağlayan bir çağ". Ve yine bu çağ onun kendi dönemini tasvir ettiği gibidir: "Yeryüzünün ve evrenin bütün süreçleri kendilerini ya insan yapısı ya da potansiyel olarak insan yapısı olarak sunmaktadır. deyim yerindeyse verili olanın katı nesnellliğini silip süpürdükten sonra bu süreçler, başlangıçta onlara anlam kazandırdığı ve bütün bu süreçlerin içinde akabileceği, böylelikle aralarındaki çatışmaların ve özgüllüklerin birbirini götürebileceği ebedi bir zaman mekan olarak düşünülmüş kapsamlı ve genel bir süreci de anlamsızlaştırmakla sona ermiştir. sadece doğa kavramımızın değil, tarih kavramımızın da başına gelen budur. dünyadan radikal ölçülerde yabancılaşmanın var olduğu bir durumda tarih de doğa da anlaşılır olmaktan çıkmıştır. ...zira kitle toplumu, hala birbirleriyle ilişkisi olan ama bir zamanlar hepsi için ortak bir anlamı olan dünyayı yitirmiş insanoğulları arasında ortaya çıkan bir örgütlenmiş yaşamdan başka bir şey değildir."⁷

'Öteki'nin, 'ben' olmanın, 'biz' olmanın anlamını kaybettiği, daha doğru bir deyişle anlamın yitirildiği ve derin bir nihilizmle çatırdayan bu ilişkiler ağında, "Dava"nın çağımızı anlamlandırmaya yönelik ufuksal gösterimi bizi günümüz teorisyenlerinin önemli tasvirlerini onaylamaya götürmektedir. Ama biz bu ortamda "sadece toprağın ıssızlığını değil, toplumsallığın ıssızlığını, emeğin, işin ıssızlığını ve enformasyonun yoğunluğuyla yaratılan bedenin ıssızlığını da hayal meyal görüyoruz."⁸ Gerçek olanla sanal olan arasındaki geri dönüşü olmayan ayrılmazlık tüm tinsel alanı multimedya ve enformasyon teknikleri aracılığıyla gitgide daha sığ ve çorak bir duruma sürüklemektedir.

Kafka'nın "Dava"sında, insanın anlamsız bir yaşamın ardından dışlanarak ve otorite tarafından yaralanarak yalnız bir şekilde gerçekleşen ölümünü görmekteyiz. İşte Kafka'nın belki de sezgisel gücü ve öngörüsü de burada ortaya çıkmaktadır: İnsancılığın yok oluşu! İnsancılık artık kendine yabancı bir biçimde, sadece neslini devam ettirme ve türünü koruma dürtüsüyle özdeşleşmiştir. Yaşama felsefesinden ve güçlü değerler sisteminden yoksun bir insanlık ideali hükmünü sürmektedir. Günümüzde "yabancılaşmadan söz ediliyor. Ama en kötü yabancılaşma öteki tarafından

mahrum bırakılmak değil, ötekinden mahrum olmaktır, ötekini, ötekini yokuşunda üretmek zorunda kalmaktır, yani sonuçta başarılı olarak kendine ve kendisinin görüntüsüne göndermede bulunmaktır. Eğer biz bugün kendi görüntümüze mahkum edildiysek, bu yabancılaşmanın işi değildir, tersine yabancılaşmanın sonudur, ötekini sanal olarak kaybolmasıdır, bu daha kötü bir yazıdır."⁹ Gerçekte artık sanallığın ve gerçeğin yeniden üretimi üzerine yanlısamlardan oluşan bir son durum ortaya çıkmıştır. "Birey", kendine yönelik yabancılaşmanın son durağındadır. Sonuç olarak, "Dava"nın da gösterdiği gibi her sistem, kendi ilkelerine aykırı bir tutum sergilemeye mahkumdur ve gücünü her zaman eksikliklerinden alır. Çözüm, farklılığı kabullenmek, uzlaşmak kadar gerektiğinde uzlaşmamayı da başarabilmek, karşılıklı etkileşim ve iletişim yoluyla kopartıldığımız gerçeklere geri dönebilmek ve en önemlisi de, şeyleşmeden kendini gerçekleştirilmeyi başarabilmektir. Tinselliğin değil sanallığın içine gömülmüş durumda yazık ancak unutulmuş bir şey var: "makinelere yalnızca makine üretirler."¹⁰

Çador / Murathan MÜNGAN

Fadime Y.KAROĞLU / YALOVA

"Geride bıraktığımız yarım kalmış bir AŞK hikayeniz yoksa, sanki vatan hasretiniz de eksiktir."

İslamın askerleri tarafından yönetilen memleketine, sınırdan girebilmek için, zar zor bulabildiği görevli şoförden, her ne kadar güvence almış olsa da, insanı kavuran, yapı yapı eden bu çöl sıcağında önüne geçemediği garip bir korku doluyordu, **Akhbar**'ın içinde.

Memleketinden hükümetin devrilmesinden çok önce çıkmış, bu sürede de çok şey değişmişti. Şimdi, isyancı bir suçlu gibi karşılanmaktan; ailesini, sevgilisini bıraktığı gibi bulamamaktan; insanların yargılamaz bir bir asıldığı memleketinde, onları sağ görememekten korkuyordu, **Akhbar**. Diğer İslam ülkelerinde bile "bu kadar olmaz" derircek şeyler yaşandığını TV Haberlerinden ürkü içinde izlemişti.

Kendisi için artık bir bilinmez olan ülkesinin yeni gerçeklerinden, yüzleşmekten korkuyordu. Bütün bu yıllar boyunca yurdundan dışarıda olması, içeride kalan yarım yanını kurtarmadı, iyileştirmede. Ruhu, sınır boylarında boylu boyunca kalakalmış, ne öteki tarafa geçebilmiş, ne geriye dönebilmiş sancılı bir gövdeyle yaşamıştı. Bu sallantıda hiçbir yeri yurt bilemiyordu.

Akhbar, sevgilisine "Uzağa el değdirip geleceğim" diyordu. Öyle olmadı. Koşullar istediği gibi gitmemiş, ruhunun dalgalarına kapılıp savrulmuştu dışarlarda. Ama memleketi dışında da hiçbir diyarda, yapamayacağını da anlamıştı, Akhbar.

Her on kadından beşinin adı Fatımaydı. **Çador**'un arkasında birer sesiz ruh gibi dolaşan, kimliksiz kadınlardan; hangisinin annesi, hangisinin kız kardeşi veya sevgilisi olduğunu, kestirebilmek zordu; çölün ortasında, birbirinin aynı kum tanelerinin içinden birini aramak, ayıklamak kadar zahmetli ve zordu. Onlar yoksular sanki...

İnsanın içsel yolculuğunu, keyifli bir maceraya çeviren bir roman **Çador**. ✨

⁶ Kafka, Franz; "Dava", (çev. Kamuran ŞİPAL), Cem Yay., İstanbul-2005, s. 49-50

⁷ Arendt, Hannah, a.g.y., s.125

⁸ Baudrillard, Jean; "Tam Ekran", (çev. Bahadır GÜLMEZ), YKY, İstanbul-2001, s. 52

⁹ Baudrillard, Jean; a.g.y., s. 49

¹⁰ a.g.y.; s. 130

YABAN / Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU
Mavi Işık YAZICI / BURSA

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Kurtuluş Savaşı sonrasında yazdığı bu roman, dönemin siyasi özellikle milliyetçi akımlarının etkisini taşımasının yanında, Anadolu'ya ve Türk köylüsüne gerçekçi bir açıdan yaklaşır. Yayınlandığında büyük tartışmalara neden olan YABAN, Türk Edebiyatında örneği az rastlanır bir gerçekçi eleştiri kimliğine sahiptir. Onda köylü acımasız, çıkarıcı, inanılmaz cahildir. Çıkarları için düşmanla bile işbirliği yapar. Bu o günkü gerçeğe çok uzak değildir. Bu cahillik ve olumsuzluğun suçlusu olarak yazar, aydınları görür.

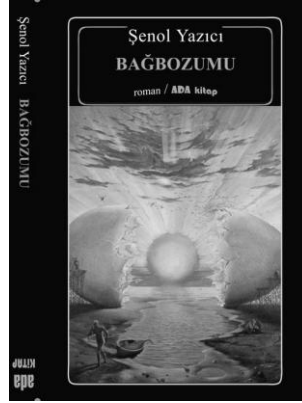
Roman 1.Dünya Savaşı sonrasında Sakarya-Porsuk nehirleri arasındaki bir Anadolu köyünü konu alır. Sakarya Savaşı sırasında ulusun ne halde olduğunu, cahil köylülerin olmadık şeylere inanarak bölgeyi işgal eden Yunanlılarla işbirliği yapmasını, Mustafa Kemal ve ordularını "çete" saymalarını anlatıyor. Yunan askerinden daha çok M.Kemal ve ordularını düşman gören köylüleri eğitmeye çalışan umutsuz, sakat bir subayın özel hayatındaki dalgalanmalara da değinir. Kahramanları:

Ahmet Celal, romanın asıl kahramanıdır. Kitapta anlatılan anıları kaleme alan subay. Savaş sonrasında emir eri Mehmet Ali'nin köyüne gidip yerleşir. Bir kolunu savaşta kaybetmiştir, ama bunu bir eksik değil, bir övünç görür. Onarı biteni onun tuttuğu yazdıklarından öğreniriz. Subay Ahmet Celal'in emireri olan Mehmet Ali, terhis sonrası onu alıp köyüne götürür. Başta subayına saygı, sevgi duyan, ama sonra düşmanca davranan cahil biridir. Kitabın kadın kahramanlarından Emine'nin çok sözü geçer. Subay Ahmet'e ilgi duyacaktır, ama annesi babası olmadığı için yanlarında kaldığı halasının isteğiyle İsmail'le evlenen bir köylü kızıdır. *Zeynep Kadın*, Mehmet Ali'nin ve İsmail'in annesidir. Subay Ahmet'in ona yardım etmesinden sonra onun işlerine bakan garip ve anlaşılmaz kişilikli kadın. *Bekir Çavuş*, köyde önceki askerlik hayatı nedeniyle Subay Ahmet'i dinleyen ama bazen de cahil köylülerle birleşip ona karşı başkaldıran eski bir çavuş. *Salih Ağa*, tamamen hurafelere inanan bir kesimin temsilcisidir. Subay Ahmet'e hep karşı gelen, dünyayı hacıların hocaların kurtaracağına inanan ve sadece kendini düşünen bir köylü. *İsmail*, Zeynep Kadın'ın küçük oğlu. Subay Ahmet'in "insan yavrusuna bile benzemiyor" dediği zihince anlama seviyesi sekiz yaşındaki bir çocuktan daha az olan ve Subay Ahmet'in sevdiği kızla evlenen cılız bir çocuk. *Hasan*., Ahmet Celal'in "köydeki tek gerçek çocuk" dediği ve kendisinden bile daha zeki, ağırbaşlı olduğunu düşündüğü çoban. *Süleyman*, Ahmet Celal'in yanında kalıp yardım eden, askere gittikten sonra karısı tarafından aldatılan oldukça cahil bir köylü

Kitap Ahmet Celal'in düzenli tuttuğu anılarına dayanır. Savaş sonrasında köyü kurtaran askerler subayın defterini bulur ve biz de böylece tüm yaşananları öğreniriz. Yazar, Anadolu köylüsü ve o günkü ülke için düşündüklerini bu subayın ağzından dile getirir. Zaman zaman özellikle aydınların ve yönetimin yargılandığı bölümlerde roman tekniği bırakılır, yazar kendi yargılarını heyecanlı bir biçimde dile getirir.

OKUDUĞUNUZ KİTAPLARI TANITIN

Okuduklarınızı tanıtan yazılarınızı gönderin yer verelim, başkaları da tanısın, bilgilensin.

Şenol YAZICI / BAĞBOZUMU
Nilhan Ceylan YILDIRIM / İstanbul

Roman, Şenol YAZICI, Ada kitap, İstanbul, Ekim 2006, 228 sayfa

Karlı bir gece de, kapıda gölgesi beliren adama, duvarda asılı Alman Mavzerine sarıldığı gibi korunmaya geçen Yusuf adlı bir köylüyü, anlatarak başlıyor "Bağbozumu". Sıra dışı yaşamışların tanığı olarak ilerliyor sayfalarda, Yusuf.

Yusuf, Müslümanlarla barış içinde yaşayan, Rumları, Ermenileri de görmüş. Rusların işgal ettiği yerlerin ardından, Müslüman

kanına susamış Rumları ve Ermenileri de.... Kaybolan annesi, ninesi, öldürülen babası, asker olarak dağlara çıkışı, cumhuriyet sonrası yaşama direnişi, bir zaman sonra kaçakçılık için gidişi....Romanda iki bölüm olarak yer almış...

Roman, zaman zaman geçmişe dönük anlatılarda işlenen Rus Harbi ve mübadelenin zorlu yıllarına değinir. Cumhuriyet sonrası çok partili sistemin köylü ve toprağı üzerindeki yetersiz politikası, kahramanlaştırılan 68 kuşağı, yaratılan ve bastırılan 12 Eylül dönemi gençliği, romanın kurgusuna, yerleşmiştir. Ülkemiz, ihtilallerle olgunlaşma evresinden geçerken, kıyısından seyretmek yerine, katkıda bulunacağına inanan gençlerin, bir daha çıkamayacakları deryaya nasıl atıldıklarını anlatıyor okuruna "Bağbozumu". 1880'lerden 1980'e uzanan tarihi ve 12 Eylül'e yaratılan gençlik, romanın kahramanı Gökçe üzerine kurguludur. Duygu yoğunluğu yaşanan bölüm sonları, düşündürülen, geçmişe adım attıran, anlatım ve kelime zenginliği ile tamamlanır.

Okurken yazardan daha fazlasını istediğiniz tarihin yaşanmışlığında romanın bir kahramanı da kendiniz oluyorsunuz ve diğerleriyle o anı yaşıyorsunuz. Her yeni bir anlatıya girişte yapılan tasvirler, belki bir filmin senaryosu kadar detaylı... O sahneye adım attığınızda, romanın bir kahramanı olarak sayfalarda ilerliyorsunuz.

Anlatımdaki okuyucuyu dikkate alma, sona meraklandırma, yazarın kurgudaki başarısını vurguluyor. Kitabı bitirip kapağını kapattıktan sonra, uzun süre kitabın kahramanları ve anlatılan yüz yıllık ülkemiz gerçeklerini kendi içinizde sorgulamaya başlıyorsunuz. Yazar, kitabının ikinci bölüm bitişinde, bu yüz yıllık tarihi, tek cümle ile günümüze getirmiş. "Kimseyi öldürme diyordu. Öldürdüğün baban olabilir". Bu söz, günümüzdeki ayrımcılara bir gönderme diye düşünüyor okur.

"Bağbozumu", çok değil, bu gün yaşayanların dedelerinin ve onların babalarının yaşadığı bilinmeyen gerçeklerini; tarihin Gökçe ve Gökçelere gelişini, tarafsızca anlatır...

KİTAP İNCELEME TANITIM YARIŞMASI

maviADA okumayı teşvik etmek, okuduklarımızı paylaşmak için bir fırsat yaratıyor. Saygın bir yazın alanı olan kitap eleştiri, inceleme yazılarınızı bekliyoruz.

Dereceye girenlere kitap armağan edilecek, yazılarına dergide yer verilecek.

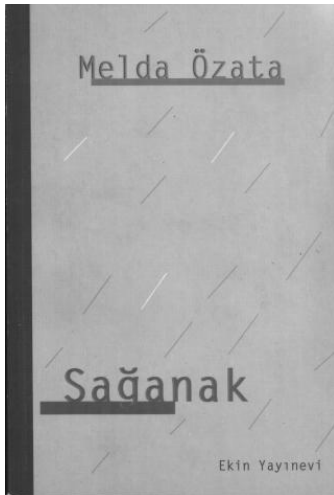
Son katılım: 20 Kasım 2007

Ayrıntı için WEB: www.adasanat.com.tc

BİR KONUK**Melda ÖZATA / ŞİLE**

5

*Sanki gel gel der gibi**Ak suların içinde**Ecinniler periler**Hep iç içe girmişler**Çözülmez düğümler**Vurgun yedirirler**Ecinniler periler**Vurgun yemiş gönüller**Rüyalara dalarlar**Hep orada kalırlar**Gönüller rüyalarda**Rüyalar vurgunlarda**Ak suların içinde**Ecinniler periler***"Sağanak" adlı kitabından alıntı****Melda ÖZATA***Şiir / 64 s Ekin yay,
İstanbul***MaviADA, ABONE
OLACAKLARA YAZAR-
LARININ YENİ BASILMIŞ
BİR KİTABINI ARMAĞAN****EDİYOR!****E-POSTA: adamavi@gmail.com****SUNAK / Denizli
yazın seçkisi****Mevlut KAPLAN
EDEBİYAT ÖDÜLÜ****Mevlut KAPLAN adına**

2007'de çocuk öyküleri dalında bir yarışma düzenleniyor.

Konu seçimi, öykü sayısı serbest. Anlatım ve içerik 8-12 yaş düzeyini kapsayacak.

Öykü dosyası 50 sayfadan az, 70 sayfadan çok olmayacak. 2006-2007'de yayınlanmış kitaplar da yarışmaya katılabilecek.

Yapıtlar daha önce ödül almamış olacak

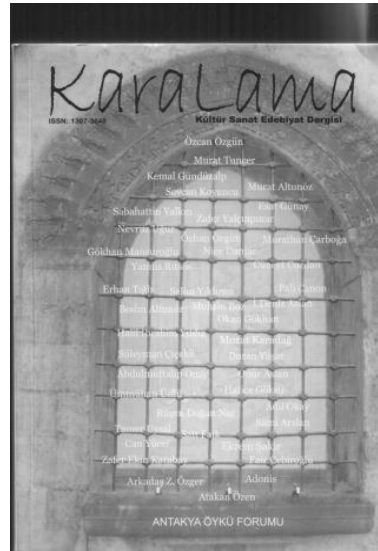
Yarışmaya katılma süresi 9 Eylül 2007 gününe kadar.

Yarışmaya beş dosya gönderilecek.

Yazışma Adresi:

858.sok. Paykoç han no: 9b-c KONAK İZMİR

TEL:02324841039

EMAIL: mevlutkaplan35@myinet.com**Karalama / DERGI****Antakya / Hatay**

**KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
2007 İLK KİTAPLAR YARIŞMASI**

Katılım koşulları:

- 1-Şairler yarışmaya sadece ilk kitaplarıyla katılabilirler.
- 2-Yarışma bu yıl ilk kez düzenleneceği için, 1 Ocak 2000 -31 Aralık 2006 tarihleri arasında yayımlanmış bütün ilk kitaplara açık olacaktır. Bundan sonraki yıllar, sadece o yıl yayımlanmış ilk kitaplar yarışmaya katılabileceklerdir.
- 3-Yarışmaya başvuracakları kitaplarından 10 adet gönderilmelidir
- 4- Ayrıca bir zarf içinde, özgeçmiş, adres, telefon ve ileti adresi gönderilmelidir.
- 5-Yarışma son katılım tarihi Dünya Şiir Günü'dür. (21 Mart 2007)
- 6-Yarışmanın sekreterliğini, Kocaeli Üniversitesi Şiir Etkinlikleri Birimi Sekreteri, Naciye Fatma Tümer yapacaktır.
- 7- Kocaeli Üniversitesi İlk Kitaplar Ödülü, bu yıla özgü olarak üç kişiye verilecektir. Bundan sonraki yıllarda, her yıl bir kişi ödüle hak kazanacaktır.
- 8- Ödül plakette, 16-17-18 Mayıs 2007'de Kocaeli Üniversitesi Şiir Etkinlikleri Birimi'nin gerçekleştireceği KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ I. ULUSAL ŞİİR KONGRESİ'nin açılışında verilecektir.
- 9- Seçici Kurul Üyeleri:
Afşar Timuçin/Ruşen Hakkı/Nejat Gacar/Ihsan Topçu/Şener Aksu
Telf: 02623249912/1088
e-posta: kousiiretkinlikleribirimi@gmail.com,
kousiiretkinlikleribirimi@my.net

BİR KONUK

İbrahim İSPİR / ANKARA

Hangi yılın mayısıydı
Boynuma yafta takılan
Işıkları üşümüş
Şehrin sokaklarında

Kapandı göç yolları
Şimdi yok
Adını yazdığımız duvarlar

Bulutlardan taç yaptığımız
Çılgınca akıttığımız nehirler
Gülüşleri gülden olan
Yokluğuyla eskidi ömrümüz

Boynuma güller taktığın
Işıkları eskimiş o sokaklarda
Şimdi açık kent kapıları
Büyümüş bekliyorlar

**Kitabından alıntı:
UYKUN KALIR ,
2007 Ankara ...**

MaviADA, ABONESİ Olacak Herkese Yazarlarının Yeni Basılmış Bir kitabını Armağan Ediyor.

E-POSTA: adamavi@gmail.com

Abone olun, aşağıdaki kitaplardan birini seçin, E-Postayla adresinizi bize bildirin, derginizle birlikte adresinize gelsin.

Aşkarayan / Öykü/ Şenol YAZICI

Bağbozumu / Roman/ Şenol YAZICI

Gündüz Dersem Çıkma / Şiir / Yusuf Yağdıran

Ay Zamanı / Şiir / Şenol YAZICI

Buzdan Kaleler / Gençlik Roman / Şenol YAZICI

Kuşlar Geçiyor / Öykü / Fadime KAROĞLU

WEB: www.adasanat.com.tc

DOĞU'DAN MEKTUP VAR

Cizre Anadolu Lisesi, okulları için kitap kampanyası açtı.

Gönderdiğimiz kitaplar için aşağıdaki duygulandırıcı mektubu yazdılar.

Sayın Şenol YAZICI,

"Karanlığa Bir Işık da Siz Yakın!" duyurusuyla açtığımız kitap kampanyası çerçevesinde okulumuza gönderdiğiniz kitapları okulumuzun en güzel köşesinde öğrencilerimizin en kolay ulaşabileceği biçimde değerlendireceğimizi, geleceğimizi yaratacak olan çocuklarımızı bu kitaplarla kendilerine ve topluma yararlı çağdaş bireyler olarak yetiştireceklerinin teminatını verir;

Bütün öğrenci, veli ve öğretmenlerimiz adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mutlu Olun, Mutlu Kalın....

Şerif BALCAN
Cizre Anadolu Lisesi
Müdür Yardımcısı

Siz de kitap göndermek ister misiniz?

ADRESLER:

Cizre Anadolu Lisesi Müdürlüğü **CİZRE/ŞIRNAK**

Tel: 0 486 616 18 72

E-Posta: cizreanadolulisesi@gmail.com

ŞİİR, DENEME YARIŞMASI

Son KATILIM:

20 Temmuz 2007

Açıklanma: Güz 2007

BİR PAYLAŞIM, EDEBİYATA VE YENİLERE DESTEK GİRİŞİMİDİR.

En çok iki adet hiç bir yerde yayınlanmamış ürünle katılabilirsiniz

- Katıldığınız alanda ödül almamış, o alanda yayınlanmış bir kitabınız olmamalı.
- **KONU VE BİÇİM SERBESTİR**
- **ÖZELLİKLER:** Yarışmalara katılan yapıtlar, harf puntosu ne olursa olsun, bir A4 sayfasını geçmemelidir. Yazıları WORD SAYFASI biçiminde yazıp adınız, adresiniz, yazınsal özgeçmişiniz ve fotoğrafınızla birlikte İLETİYLE maviADA dergisinin adamavi@gmail.com EMAIL adresine gönderiniz
- Sonuçlar maviADA GÜZ 2007 sayısında açıklanır. Yapıtlarda dereceye girenlerle yayınlanmaya değer bulunanları, gerek maviADA da gerekse başka dergilerde ve gazetelerde ilk yayımlama hakkı, bir yıl süreyle maviADAnındır.
- **Ödül:** Bu bir paylaşım, edebiyata yeni değerler kazandırma çalışmasıdır. Yayınlanmak dışında ödül yoktur.
- **Katılım biçimi:** İnternette, E-MAILle
- **Juri:** Yarışmaya son katılım tarihinden sonra açıklanacaktır.
- maviADA yarışmayı iptal etmekte, ertelemekte, ürün bulunamadığında derecelendirme yapmamakta, yazılara yer verip vermemekte, yarışma biçimi zamanında değişiklik yapmakta ve ödül koyup koymamakta özgürdür.
- Gönderilen yazıların değerlendirilmesi, başka dergilerde ya da maviADAda tümüyle ya da kısmen kullanımı yarışma sonuç tarihinden itibaren bir yıl süreyle maviADAnın yetkisindedir. Yazılar için telif ödenmez. Katılımcı bunu peşin olarak kabul eder. Bir yıl içinde yer verilmeyen yazılar serbest kalır

E-mail:

adamavi@gmail.com

web:

www.adasanat.com.tc

DOSYA

ŞİİR

Salt şiirlerinizi değil, Türk ve Dünya şiiri üzerine düşüncelerinizi, yorumlarınızı, şiirimizin sorunlarını, açmazlarını... seçkin şiirleri, şairleri, kitapları... inceleyen, irdeleyen yazılarınızı bekliyoruz.

Son Katılma Tarihi:
15 HAZİRAN 2007

KATILIME-MAIL le

ABONELERİNE armağan kitap

dergimize abone olun,
aşağıdaki kitaplardan
birini seçin ve isteyin.

1. Şenol YAZICI /
Bağbozumu / roman
2. Şenol YAZICI /
aşk arayan, öykü
3. Yusuf YAĞDIRAN /
ŞİİR, Gündüz
Dersem Çıkma
4. Şenol YAZICI /
Buzdan Kaleler
/gençlik roman
5. Fadime Karoğlu /
Kuşlar geçiyor, öykü
6. Şenol YAZICI / Ay
Zamanı / şiir

Şenol YAZICI

buzdan kaleler

mavi
ada kitap

Şenol YAZICI

buzdan kaleler

ROMAN / maviada kitap

